

TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

Hoofdstuk 1 Inleiding	3
Hoofdstuk 2 Regeling diergezondheid	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Aanwijzing dierziekten en zoönosen	3
2.3. Waardevaststelling bij dierziektebestrijding	4
2.4. Verzorgingsvergoeding	5
2.5. Diergezondheidsheffing	5
2.6. Modellen waarschuwborden en kentekenen	6
2.7. Aanwijzing regio verplaatsen waterdieren naar andere lidstaat	6
Hoofdstuk 3 Wijzigingen Regeling houders van dieren, Regeling dierlijke producten, Regeling diergeneesmiddelen, Regeling diervoeders en Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren	6
3.1. Preventie	6
3.1.1. Bijeenbrengen van evenhoevigen	6
3.1.1.1. Verblijf na het bijeenbrengen van evenhoevigen	6
3.1.1.2. Laden en lossen van evenhoevigen	7
3.1.1.3. Verzamelen van evenhoevigen op verzamelcentra	8
3.1.2. Verplaatsen van varkens in Nederland	10
3.1.3. Tentoonstellingen, keuringen en evenementen	10
3.1.4. Reinigen en ontsmetten van vervoermiddelen	12
3.1.5. Brengen van dieren en dierlijke producten van Nederland naar derde landen	13
3.1.6. Levende dierlijke producten	13
3.1.6.1. Algemeen	13
3.1.6.2. Erkenning en registratie van inrichtingen	14
3.1.6.3. Documentatieverplichtingen	15
3.1.6.4. Gezondheidsonderzoek	15
3.1.6.5. Eisen voor nationale handel	15
3.1.7. Werken met ziekteverwekkers	16
3.1.8. Gebruik sera en entstoffen	17
3.1.9. Newcastle disease vaccinatie	18
3.2. Onderzoek naar de gezondheid van dieren	20
3.2.1. Aviaire influenza (vogelgriep)	20
3.2.2. Mycoplasma en niet zoönotische Salmonella	22
3.2.3. Ziekte van Aujeszky	23
3.2.4. Brucella	24
3.3. Randvoorwaarden voor een effectieve preventie en bestrijding van dierziekten	24
3.3.1. Registraties en erkenningen van inrichtingen, handelaren en vervoerders	24
3.3.1.1. Registratie van inrichtingen	24
3.3.1.2. Erkenning van inrichtingen	25
3.3.1.3. Registratie van handelaren en vervoerders	26

3.3.2. Identificatie en registratie van dieren	27
3.3.2.1. Algemene regels voor identificatiemiddelen en het merken van dieren	28
3.3.2.2. Runderen	29
3.3.2.3. Varkens	31
3.3.2.4. Schapen en geiten	33
3.3.2.5. Paardachtigen	36
3.3.2.6. Pluimvee	37
3.3.2.7. Overige diersoorten	37
3.3.2.8. Tarieven en aangewezen portalen	39
3.4. Zoönosen	39
3.4.1. Zoönotische Salmonella bij pluimvee	40
3.4.1.1. Monitoring op bedrijven met kippen en kalkoenen	40
3.4.1.2. Maatregelen op bedrijven waar een besmetting is geconstateerd	42
3.4.1.3. Diervoeders	42
3.4.2. Spongiforme encephalopathieën	43
3.4.3. Meldplicht zoönosen	44
3.5. Overige onderwerpen	44
3.5.1. Waterdieren	44
3.5.2. Niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten	45
3.5.3. Toezicht en handhaving	47
Hoofdstuk 4 Toetsen	48
4.1. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid (UHT)	48
4.2. Adviescollege toetsing regeldruk	48
4.3. Financiële gevolgen	48
4.4. EU notificatie	49
Hoofdstuk 5 Consultatie	49
Hoofdstuk 6 Inwerkingtreding	49
Deel II Artikelsgewijs	50

Deel I Algemeen

Hoofdstuk 1 Inleiding

Met ingang van 21 april 2021 is de nieuwe Europese diergezondheidsverordening (verordening (EU) nr. 2016/429; hierna 'diergezondheidsverordening' of 'verordening') van toepassing. Die verordening brengt de omvangrijke hoeveelheid Europese wetgeving over diergezondheid samen in één kader. Daarbij ligt de focus op bevordering van de diergezondheid via preventie, ziektebewaking en ziektebestrijding. De verordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde- en uitvoeringsverordeningen van de Europese Commissie, voorzien in uniforme, rechtstreeks werkende regels voor exploitanten, houders van dieren en voor de overheid. Deze verordening wordt uitgevoerd op grond van de Wet dieren¹. De verordening laat voor sommige onderwerpen, onder voorwaarden, ruimte aan lidstaten om aanvullende nationale regels te stellen. Voor Nederland is het van belang om aanvullend op de Europese regels, nationale regels te stellen om de diergezondheid te beschermen. Deze nationale regels zijn opgenomen in op de Wet dieren gebaseerde algemene maatregelen van bestuur. Het gaat om het Besluit diergezondheid, het Besluit houders van dieren, het Besluit dierlijke producten, het Besluit diergeneesmiddelen en Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren².

Naast de regels in deze algemene maatregelen van bestuur is het ook nodig regels te stellen op het niveau van de ministeriële regeling. In de Wet dieren en de voorgenoemde algemene maatregelen van bestuur staan namelijk bepalingen die in een ministeriële regeling nader uitgewerkt moeten of kunnen worden. Ook staan er in de verordening en de daarop gebaseerde uitvoerings- of gedelegeerde handelingen bepalingen die nationaal in een ministeriële regeling nader uitgewerkt moeten of kunnen worden. Deze regels zijn deels opgenomen in een nieuwe ministeriële regeling, de Regeling diergezondheid. Deze regeling wordt nader toegelicht in hoofdstuk 2. De overige regels zijn opgenomen in de reeds bestaande regelingen, namelijk de Regeling houders van dieren, de Regeling dierlijke producten, de Regeling diergeneesmiddelen, de Regeling diervoeders en de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren. De wijzigingen van deze regelingen worden nader toegelicht in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de toetsen die op deze regeling zijn uitgevoerd en in hoofdstuk 5 op de uitkomsten van de consultatie van het concept van de regeling. In hoofdstuk 6 wordt tenslotte ingegaan op de inwerkingtreding.

Hoofdstuk 2 Regeling diergezondheid

2.1. Inleiding

De Regeling diergezondheid is een nieuwe ministeriële regeling. De regeling is gebaseerd op het Besluit diergezondheid. In de regeling worden bepalingen opgenomen die vanwege hun aard niet kunnen worden ondergebracht in één van de ministeriële regelingen die al tot stand zijn gebracht onder de Wet dieren. De regeling diergezondheid gaat over de volgende onderwerpen: aanwijzing van dierziekten en zoönosen, waardevaststelling bij ziektebestrijdingsmaatregelen, verzorgingsvergoeding, de diergezondheidsheffing, waarschuwborden en kentekenen en aanwijzing van de regio in verband verplaatsen waterdieren naar andere lidstaten. Deze onderwerpen worden in de volgende paragrafen nader toegelicht.

2.2. Aanwijzing dierziekten en zoönosen

De Europese voorschriften voor de preventie en bestrijding van ziekten zijn alleen van toepassing op de op basis van de verordening aangewezen ziekten. Daarbij is voor elke aangewezen ziekte aangegeven voor welke specifieke diersoort(en) de ziekte is aangewezen. Een ziekte kan worden aangewezen als deze voldoet aan de criteria in artikel 5 van de verordening. De ziekten die zijn aangewezen zijn opgenomen in artikel 5 en in bijlage II van de verordening. In uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882 zijn de aangewezen ziekten in categorieën ingedeeld en tevens aan de specifieke diersoorten gekoppeld.

De ziekten die op basis van de verordening zijn aangewezen hoeven niet meer, zoals voorheen, op nationaal niveau te worden aangewezen. Er is echter een aantal redenen waarom in de ministeriële regeling aanvullend op de verordening ziekten in combinatie met diersoorten zijn opgenomen. De verordening laat expliciet ruimte aan lidstaten om maatregelen te treffen voor andere ziekten dan

---

¹ Voor een nadere toelichting op de verordening verwijs ik naar de memorie van toelichting bij de wijziging van de Wet dieren in verband met de uitvoering van de herziene Europese diergezondheidswetgeving (Kamerstuk 35 398, nr. 3).

² Voor nadere toelichting op deze nationale regels wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit diergezondheid (Staatsblad [PM](#))

die op basis van de diergezondheidsverordening zijn aangewezen (artikel 171). Voorwaarden hierbij zijn dat die maatregelen proportioneel moeten zijn en geen belemmering mogen vormen voor het handelsverkeer tussen lidstaten. Om dergelijke nationale maatregelen te kunnen treffen voor een bepaalde ziekte moet die ziekte echter wel op basis van nationale regelgeving aangewezen worden. Artikel 5.3 van de Wet dieren voorziet in de mogelijkheid om dierziekten en zoönosen aan te wijzen als de ziekte besmettelijk is en verspreiding ervan niet kan worden voorkomen met normale bedrijfsmiddelen, of de ziekte naar het oordeel van de minister van een gevaar voor de diergezondheid kunnen opleveren, of als de ziekte naar het oordeel van de minister van VWS een ernstig gevaar voor de volksgezondheid kunnen opleveren.

Er zijn ziekten die niet in de diergezondheidsverordening zijn aangewezen maar die wel van belang kunnen zijn voor de diergezondheid in Nederland. Daarbij kan het nodig zijn om nationaal maatregelen te nemen. Een voorbeeld daarvan is de ziekte tularemie. Een andere reden om een ziekte nationaal aan te wijzen is dat een ziekte wel op basis van de verordening is aangewezen, maar niet voor bepaalde diersoorten. Er zijn soms meer diersoorten gevoelig voor infectie met die ziekte dan de diersoorten die in uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882 zijn genoemd. Dit is bijvoorbeeld het geval voor mond-en-klauwzeer bij andere zoogdieren dan de evenhoevigen of de ziekte van Aujeszky bij honden of runderen. De ziekten en diersoorten die om beide redenen nationaal aangewezen moeten worden zijn in artikel 2.1, onderdeel a, opgenomen.

In principe kunnen de maatregelen die nodig zijn voor preventie en bestrijding van de op basis van de verordening aangewezen ziekten ook op basis van de verordening genomen worden. Het kan echter ook nodig zijn om in bepaalde gevallen maatregelen te treffen die niet op basis van de verordening genomen kunnen worden, maar wel op basis van hoofdstuk 5 van de Wet dieren. De verordening geeft lidstaten hier ook expliciet de ruimte voor (artikel 171). Om dergelijke aanvullende nationale maatregelen te kunnen treffen is het nodig dat de ziekten in combinatie met diersoort ook op basis van de Wet dieren zijn aangewezen. Daarom worden alle ziekten die op basis van de verordening zijn aangewezen eveneens op basis van artikel 5.3 de Wet dieren aangewezen (artikel 2.1, onderdeel b).

Naast de op grond van de verordening aangewezen ziekten zijn in andere Europese regelgeving ook specifieke dierziekten aangewezen. Deze Europese regels worden niet door de verordening vervangen en blijven naast de verordening bestaan. Om deze regels nationaal uit te kunnen voeren is het nodig om die ziekten nationaal aan te wijzen. Ter uitvoering van verordening (EU) nr. 999/2001 inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën zijn in artikel 2.1, onderdeel c, overdraagbare spongiforme encefalopathieën (TSE's) bij zoogdieren (Mammalia) aangewezen. Ter uitvoering van verordening (EG) nr. 2160/2003 inzake de bestrijding van salmonella en andere specifieke door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers zijn in artikel 2.2 de relevante soorten zoönotische Salmonella aangewezen. Tevens is ter uitvoering van de Europese monitoring van Sars-CoV-2 bij marterachtigen en wasberen dit virus bij die diersoorten als zoönose aangewezen.

2.3. Waardevaststelling bij dierziektebestrijding

Het Besluit diergezondheid (artikel 4.2, tweede lid) geeft aan dat bij de waardevaststelling van dieren, producten of voorwerpen rekening gehouden moet worden met de indeling in soorten, categorieën of andere onderverdelingen die bij ministeriele regeling zijn vastgesteld. Artikel 3.1 van de Regeling diergezond regelt deze indeling. De indeling dient slechts ter structurering van de waardevaststelling. De indeling heeft geen invloed op het al dan niet uitkeren van een tegemoetkoming in schade. Of er een tegemoetkoming in schade uitgekeerd wordt hangt af van het feit of er maatregelen genomen worden waarbij er dieren gedood worden of producten of voorwerpen onschadelijk worden gemaakt of worden vernietigd. Als daar sprake van is moet op basis van artikel 9.6, eerste lid, van de Wet dieren een tegemoetkoming in de schade uitgekeerd worden. Van de dieren die gedood worden of de producten of voorwerpen die onschadelijk worden gemaakt of worden vernietigd zal aangegeven worden tot welke categorie in artikel 3.1 ze horen.

Voor de indeling van dieren is aangesloten bij de indeling in diersoorten zoals de verordening deze ook hanteert. De diersoorten gevoelig voor ziekten waarvoor ruiming een mogelijke bestrijdingsmaatregel kan zijn, zijn apart benoemd. Andere diersoorten vallen in de restgroep van andere landdieren dan de specifiek genoemde soorten. Voor de waterdieren is aangesloten bij de soorten die genoemd staan in uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882. Voor de producten en voorwerpen gaat het om producten en voorwerpen die een rol zouden kunnen spelen in verspreiding van een ziekte en daarom vernietigd moeten worden. Het kan hierbij gaan om allerlei verschillende soorten producten en voorwerpen die op een dierhouderij tijdelijk of permanent

aanwezig kunnen zijn. Gezien deze mogelijke variatie is er voor gekozen om voor de producten en voorwerpen een aantal algemene categorieën aan te geven die gebruik moeten worden bij de waardebepaling om deze te structureren.

2.4. Verzorgingsvergoeding

Voor de periode tussen het moment waarop aan de houder is medegedeeld dat een maatregel ter bestrijding van een dierziekte wordt toegepast en het moment van toepassen van deze maatregel, kan de minister een vergoeding geven aan de houder voor de kosten die hij maakt bij de verzorging van de dieren waarop de maatregel wordt toegepast (artikel 9.12 Wet dieren). Of de minister van deze bevoegdheid gebruik maakt hangt sterk af van de specifieke omstandigheden van de dierziekteuitbraak.

Het besluit om over te gaan tot uitkering van verzorgingsvergoeding zou bijvoorbeeld kunnen spelen bij het ruimen van verdachte en besmette bedrijven. Het streven is dat de periode tussen het meedelen van het besluit tot ruiming aan de houder en de daadwerkelijk uitvoering van de ruiming kort is. Er zijn echter verschillende factoren van invloed op de termijn waarbinnen een ruiming daadwerkelijk uitgevoerd kan worden. Als er veel bedrijven tegelijk geruimd moeten worden kan de periode tussen de mededeling aan de houder en de uitvoering van de ruiming oplopen. De houder van de dieren maakt tot de dieren geruimd zijn kosten voor de verzorging van de dieren. De minister kan beslissen om de houder in zo'n situatie een vergoeding te geven voor de kosten van verzorging van de dieren. De verzorgingsvergoeding is bedoeld voor uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld als de periode tussen het besluit tot ruimen en daadwerkelijk ruimen van de dieren door omstandigheden significant langer is dan gebruikelijk.

In artikel 4.2 van de Regeling diergezondheid zijn nadere regels gesteld over de hoogte van de vergoeding, de voorwaarden om in aanmerking te komen voor een vergoeding, en de periode waarop een vergoeding betrekking heeft. In het eerste lid zijn de kosten opgenomen waarvoor een houder een vergoeding kan ontvangen. Het gaat hierbij om kosten die gemaakt worden in het kader van de normale verzorging van dieren zoals kosten voor voer, bodembedekking en diensten van een dierenarts. In het tweede lid is bepaald dat de houder die het betreft binnen een maand na mededeling een aanvraag voor de verzorgingsvergoeding in moet dienen en dat de aanvraag gedaan moet worden met een door de minister ter beschikking gesteld middel. Hierdoor is tevens duidelijk wanneer de minister besloten heeft tot toekenning van de verzorgingsvergoeding, als het middel tot aanvraag daartoe niet beschikbaar gesteld is kan er geen aanvraag ingediend worden. In het derde lid is opgenomen welke informatie de houder in ieder geval bij de aanvraag moet meesturen. Het gaat om informatie ter identificatie van de houder en onderbouwing van de gemaakte kosten. Voor het aanvragen van een vergoeding voor de kosten van de dierenarts of een andere derde die diensten heeft verleend die noodzakelijk waren voor het welzijn van de dieren, moet er een verklaring van de dierenarts zijn bijgevoegd waaruit blijkt dat die diensten noodzakelijk waren. Tot slot is in het vierde lid bepaald dat de periode waarop de vergoeding betrekking kan hebben niet eerder start dan de dag nadat de mededeling van de maatregel is gedaan en in ieder geval stopt op de dag voordat de ruiming begint.

2.5. Diergezondheidsheffing

Uit het Diergezondheidsfonds worden de kosten van de preventie en bestrijding van dierziekten betaald. Via diergezondheidsheffingen dragen houders van productiedieren en andere ondernemers in de dierlijke productieketen bij aan die kosten. De tarieven voor de diergezondheidsheffing zijn vastgesteld in het Besluit diergezondheidsheffing³ voor runderen, varkens, schapen, geiten, pluimvee en broedeieren. De wijze waarop de diergezondheidsheffing wordt berekend verschilt per diersoort. De diergezondheidsheffing voor het houden van dieren wordt geheven naar het aantal dieren van een diersoort of diercategorie dat in een kalenderjaar wordt gehouden (artikel 9.18, eerste lid, van de Wet dieren). De Wet dieren (artikel 9.18 tweede lid) geeft tevens aan dat dat bij ministeriële regeling regels gesteld worden voor de berekeningswijze van het aantal dieren.

Voor varkens en kalveren is die berekeningswijze reeds opgenomen in artikel 3 van het Besluit diergezondheidsheffing. Voor pluimvee en (vaccin)broedeieren volgt de berekeningswijze uit respectievelijk artikel 9.18, vierde lid, en artikel 9.21, eerste en tweede lid, van de Wet dieren. Voor deze diersoorten en producten is het niet daarom niet nodig in deze regeling de berekeningswijze op te nemen.

---

³ Het Besluit diergezondheidsheffing wordt elk jaar gewijzigd om de tarieven voor het jaar er op vast te stellen. In 2021 is het Besluit nog een eigenstandige AMvB gebaseerd op de Wet dieren. Vanaf 1 januari 2022 zullen de artikelen voor de diergezondheidsheffing opgenomen worden in het Besluit diergezondheid.

In artikel 4.1 in de Regeling diergezondheid is de berekeningswijze voor schapen, geiten en runderen die 1 jaar of ouder opgenomen. Voor deze diersoorten kan het aantal dieren dat op een bedrijf aanwezig is behoorlijk variëren, vooral door de aan- of afwezigheid van jonge dieren. Voor deze dieren is er daarom voor gekozen het aantal aanwezige dieren op 1 februari, 1 mei, 1 augustus en 1 november van dat kalenderjaar op te tellen en te delen door vier. Het heffingsbedrag wordt vervolgens berekend door de uitkomst van de berekening te vermenigvuldigen met het tarief zoals vastgelegd in het Besluit diergezondheidsheffing. Deze berekeningswijze is inhoudelijk niet gewijzigd ten opzichte van de voorheen geldende regels.

2.6. Modellen waarschuwborden en kentekenen

In artikel 5.6 van de Wet dieren is voorzien in de bevoegdheid om waarschuwborden te plaatsen, en om ruimten, gebouwen, terreinen en gebieden te voorzien van kentekenen (derde lid, onderdelen a en b), als ze besmet of verdacht worden verklaard. Met artikel 5.1 en de bijlagen 1 en 2 van de Regeling diergezondheid zijn de modellen voor de waarschuwborden en kentekenen vastgelegd. Onder de oude regels was een specifiek model van een kenteken opgenomen dat aan een bijenwoning (bijenkast) gehecht kon worden. Voor het effectief uitvoeren van eventuele maatregelen ten aanzien van bijenziekten is het echter niet nodig om een kenteken aan de woning te bevestigen. Het kunnen plaatsen van kentekenen bij het terrein waar de bijenkasten en waarschuwborden voor het gebied met een vervoersverbod voor bijen is afdoende. Artikel 5.6 van de Wet dieren voorziet daarom niet in de bevoegdheid om kentekenen aan bijenkast te bevestigen. Een specifiek model voor het kenteken voor bijenkasten is daarom niet in de Regeling diergezondheid opgenomen.

2.7. Aanwijzing regio verplaatsen waterdieren naar andere lidstaat

Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/990 ziet op diergezondheids- en certificeringsvoorschriften voor verplaatsingen binnen de Unie van waterdieren en producten van dierlijke oorsprong van waterdieren. De artikelen 17, 18 en 19 schrijven voor dat bepaalde kennisgevingen gedaan moeten worden door exploitanten en de bevoegde autoriteiten in het kader van verplaatsing van waterdieren naar andere lidstaten. Bij het doen van die kennisgevingen moeten gerefereerd worden naar een regio in een lidstaat. De lidstaten moeten op basis van artikel 21 van de gedelegeerde verordening daarom regio's van hun grondgebied aanwijzen voor het beheer van kennisgevingen van verplaatsingen van waterdieren naar andere lidstaten. Gezien de relatief beperkte omvang van de Nederlandse aquacultuur sector en het feit dat er geen vrijstatus is van bepaalde ziekten is onderscheid in regio's binnen Nederland niet nodig en kan worden volstaan met aanwijzing van het grondgebied van Nederland als geheel (artikel 2.3).

Hoofdstuk 3 Wijzigingen Regeling houders van dieren, Regeling dierlijke producten, Regeling diergeneesmiddelen, Regeling diervoeders en Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren

3.1. Preventie

3.1.1. Bijenbrengen van evenhoevigen

In de Regeling houders van dieren wordt hoofdstuk 5c toegevoegd, waarin de artikelen voor het bijenbrengen van dieren zijn opgenomen. De artikelen in dit hoofdstuk zijn alleen van toepassing voor het vervoer dieren van een inrichting in Nederland naar een inrichting in Nederland en het bijenbrengen van dieren uit Nederlandse inrichtingen, die daarna vervoerd worden naar een Nederlandse inrichting. Wanneer dieren worden verzameld voor het vervoer naar een andere lidstaat, is sprake van vervoer tussen lidstaten en is de diergezondheidsverordening onverkort van toepassing.

3.1.1.1. Verblijf na het bijenbrengen van evenhoevigen

Artikel 5c.1 van de Regeling houders van dieren regelt het verblijf van bijeengebrachte evenhoevigen op een inrichting. Voor de uitleg van inrichting wordt in verband met eenduidigheid aangesloten bij de definitie in artikel 4, onderdeel 27 van Verordening (EU) nr. 2016/429. De verplichting om 21 dagen op de inrichting te verblijven (residentieperiode) voordat de dieren mogen worden afgevoerd, geldt, net zoals geregeld was in de oude regels, niet voor varkens. Op het vervoer van varkens binnen Nederland zijn namelijk andere regels van toepassing die grotendeels in het Besluit houders van dieren zijn opgenomen en ook in de Regeling houders van dieren (zie paragraaf 3.1.2. van deze toelichting). Na aankomst op een inrichting verblijven dieren minstens 21 dagen op de inrichting, voordat ze vervoerd mogen worden naar een andere inrichting binnen Nederland. Deze termijn gold al in de oude regels en er is geen reden deze termijn aan te

passen. De termijn is gekozen met het oog op de incubatieperiode van de meeste aangifteplichtige dierziekten en zal dus gehandhaafd blijven. De termijn van 21 dagen geldt niet in geval de inrichting een verzamelcentrum, een tentoonstelling of keuring is. Wanneer dieren naar een andere lidstaat vervoerd worden, dan geldt de voor de betreffende soort evenhoevige geldende residentieperiode (veelal 30 dagen) zoals opgenomen in gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688. Door de definitie van inrichting betekent dat de 21 dagen geldt voor aanvoer van evenhoevigen op de gehele inrichting. In geval een inrichting bijvoorbeeld bestaat uit twee stallen op één terrein met één adres mogen de evenhoevigen wel tussen die stallen verplaatst worden maar ze mogen de inrichting als geheel niet verlaten.

In gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688 wordt een uitzondering gemaakt op de residentieperiode gemaakt voor dieren die naar een slachthuis in een andere lidstaat vervoerd worden. Deze uitzonderingspositie voor slachtdieren is niet doorgevoerd in nationale wetgeving voor het vervoer van dieren vanuit een inrichting in Nederland naar een slachthuis in Nederland. Anders zouden primaire bedrijven kunnen gaan dienen als verzamelcentrum voor slachtdieren. Met het oog op dierziektepreventie en de verspreiding van dierziekten is dit namelijk onwenselijk. Binnen de 21 dagen zijn er verschillende mogelijkheden. Indien euthanasie of noodslacht noodzakelijk zijn is dat gewoon mogelijk. Als het vervoer van evenhoevigen naar een slachthuis binnen 21 dagen door specifieke omstandigheden toch noodzakelijk is, kan ontheffing worden aangevraagd bij de NVWA voor dit vervoer. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als het dier een aandoening heeft die het welzijn aantast en die het dier niet ongeschikt voor de slacht maakt.

In gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688 is voor verschillende diersoorten opgenomen dat reeds aanwezige dieren gedurende een periode van 30 dagen na import van dieren uit een derde land alleen naar een andere lidstaat verplaatst mogen worden als er geen direct en indirect contact tussen die dieren en de dieren uit het derde land mogelijk is. Zie bijvoorbeeld de artikelen 10, eerste lid, onderdeel b, 15, eerste lid, onderdeel b, 19, eerste lid, onderdeel b, 23, eerste lid, onderdeel b, 26, eerste lid, onderdeel b, en voor zover het evenhoevigen betreft, artikel 29, eerste lid, onderdeel b, van die verordening. De beperking van het risico van dit contact is net zo relevant voor verplaatsingen van dieren van dergelijke inrichtingen naar een inrichting in Nederland. Voor de verplaatsing binnen Nederland zijn met name evenhoevigen, gezien de ziekten waar deze diersoorten gevoelig voor zijn, relevant. Daarom is in het tweede lid van artikel 5c.1 opgenomen dat evenhoevigen die op een bedrijf aanwezig zijn, waar evenhoevigen uit derde landen zijn binnengebracht, 30 dagen op het bedrijf moeten blijven tenzij er geen direct of indirect contact is of kan zijn met de dieren uit het derde land. Hierbij geldt dat er al snel sprake is van indirect contact. Indirect contact kan bijvoorbeeld zijn via kleding of schoeisel van personen die in contact komen de dieren of via voorwerpen. Het gevolg is dus dat als een houder van evenhoevigen dieren uit een derde land aanvoert en hij de reeds aanwezige dieren binnen 30 dagen af wil kunnen voeren er een strikte epidemiologische scheiding tussen beide groepen dieren gehanteerd zal moeten worden. Op basis van artikel 26 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/692 verblijven hoefdieren uit derde landen ook 30 dagen op het bedrijf, alvorens ze mogen worden afgevoerd naar een andere inrichting, niet zijnde een slachthuis. Wel is afvoer naar het slachthuis gedurende die 30 dagen mogelijk.

3.1.1.2. Laden en lossen van evenhoevigen

In aanvulling op de Europese regels die voortvloeien uit de diergezondheidsverordening en artikel 1.34 van het Besluit houders van dieren is in artikel 5c.2 het aantal Nederlandse inrichtingen vastgelegd dat aangedaan mag worden bij het opladen van de verschillende categorieën varkens bestemd voor een slachthuis. Dit is gelijk gebleven aan de situatie zoals die gold onder de oude regels. Dit artikel is niet alleen van toepassing wanneer de varkens worden vervoerd naar een slachthuis in Nederland, maar ook als deze worden vervoerd naar een slachthuis in een andere lidstaat aangezien lidstaten op basis van artikel 133 van Verordening (EU) nr. 2016/429 mogen bepalen of verzamelen op het vervoersmiddel is toegestaan voor het verplaatsen van dieren binnen de Unie.

Paragraaf 5c.3 in dit nieuwe hoofdstuk regelt het verzamelen van hoefdieren voor de Nederlandse markt. Zoals hierboven ook al aangegeven, zijn deze artikelen alleen van toepassing als dieren afkomstig van een inrichting in Nederland worden verzameld met het oog op het vervoer naar een andere inrichting in Nederland. Artikel 1.37, tweede lid, onderdeel a van het Besluit houders van dieren geeft de grondslag voor het stellen van regels met betrekking tot het aantal adressen waar gelost mag worden. Dit wordt geregeld in artikel 5c.7 van de Regeling houders van dieren. Het aantal losadressen voor evenhoevigen mag niet meer bedragen dan het aantal vervoerseenheden waaruit een vervoersmiddel bestaat. Deze vervoerseenheden moeten in één keer gelost worden op

het adres waar de dieren gelost worden. In de oude regelgeving was dit alleen van toepassing voor het vervoer van evenhoevigen niet zijnde varkens. Voor varkens gold dat, ongeacht het aantal vervoerseenheden, het hele vervoermiddel altijd volledig gelost moest worden. Dit is in nu voor alle evenhoevigen gelijk getrokken aangezien er veterinair geen reden is om dit onderscheid te maken. De voorwaarde is wel dat alleen de vervoerseenheid die gelost wordt op het betreffende adres mag komen. De overige vervoerseenheden mogen daar niet komen en moeten buiten die inrichting wachten. In het Besluit houders van dieren (artikel 2.10a) is opgenomen dat een houder van tien of meer evenhoevigen over een reinigings- en ontsmettingsplaats moet beschikken (eenvoudige wasplaats). Na het lossen van evenhoevigen moet de lege vervoerseenheid gereinigd en ontsmet worden op deze wasplaats aangezien artikel 4 van verordening EU 2020/688 eist dat zo snel mogelijk na het lossen een vervoermiddel gereinigd en ontsmet moet worden.

3.1.1.3. Verzamelen van evenhoevigen op verzamelcentra

De artikelen 5c.3 en 5c.4 geven aan in welke gevallen een Nederlands verzamelcentrum erkend kan worden en waar een dergelijk erkend verzamelcentrum aan moet voldoen. Bij de erkenning van deze inrichtingen zijn artikel 97, eerste en tweede lid van de diergezondheidsverordening en artikel 5 van verordening (EU) nr. 2019/2035 van overeenkomstige toepassing verklaard. Aangezien de meeste verzamelcentra verzamelen voor ook de Europese markt, ligt het in de rede om, voor zover van toepassing deze zelfde eisen ook van toepassing te laten zijn, indien verzamelcentra voor de Nederlandse markt verzamelen. Door geen onderscheid in erkenningseisen te maken, hoeven verzamelcentra niet voor het in bedrijf gaan van hun verzamelcentra hun markt al duidelijk te hebben en wordt het eenvoudiger om de markt uit te breiden naar verzamelen voor het vervoer naar andere lidstaten van de EU. Voorts zal er geen reden zijn om zwaardere of juist minder zware erkenningseisen te laten gelden voor verzamelcentra die alleen voor de Nederlandse markt verzamelen. Dit zelfde geldt voor de eisen die Europees gesteld worden aan het bewaren van documentatie over de activiteiten van het verzamelcentrum en de aanvraag, het schorsen en het intrekken van de erkenning (artikel 5c.5 en 5c.6). De bewaartermijn voor relevante documentatie is gelijk aan de bewaartermijn die van toepassing was onder de oude regels, namelijk drie jaar.

In de Europese regelgeving wordt onderscheid gemaakt tussen slachtdieren en dieren die niet bestemd zijn voor de slacht. In de oude regelgeving werd het onderscheid gemaakt tussen de categorieën fok- en gebruiksdieren, slachtdieren, mestdieren en weidedieren. Om de nationale regelgeving goed aan te laten sluiten op de Europese regels is het niet wenselijk deze categorieën dieren te blijven onderscheiden in de nationale regelgeving. Ook in de nationale regelgeving voor het verzamelen van evenhoevigen worden daarom alleen de categorieën slachtdieren en dieren die daar niet onder vallen, gebruikt. Er mogen alleen dieren met dezelfde gezondheidsstatus tegelijkertijd verzameld mogen zijn (bijlage I, deel 1, punt 1, onder b van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035) en een verzameling dieren neemt de status aan van het dier met de laagste gezondheidsstatus in de verzameling (artikel 134 onder a van verordening (EU) nr. 2016/429). Net als onder de oude regels kan altijd besloten worden dat dieren tot de categorie slachtdier kunnen gaan behoren. Dieren die echter eenmaal als slachtdier zijn aangemerkt blijven wel slachtdier. Wanneer een groep dieren verzameld is op een verzamelcentrum en bestemd zijn om naar een inrichting, niet zijnde een slachthuis, vervoerd te worden, kan het voorkomen dat gedurende de blokperiode een aantal dieren toch niet naar die inrichting van bestemming vervoerd wordt en naar het slachthuis vervoerd gaan worden. Als door een keuze van de houder dieren met een niet-slacht status wel afgevoerd worden naar een slachthuis betekent dat niet dat alle dieren in de verzameling direct ook de slachtsstatus krijgen. De dieren die wel naar de inrichting van bestemming, niet zijnde een slachthuis, worden vervoerd behouden hun oorspronkelijke status. De status van de dieren in de verzameling die achterblijven op het verzamelcentrum wordt dus niet lager als een deel van de dieren op basis van de keuze van de houder afgevoerd wordt naar het slachthuis.

In artikel 5c.8 wordt de maximale duur van de blokperiode, zoals bedoeld in artikel 1.41, tweede lid, onder f, van het Besluit houders van dieren geregeld. Een blokperiode is de totale tijdsduur waarbinnen exploitanten van verzamelcentra dieren bijeen kunnen brengen tot een verzameling om ze vervolgens af te voeren. Ingeval het gaat om runderen jonger dan 12 maanden en schapen en geiten, waarbij het toegestaan is na op een verzamelcentrum verzameld te hebben op een tweede verzamelcentrum te verzamelen, is deze blokperiode dus vanaf het begin van eerste verzameling tot het einde van de tweede verzameling maximaal zes dagen. Door hier een tijdslimiet aan te stellen wordt het aantal dieren dat gedurende een bepaalde periode met elkaar in contact kan zijn beperkt wat er voor zorgt dat een eventuele besmetting minder dieren zal besmetten. Tevens zorgt de blokperiode er voor dat het verzamelcentrum regelmatig gereinigd en

ontsmet wordt aangezien het verzamelcentrum in gevolge bijlage I, deel 1, punt 1, onder e van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 gereinigd en ontsmet moet zijn voordat er nieuwe dieren aangevoerd worden. Dit is een maximale duur van de blokperiode en die periode mag korter duren, indien dit gewenst is.

In de artikel 5c.9 wordt de verzameling en vervoer van varkens geregeld wanneer varkens afkomstig zijn van een inrichting in Nederland en vervoerd worden naar een erkend verzamelcentrum in Nederland. Net als onder de oude regels is het verzamelen van varkens binnen Nederland beperkt tot slachtvarkens. In het Besluit houders van dieren is in artikel 1.34, tweede lid, geregeld dat varkens alleen op een vervoermiddel verzameld worden om vervolgens verplaatst te worden naar een slachthuis. Na een eventuele eerste verzameling op het vervoermiddel mogen slachtvarkens één keer verzameld worden op een erkend verzamelcentrum. Er kunnen in Nederland ook varkens die niet voor de slacht bestemd zijn verzameld worden op een verzamelcentrum, maar alleen in het kader van verplaatsing van deze dieren naar een andere lidstaat. Hierop zijn de Europese regels van toepassing, die staan wel verzameling van andere varkens dan slachtvarkens toe mits beperkt tot 3 verzamelingen (artikel 133 van Verordening (EU) nr. 2016/429). Daarbij geldt dat varkens, niet zijnde slachtvarkens, alleen met één op één vervoer naar een erkend verzamelcentrum gebracht mogen worden aangezien het verzamelen van varkens op een vervoermiddel beperkt is tot slachtvarkens.

Voor runderen die niet bestemd zijn voor de slacht geldt dat deze op basis van artikel 5c.10 eerste lid, na een eventuele verzameling op een vervoermiddel, maar één keer op een erkend verzamelcentrum verzameld mogen worden. Aangezien het onderscheid tussen de verschillende categorieën dieren (slachtdieren, mestdieren, fokdieren, etc.) niet gecontinueerd is in de Regeling houders van dieren, zouden alle runderen die niet voor de slacht zijn bestemd onder dezelfde groep vallen. Dit is met betrekking tot het aantal toegestane verzamelingen op een erkend verzamelcentrum gezien de structuur van de rundersector echter niet gewenst. Daarom is in artikel 5c.10 een uitzondering gemaakt voor runderen jonger dan 12 weken. Deze mogen, in tegenstelling tot andere runderen, net als onder de oude regels twee keer verzameld worden op een erkend verzamelcentrum. Indien deze runderen jonger dan 12 weken twee keer op een erkend verzamelcentrum verzameld worden, dienen de exploitanten van beide verzamelcentra na respectievelijk vóór iedere aanvoer en afvoer de I&R-gegevens in de betreffende systemen onmiddellijk door te geven. Dit omdat het bij dieren die verzameld zijn het van belang is actuele gegevens te hebben van waar de dieren geweest zijn, zodat in geval van een besmetting met een aangewezen dierziekte, snel de contacten in beeld gebracht kunnen worden. Net als onder de oude regels is het wenselijk dat runderen die bestemd zijn voor de slacht in Nederland maar één keer verzameld worden op een erkend verzamelcentrum. Ook is van belang dat runderen bestemd voor de slacht vanaf een erkend verzamelcentrum alleen nog maar naar het slachthuis verplaatst mogen worden, dat is in artikel 5c.11 geregeld.

Artikel 5c.12 regelt het aantal toegestane verzamelingen op een erkend verzamelcentrum van schapen en geiten. Zowel voor slachtschapen of -geiten als voor schapen of geiten die niet bestemd zijn voor de slacht geldt dat zij ten hoogste twee keer verzameld mogen worden op een erkend verzamelcentrum. Onder de oude regels mochten fokschapen of fokgeiten slechts eenmaal verzameld worden en mestschapen en mestgeiten twee keer. Aangezien de verschillende categorieën schapen en geiten in de Regeling houders van dieren niet meer terugkomen, is het aantal toegestane verzamelingen voor beide categorieën nu twee keer omdat ze beiden onder de categorie 'dieren niet voor de slacht' komen te vallen. Er is gekozen voor maximaal twee verzamelingen en niet voor één omdat de dieren die in de praktijk verzameld worden om daarna gemest te worden anders te maken krijgen met een aanzienlijke verzwaring ten opzichte van de oude situatie die ook niet goed aan zou sluiten bij de structuur van de sector. Voor wat betreft de meldingen van aanvoer en afvoer op het erkende verzamelcentrum, indien tweemaal verzameld wordt, gelden dezelfde regels als bij runderen.

Echter, in tegenstelling tot de situatie bij runderen, mogen schapen of geiten bestemd voor de slacht na verzameld te zijn op een erkend verzamelcentrum nogmaals verzameld worden op een erkend verzamelcentrum. Na de eerste of tweede verzameling dienen deze voor de slacht bestemde schapen of geiten wel verplaatst te worden naar een in Nederland gelegen slachthuis, dat is geregeld in artikel 5c.13. Schapen of geiten bestemd voor de slacht mogen derhalve na de eerste verzameling verplaatst worden naar een tweede erkend verzamelcentrum of een slachthuis en na de tweede verzameling alleen naar een in Nederland gelegen slachthuis. Verplaatsing van deze dieren naar een ander soort inrichting is niet toegestaan, aangezien dieren die slachtdier zijn altijd slachtdier blijven.

3.1.2. Verplaatsen van varkens in Nederland

In de artikelen 2.27a tot en met 2.27p van het Besluit houders van dieren zijn de regels voor het vervoer van varkens van en naar locaties met varkens opgenomen. Hiertoe zijn varkensbedrijven ingedeeld in categorieën A tot en met F en zogenoemde RE-bedrijven voor hobbymatige houders. De A-, C- en E-bedrijven hebben een hogere hygiënestatus ten opzichte van de B-, F- en D-bedrijven. Om die reden krijgen A-, C- en E-bedrijven dan ook meer afvoermogelijkheden. De aanwijzing als A-, C- of E-bedrijf wordt verleend als het aan de betreffende voorwaarden in art. 2.27b van het besluit Diergezondheid voldoet, en als het bedrijf aan de in de ministeriële regeling voorgeschreven hygiënevoorschriften en gezondheidsbewaking voldoet.

In artikel 7.1 van de Regeling houders van dieren zijn deze regels voor hygiëne en gezondheidsbewaking opgenomen. Gezien het belang van de hoge gezondheidsstatus van de A-, C- en E-bedrijven is in het eerste lid opgenomen dat deze bedrijven hun varkens elke maand moeten laten onderzoeken op aanwezigheid van antistoffen tegen klassieke varkenspest. Daartoe moet de houder bloedmonsters door een dierenarts laten nemen en deze serologisch laten onderzoeken door Wageningen bioveterinary research (WBVR). De monsternamen moeten conform de procedure in bijlage 8. Deze procedure schrijft voor van hoeveel varkens er bloedmonsters genomen moeten worden om tot een representatieve steekproef te komen. In het tweede en derde lid wordt geregeld dat de monsters uiterlijk op de werkdag na de dag dat ze zijn genomen aangeleverd moeten worden bij WBVR en dat de varkenshouder de uitslag van het serologisch onderzoek beschikbaar moet stellen aan de minister. In de praktijk moeten de uitslagen aan RVO doorgegeven worden. Ten behoeve van de hogere gezondheidsstatus moeten de A-, C- en E-bedrijven hun varkens ook, vaker dan de B-, D- en F-bedrijven, laten onderzoeken in het kader van de monitoring op de ziekte van Aujeszky, dat is in paragraaf 3.2.3 toegelicht.

De hygiënevoorschriften bestaan uit de plicht om een deugdelijke afrastering om het erf van het bedrijf heen te hebben, waardoor het betreden van de inrichting waar de varkens gehouden worden alleen mogelijk is als de betreffende varkenshouder daar zijn medewerking aan verleent. Daarnaast moeten deze bedrijven voorzien zijn van een douche waar bezoekers gebruik van moeten maken alvorens ze de stal mogen binnengaan. Artikel 2.27h lid 1 onder b) van het Besluit houders van dieren regelt dat er bij de aanvoer van dieren op een A-bedrijf gebruik gemaakt kan worden van een aparte stal die afgescheiden is van de overige stallen, een zogenoemde toevoegstal. In artikel 7.1, lid 4 van de Regeling houders van dieren wordt geregeld dat als een A-bedrijf een dergelijke toevoegstal heeft deze moet voldoen aan de eisen voor inrichting en gebruik van de toevoegstal die zijn opgenomen in bijlage 9.

In artikel 2.27p van het Besluit houders van dieren is geregeld dat de houder van varkens geen varkens van zijn bedrijf af onderscheidenlijk op zijn bedrijf aan mag voeren zonder voorafgaande toestemming van Onze Minister. Dit maakt het mogelijk om toe te zien of de vervoersbewegingen tussen de verschillende categorieën bedrijven juist plaatsvindt. In artikel 7.2 van de Regeling houders van dieren is geregeld dat de houder die varkens afvoert de toestemming moet aanvragen via een aangewezen elektronisch portaal of indien er geen portaal is aangewezen direct bij RVO. De houder die de aanvraag heeft gedaan moet de toestemming tot 3 jaar na afvoer van de varkens bewaren. Met het vierde lid is geregeld dat de minister toestemmingen in kan trekken in geval er een uitbraak van een in artikel 2.1 aangewezen ziekte is. In lijn met het kabinetsbeleid voor doorberekening van toelatings- en handhavingskosten (maat houden) en de oude regels moeten varkenshouders voor iedere aanvraag voor toestemming een retributie betalen van € 2,50 per aanvraag. Dit is opgenomen in artikel PM van de Regeling [opvolger van de regeling NVWA-tarieven]⁴.

3.1.3. Tentoonstellingen, keuringen en evenementen

In de Regeling houders van dieren wordt een hoofdstuk (hoofdstuk 8a) toegevoegd met betrekking tot het tentoonstellen of keuren van runderen, schapen, geiten of in gevangenschap levende vogels alsmede voor wedvluchten met duiven. In artikel 4.15 van het Besluit houders van dieren is geregeld dat een organisator van een tentoonstelling of keuring met runderen, schapen of geiten doet daarvan ten minste 30 dagen voorafgaand aan de dag waarop die tentoonstelling of keuring plaatsvindt melding moet doen bij de minister. In de praktijk moet de organisator deze melding bij de NVWA doen. In artikel 8a.1 van de Regeling houders van dieren staan de gegevens die de organisator moet overleggen bij het doen van de melding. Het gaat hierbij om het telefoonnummer van de organisator van de tentoonstelling of keuring en de datum en plaats van het evenement.

---

⁴ Alle tarieven die in de oude regelgeving stonden worden in 1 regeling ondergebracht die opnieuw zal worden vastgesteld. De oude tarieven blijven ongewijzigd.

Deze gegevens zijn nodig, omdat het vaak kortdurende gebeurtenissen zijn, waarbij in geval van nood snel en adequaat opgetreden moet kunnen worden. Deze gegevens bieden daartoe de mogelijkheid. Tevens moet de organisator het unieke bedrijfsnummer (UBN) doorgeven. De locatie waar een evenement of tentoonstelling met runderen, schapen of geiten wordt gehouden is namelijk een inrichting die op basis van artikel 84 van Verordening (EU) nr. 2016/429 bij de overheid geregistreerd moet worden. Bij deze registratie krijgt de inrichting, in dit geval de locatie van het evenement of de tentoonstelling, een uniek nummer. De reguliere regels voor registratie van verplaatsingen van runderen, schapen en geiten (zie paragraaf 3.3.2.) zijn ook van toepassing op verplaatsingen van en naar tentoonstellingen en keuringen.

Artikel 8a.2 regelt net als in de oude regelgeving dat de dieren vervoerd moeten worden met een vervoermiddel waarvoor een kentekenbewijs of registratiebewijs is afgegeven. Deze voorwaarde voorkomt dat dieren met allerlei soorten niet goedgekeurde en niet geschikte vervoermiddelen naar een tentoonstelling of keuring worden gebracht. Om risico's op het verslepen van dierziekten te beperken zijn in artikel 8a.3 eisen opgenomen voor reiniging en ontsmetting. Een ieder die de plaats waar de dieren staan betreedt of verlaat moet zijn schoeisel ontsmetten, de organisator moet zorgen voor voorzieningen hiervoor. Ook moeten van vervoermiddelen die dieren aan- of afvoeren de kritische delen gereinigd en ontsmet worden voordat het vervoermiddel de locatie verlaat. De kritische delen zijn die delen van het vervoermiddel die verontreinigd raken en indirect voor verspreiding van een ziekte zouden kunnen zorgen. Het reinigen en ontsmetten van deze delen van het vervoermiddel heeft als doel te voorkomen dat eventuele smetstof van de locatie van het evenement of tentoonstelling naar een andere inrichting wordt verspreid. Naast de wielen, die altijd gereinigd en ontsmet moeten worden, kan het in dit verband ook gaan om wielkasten, de laadklep, gebruikte drijfmiddelen en treeplanken. Afhankelijk van het vervoermiddel en de situatie bij het laden zal bepaald moeten worden wat in dat geval de kritische delen zijn die een risico voor verslepen van smetstof vormen.

Aangezien een locatie waar een tentoonstelling of evenement gehouden wordt een inrichting als bedoeld in artikel 84 van Verordening (EU) nr. 2016/429 is, moet de organisator bepaalde documentatie bijhouden op basis van artikel 102 van die verordening en artikelen 22 en 23 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035. Gezien de specifieke situatie van tentoonstellingen en evenementen moet de organisator aanvullend op deze gegevens ook de kentekens van de vervoermiddelen waarmee de dieren zijn aan- en afgevoerd vastleggen en ook de resultaten van het klinische onderzoek dat op basis van artikel 4.15, vierde lid, van het Besluit houders van dieren moet worden uitgevoerd. Net als bij andersoortige inrichtingen dient de organisator deze gegevens gedurende drie jaar te bewaren (artikel 8a.4 Regeling houders van dieren).

In gevangenschap levende vogels, die afkomstig zijn uit andere lidstaten, die deelnemen aan een tentoonstelling of keuring in Nederland, of in het geval van duiven, die deelnemen aan een wedvlucht in Nederland moeten voldoen aan artikel 67 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688. Duiven dienen te voldoen aan de eisen van artikel 68 en daarmee artikel 59 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688. In artikel 67 is geregeld dat de vogels bij binnenkomst door een dierenarts onderzocht moeten worden. Artikel 8a.6 regelt in aanvulling hierop, voor de vogels afkomstig uit Nederland, dat zij ook bij de plaats van aanvoer onderzocht moeten worden door één of meer dierenartsen. In artikel 8a.5 zijn eisen opgenomen voor de in gevangenschap levende vogels en wedstrijdduiven, die afkomstig zijn uit Nederland. In gevangenschap levende vogels, voor zover die vogels ouder zijn dan 30 dagen moeten ten minste twee weken en ten hoogste vijf maanden voor het begin van de tentoonstelling of de keuring zijn gevaccineerd tegen Newcastle Disease en postduiven moeten ten minste twee weken voor het begin van de tentoonstelling, keuring of wedvlucht zijn gevaccineerd tegen Newcastle Disease. Wedstrijdduiven moeten vergezeld gaan met een vaccinatieverklaring zoals opgenomen in bijlage 11 en in gevangenschap gehouden vogels moeten vergezeld gaan met een vaccinatieverklaring zoals opgenomen in bijlage 12.

De Europese voorschriften met betrekking tot aviaire chlamydie (papegaaientziekte) voor papegaaientziekten zijn van overeenkomstige toepassing verklaard op papegaaientziekten uit Nederland die deelnemen aan een tentoonstelling of keuring in Nederland. Dat betekent dat zowel papegaaientziekten uit Nederland, als papegaaientziekten uit andere lidstaten aan dezelfde voorschriften moet voldoen, met betrekking tot aviaire chlamydie. Aviaire chlamydie is in de AHR gecategoriseerd als D ziekte. Dit betekent dat verspreiding tussen lidstaten voorkomen moet worden, voor categorie D ziekten hebben lidstaten niet de verplichting om bestrijdingsmaatregelen te nemen. Het is van belang deze eisen nationaal over te nemen omdat aviaire chlamydie een zoönose is, die ook in Nederland voorkomt. Het is daarom gerechtvaardigd om te eisen dat papegaaientziekten die naar tentoonstellingen gaan vrij zijn van aviaire chlamydie.

De Europese eisen voor papegaaizenziekte (artikel 59 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688) betekenen dat er alleen papegaaiachtigen mogen deelnemen die afkomstig zijn uit inrichtingen waar gedurende de laatste 60 dagen voor de tentoonstelling of keuring geen papegaaizenziekte is aangetoond. En indien er het laatste half jaar voor de tentoonstelling of keuring wel papegaaizenziekte is aangetroffen op de inrichting van herkomst moeten er maatregelen getroffen zijn om te zorgen dat de inrichting weer vrij is van papegaaizenziekte. Papegaaiachtigen die deelnemen moeten in dat geval ook negatief getest zijn voordat ze mogen deelnemen. Verder moeten papegaaiachtigen die deelnemen geïdentificeerd overeenkomstig artikel 76 van Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 2019/2035. Artikel 8a.6 regelt tenslotte dat de organisator van een keuring, tentoonstelling ten minste acht dagen voorafgaand aan de dag waarop de keuring, tentoonstelling plaatsvindt een melding bij de NVWA moet doen. Dit stelt de NVWA in staat om toezicht te houden op het evenement of de tentoonstelling. Voor wedvluchten geldt dat de organisator jaarlijks een overzicht moet indienen van de voorgenomen wedvluchten dat jaar.

3.1.4 Reinigen en ontsmetten van vervoermiddelen

In artikel 2.10a van het Besluit houders van dieren is opgenomen dat een inrichting waar tien of meer evenhoevigen gehouden worden moet beschikken over een reinigings- en ontsmettingsplaats (wasplaats). Om te zorgen dat vervoermiddelen van evenhoevigen effectief gereinigd en ontsmet kunnen worden is het nodig om regels te stellen over de voorzieningen die minimaal op een dergelijke reinigings- en ontsmettingsplaats aanwezig moeten zijn. Deze regels zijn op basis van het derde lid van artikel 2.10a in artikel 6.1 en bijlage 6 van de Regeling houders van dieren uitgewerkt.

Op basis van de eisen in het Besluit en in bijlage 6 moet de inrichting waar 10 of meer evenhoevigen gehouden wordt beschikken over een vaste opstelling voor de reiniging en ontsmetting van vervoermiddelen die evenhoevigen op die inrichting lossen. Hoe een eenvoudige wasplaats er precies uit ziet kan verschillen per inrichting, het is vooral van belang dat de wasplaats geschikt is voor de reiniging en ontsmetting van het type vervoermiddelen die op die inrichting evenhoevigen lossen. Zo kan de grootte van de wasplaats afgestemd zijn op de grootte van de vervoermiddelen die op de betreffende inrichting evenhoevigen lossen. Ook is van belang dat de wasplaats te allen tijde aan de in bijlage 6 gestelde eisen voldoet. In bijlage 6 is bijvoorbeeld opgenomen dat de wasplaats op zodanige wijze worden verlicht dat de reiniging en ontsmetting van vervoermiddelen te allen tijde onbelemmerd en naar behoren kan plaatsvinden. Om aan deze eis te kunnen voldoen zal er dus verlichting van voldoende sterkte beschikbaar moeten zijn op de wasplaats. Een andere eis is dat er voldoende water op de wasplaats beschikbaar moet zijn voor het uitvoeren van de reiniging en ontsmetting. In periodes waarin het vriest kan het lastig zijn om aan deze eis te voldoen. Er kunnen dan (tijdelijke) oplossingen, zoals overkapping en verwarming van het water, gebruikt worden om ook als het vriest aan deze eis te voldoen. Indien dat niet te realiseren is, is reiniging en ontsmetting in een dergelijke periode niet mogelijk en kunnen er tijdelijk geen evenhoevigen worden aangevoerd.

Op basis van artikel 2.10f van het Besluit houders van dieren kan de minister besluiten dat vervoermiddelen en de laadkisten van evenhoevigen, pluimvee of broedeieren die uit een andere lidstaat of een derde land afkomstig zijn bij terugkeer in Nederland gereinigd en ontsmet moeten worden op een door de minister erkende wasplaats, een wasplaats van een erkend verzamelcentrum of een wasplaats van een slachthuis. De registers met slachthuizen en erkende verzamelcentra maakt de NVWA op haar website openbaar op basis van de regels die daar voor gelden. Aanvullend daarop is in artikel 6.2. van de Regeling houders opgenomen dat het register met erkende wasplaatsen ook toegankelijk voor een ieder moet zijn. Het is namelijk van belang dat een ieder eenvoudig kan achterhalen welke wasplaatsen door de minister erkend zijn en waar deze zich bevinden. Voor vervoermiddelen en laadkisten die terugkeren uit een lidstaat van de Europese unie geldt dat de minister tot deze verplichting kan besluiten als er in de betreffende lidstaat, waaruit het vervoermiddel of de laadkisten naar Nederland verplaatst worden, een uitbraak van bepaalde ziekte(n) is. De ziekten waarvoor dit geldt zijn op basis van artikel 6.3 in bijlage 7 van de Regeling houders van dieren opgenomen. Het gaat om ziekten waarvan op basis van wetenschappelijke literatuur bekend is dat ze via indirect contact, zoals via vervoermiddelen en laadkisten, dieren kunnen besmetten. In de bijlage is onderscheid gemaakt tussen ziekten voor pluimvee en ziekten voor evenhoevigen. Een uitbraak van een bij pluimvee genoemde ziekte is alleen van invloed op de verplichting voor vervoermiddelen en laadkisten voor pluimvee en een ziekte die voor evenhoevigen genoemd staat is alleen van invloed op vervoermiddelen en laadkisten voor evenhoevigen.

Artikel 4, onderdeel b, van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688 regelt dat een vervoermiddel zo snel mogelijk na elk vervoer van landdieren en broedeieren gereinigd en ontsmet moet worden. Artikel 6, derde lid, onderdeel a, van deze verordening geeft aan dat bevoegde autoriteiten van de lidstaten kunnen besluiten dat deze verplichting niet geldt voor vervoer van dieren binnen een inrichting indien de dieren vervoerd worden door de exploitant van de inrichting. In deze situatie is er geen toename van risico voor verspreiding van dierziekte als het gebruikte vervoermiddel niet zo snel mogelijk na het vervoer gereinigd en ontsmet wordt. Het vervoermiddel wordt tenslotte gebruikt voor de dieren van de inrichting die op de inrichting ook direct en indirect contact met elkaar hebben. Artikel 6, derde lid, onderdeel a, van verordening (EU) nr. 2020/688 regelt dat de vervoermiddelen die voor vervoer van dieren binnen de inrichting gebruikt zijn wel gereinigd en ontsmet moeten worden voordat ze de inrichting verlaten. Aangezien dit een situatie is die veel voor kan komen is in artikel 6.4 van de Regeling houders van dieren opgenomen dat de uitzondering van artikel 6, derde lid, onderdeel a) in Nederland van toepassing is. Voor de toepassing van dit artikel wordt het vervoer van dieren tussen een stal en een bij die stal horend weiland als vervoer binnen een inrichting gezien.

3.1.5. Brengen van dieren en dierlijke producten van Nederland naar derde landen

Derde landen waarnaar dieren en (levende) dierlijke producten worden uitgevoerd vragen om een bepaalde gezondheidsstatus van de te ontvangen producten. De dieren of producten moeten voldoen aan de eisen die in het certificaat, dat met het betreffende derde land is afgesproken, zijn opgenomen. Uit die eisen kan volgen dat vooraf laboratoriumtests noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld aan te tonen dat de dieren of producten vrij zijn van bepaalde ziekteverwekkers. Het is van belang dat het onderzoek naar bijvoorbeeld met de juiste methode wordt uitgevoerd door een onpartijdig, onafhankelijke en deskundig laboratorium.

Artikel 4.10 van het Besluit handhaving en overige zaken Wet dieren voorziet in een grondslag voor de minister om laboratoria te erkennen voor verschillende doelen, waaronder het doen van onderzoek in het kader van export van dieren en producten naar derde landen. Dit artikel is nader uitgewerkt in de Regeling erkenning veterinaire laboratoria (REVL). In de REVL zijn combinaties van ziektes en testmethoden opgenomen waarvoor een laboratorium erkenning aan kan vragen. Het komt ook voor dat in het derde land bepaalde laboratoriumtests eist die niet in de REVL zijn opgenomen of waarvoor er (nog) geen laboratorium erkend is. Ook in die gevallen is het van belang dat de laboratoriumtests gedaan worden door een onpartijdig, onafhankelijke en deskundig laboratorium.

Het laboratorium van Wageningen Bioveterinary Research (WBVR) is voor veel aangewezen dierziekten door de minister van LNV aangewezen als Nationale referentielaboratorium⁵. Deze status als Nationaal referentie laboratorium brengt een hoog niveau van kwaliteitsborging en onafhankelijk met zich mee. Om die reden is voor de gevallen waarin er geen laboratorium erkend is voor het uitvoeren van de vereiste laboratoriumtests is bepaald dat die laboratoriumtests dan door de WBVR uitgevoerd moeten worden (artikel 3.28 van de Regeling diergelijke producten en artikel 5d.1 van de Regeling houders van dieren).

3.1.6. Levende dierlijke producten

3.1.6.1. Algemeen

Sommige dierziekten kunnen verspreid worden via eicellen, sperma of embryo's (levende dierlijke producten) van dieren. Om de risico's van verspreiding via de handel in levende dierlijke producten te beperken zijn in en op basis van de diergezondheidsverordening regels gesteld voor de verplaatsing van deze producten tussen lidstaten. Een groot gedeelte van die regels ziet op de inrichtingen die werken met levende dierlijke producten van runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen, op het mogelijk maken deze producten in de handel binnen de Unie te traceren, alsmede op diergezondheidsvereisten ten aanzien van de donordieren van deze producten of de producten zelf. Inrichtingen die werken met levende dierlijke producten van runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen, evenals broederijen die broedeieren produceren, moeten met het oog op handel in deze producten met andere lidstaten een erkenning aanvragen (artikel 94, eerste lid, onderdeel b van verordening (EU) nr. 2016/429). Daarnaast moeten exploitanten van deze inrichtingen voldoen aan de eisen in gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 en

---

⁵ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 13 december 2019, nr. DGA-DAD/19299676, tot aanwijzing van nationale referentielaboratoria als bedoeld in artikel 100, eerste lid, Verordening (EU) 2017/625)

uitvoeringsverordening (EU) nr. 2020/999. Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 bevat ook eisen voor verplaatsing tussen lidstaten van levende dierlijke producten van honden, katten, herten, kameelachtigen en dieren die in geconsigneerde inrichtingen (meestal dierentuinen) gehouden worden.

3.1.6.2. Erkenning en registratie van inrichtingen

In artikel 3.33 van de Regeling dierlijke producten is bepaald dat de aanvraag voor erkenning door de exploitant van inrichtingen die erkend moeten worden middels een daartoe door de minister ter beschikking gesteld middel dient te geschieden. De uitvoering van deze erkenningen is bij de NVWA belegd. Artikel 4, eerste lid, onderdeel a, onder i van uitvoeringsverordening (EU) nr. 2020/999 bepaalt dat in nationale regels een termijn moet worden opgenomen voor de informatieverstrekking door exploitanten ten bate van de aanvraag voor een erkenning. In artikel 3.34 van de Regeling dierlijke producten is daarom opgenomen dat die informatie ten hoogste 90 dagen vóórdat de exploitant voornemens is om te starten met de activiteiten moet worden ingediend. Deze termijn is bedoeld om te voorkomen dat een erkenning wordt afgegeven voor een inrichting die vervolgens niet actief wordt. Bij het indienen van deze informatie, ten bate van de aanvraag tot erkenning, moet vervolgens ook rekening worden gehouden met de wettelijke beslistermijn van de minister, zoals vastgelegd in de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb). Activiteiten mogen niet eerder worden aangevangen dan dat de erkenning daadwerkelijk is verleend. Met artikel 3.35 is geregeld dat de exploitant in aanvulling op de informatie die op basis van uitvoeringsverordening (EU) nr. 2020/999 moet worden aangeleverd bij een erkenning ook de URL van de website van de inrichting moet aanleveren. In artikel 3.35 is ook geregeld dat, indien gegevens wijzigen of exploitanten de activiteiten beëindigen, dit binnen zeven werkdagen dient te worden gemeld bij de minister. Deze termijn is korter dan de 30 dagen die voor wijzigingen voor andere exploitanten geldt, zoals houders van dieren (zie paragraaf 3.3.1.). De reden hiervoor is dat levende producten van een erkende inrichting naar vele verschillende bestemmingen worden vervoerd, zowel binnen Nederland als naar andere lidstaten. Mocht er sprake zijn van een dierziekte bij de donordieren die nog niet ontdekt is, kan deze potentieel wijdverspreid zijn tegen de tijd dat de besmetting van een donordier ontdekt is. Wijzigingen aan inrichtingen die werken met levende dierlijke producten moeten daarom sneller worden doorgegeven dan wijzigingen voor andere erkende inrichtingen.

Inrichtingen voor levende dierlijke producten van runderen, varkens en paardachtigen, die uitsluitend levende producten op de nationale markt brengen hoeven niet erkend te worden, maar moeten ingevolge artikel 84 van verordening (EU) nr. 2016/429 wel worden geregistreerd. In artikel 3.30 van de Regeling dierlijke producten wordt, aanvullend op de informatie die op basis van de Europese regelgeving moet worden aangeleverd ten behoeve van de registratie, ook de naam van de verantwoordelijke dierenarts van het centrum en de URL van de website van de inrichting vereist aan te leveren. De naam van de dierenarts van het centrum is van belang voor de NVWA om eenduidig en efficiënt toezicht op geregistreerde inrichtingen voor levende dierlijke producten te kunnen houden. Een deel van de eisen aan een geregistreerde inrichting ziet namelijk op verantwoordelijkheden van de dierenarts van het centrum en deze dient daarom bekend te zijn bij de NVWA. De URL van de inrichting wordt vereist om op te nemen in het register, zoals bedoeld in artikel 101 van verordening (EU) nr. 2016/429 en artikelen 6 en 7 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686.

In analogie hieraan hoeven broederijen die uitsluitend broedeieren produceren voor de Nederlandse markt, ook niet te worden erkend, maar moeten wel geregistreerd worden ingevolge artikel 84 van verordening (EU) nr. 2016/429. Op basis van dat artikel moeten ook alle inrichtingen die werken met levende producten van andere landdieren dan runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen worden geregistreerd. Met artikel 3.29 van de Regeling dierlijke producten wordt geregeld dat de exploitant de aanvraag tot registratie via een door de minister beschikbaar gesteld middel moet doen. De registratie wordt in de praktijk uitgevoerd door RVO (zie paragraaf 3.3.1.1. over registratie van inrichtingen met gehouden landdieren). Ook is ter uitvoering van artikel 84, tweede lid, van verordening (EU) nr. 2016/429 in artikel 3.31 van de Regeling dierlijke producten geregeld dat een exploitant, indien gegevens wijzigen of de activiteiten beëindigd wordt, dit binnen zeven werkdagen bij de minister gemeld dient te worden. Hier is voor dezelfde termijn gekozen als bij de inrichtingen die erkend moeten worden. Op basis van artikel 86 van de Verordening moet de Europese Commissie een uitvoeringsverordening vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde inrichtingen van landdieren kunnen uitzonderen van de registratieplicht. In artikel 3.32 zijn de categorieën inrichtingen opgenomen die in Nederland vrijgesteld zijn van de registratieplicht. *[op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil in ieder geval gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden*

aangezien het niet voor alle landdieren noodzakelijk is dat de inrichting geregistreerd wordt. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld. Totdat deze nieuwe regels over uitzonderingen zijn vastgesteld zal de Nederlandse overheid de registratieplicht voor eventuele nieuwe diersoorten of categorieën die onder de oude regels niet geregistreerd hoefden te worden nog niet uitvoeren. Met uitzondering van de registratie van inrichtingen waar paardachtigen gehouden worden aangezien bekend is dat dat hier na 21 april 2021 geen uitzondering voor mogelijk zal zijn.]

3.1.6.3. Documentatieverplichtingen

Exploitanten van erkende en geregistreerde inrichtingen die werken met levende dierlijke producten, dienen bepaalde gegevens in een eigen administratie bij te houden, zoals beschreven in artikel 103, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2016/429 en artikel 8, eerste lid, van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686. Deze gegevens zijn direct opvraagbaar door de NVWA, met het oog op toezicht en handhaving, maar ook voor het certificeren van zendingen levende producten. Artikel 103, derde lid, onderdeel b van verordening (EU) nr. 2016/429 schrijft voor dat lidstaten een minimale bewaartermijn moeten voorschrijven, welke niet minder mag zijn dan drie jaar. In de oude nationale regels was de bewaartermijn voor exploitanten van inrichtingen die werken met levende dierlijke producten eveneens drie jaar. Deze bewaartermijn is in artikel 3.36 van de Regeling dierlijke producten daarom gecontinueerd. Tevens is in dat artikel geregeld dat exploitanten een gebeurtenis, die in de administratie verwerkt moet worden, binnen 3 werkdagen vanaf de dag van de gebeurtenis verwerkt moeten hebben.

3.1.6.4. Gezondheidsonderzoek

Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 beschrijft de diergezondheidsvereisten voor donordieren die aanwezig zijn in, of worden toegevoegd aan, een inrichting voor levende dierlijke producten. Onderdeel van deze eisen is dat de dieren op aanwezigheid van bepaalde dierziekten onderzocht moeten worden met een laboratoriumtest. Deze testen moeten ingevolge artikel 24 punt b) van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 uitgevoerd worden door een officieel laboratorium dat daartoe is aangewezen, waaronder laboratoria die op basis van artikel 3 van de Regeling erkenning veterinaire laboratoria voor de betreffende test erkend zijn. Voorafgaande aan het toevoegen van donordieren aan de inrichting, dienen donordieren doorgaans in quarantaine te verblijven, waarbij diverse onderzoeken op aanwezigheid van dierziekten worden uitgevoerd. Om de kans op aanvoer van besmette dieren zo klein mogelijk te laten zijn, is het testen voordat dieren in quarantaine worden geplaatst het mooiste. Daarmee wordt de kans op insleep van infecties in de quarantaine zo klein mogelijk. Dit kan echter niet altijd praktisch zo uitgevoerd worden. Artikel 25 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 geeft lidstaten daarom de bevoegdheid om toe te staan dat monsters, bedoeld voor onderzoek op aanwezigheid van dierziekten, genomen mogen worden van dieren die al aanwezig zijn in de quarantaine-faciliteit. Artikel 3.37 van de Regeling dierlijke producten geeft invulling aan deze bevoegdheid, zodat exploitanten hiervan gebruik kunnen maken.

3.1.6.5. Eisen voor nationale handel

Uitgezonderd de registratieverplichting zijn de Europese regels voor handel in levende dierlijke producten niet van toepassing op de handel binnen Nederland. Ook de handel in levende dierlijke producten binnen Nederland kan echter een risico vormen voor verspreiding van dierziekten. Om die reden is het, net als in de oude nationale regels, noodzakelijk om aanvullende nationale regels te stellen ten aanzien van handel in levende dierlijke producten van runderen, varkens en paarden binnen Nederland. Deze regels zijn opgenomen in artikel 3.38 van de Regeling dierlijke producten. Het uitgangspunt is dat de Europese regels uit gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/686 en uitvoeringsverordening (EU) nr. 2020/999 voor deze diersoorten overeenkomstig van toepassing zijn voor de nationale handel. Echter, de diergezondheidssituatie binnen Nederland is aanleiding om bepaalde vereisten niet van overeenkomstige toepassing te verklaren.

In het geval van varkens is het voldoen aan de Europese eisen voor de nationale markt niet proportioneel in relatie tot de actuele situatie voor porcine reproductive and respiratory syndrome virus (PRRSV), ook wel abortus-blauw genoemd. Het van overeenkomstige toepassing verklaren van de Europese eisen ten aanzien van PRRSV voor de nationale handel in levende dierlijke producten, staat niet in verhouding tot het feit dat PRRSV in Nederland nog algemeen voorkomt en er geen wettelijk verplichte bestrijding van deze ziekte bestaat. Het past daarom niet om regelgeving op te leggen dat inrichtingen die levende producten op de Nederlandse markt brengen vrij moeten zijn van PRRSV. Door het algemeen voorkomen van PRRSV bestaat de kans bestaat

dat een inrichting voor levende dierlijke producten besmet raakt. Een erkende inrichting die levende dierlijke producten naar andere lidstaten verplaatst mag dat vanaf dat moment niet meer, omdat niet meer wordt voldaan aan de EU-eisen. Door de eisen ten aanzien van PRRSV voor de nationale markt niet van overeenkomstige toepassing te verklaren, kan een inrichting in geval van een besmetting nog wel producten op de nationale markt verhandelen waardoor de economische gevolgen op te vangen zijn. Om deze redenen zijn alle vereisten die zien op PRRSV niet van overeenkomstige toepassing op inrichtingen die werken met levende dierlijke producten, welke uitsluitend voor de Nederlandse markt bedoeld zijn.

Voor inrichtingen voor paardachtigen, waar sperma wordt gewonnen voor de Nederlandse markt geldt, zoals ook in de oude nationale regelgeving, een lichter regime voor testen op dierziekten dan de Europese eisen. De reden hiervoor is dat deze inrichtingen veelal te kleinschalig zijn om de kosten voor het voldoen aan Europese eisen voor de handel in levende dierlijke producten te kunnen dragen. Daarnaast zorgt de gezondheidsstatus van paarden in Nederland niet voor een significante verhoging van het risico voor verspreiding van dierziekten binnen Nederland. Het lichtere regime is daarom veterinair verantwoord. De nationale eisen aan de inrichting zien toe op de dieiergezondheidsvoorschriften aan donordieren. Zo worden donorhengsten om de kosten voor de sector te beperken éénmalig, vóór de start van elk dekseizoen, getest. De Europese regels vereisen om voor iedere winning te testen. Daarnaast wordt het Europese verplichte onderzoek op infectieuze anemie niet verplicht gesteld voor de nationale handel. Nederland is vrij van infectieuze anemie én de ziekte wordt niet verspreid via sperma. Het risico dat deze ziekte via sperma binnen Nederland wordt verspreid is daarom verwaarloosbaar. Dit lichtere regime is beschreven in artikel 3.38 Regeling dierlijke producten.

Net als bij de inrichtingen die levende dierlijke producten binnen de Unie verhandelen is het ook bij inrichtingen die uitsluitend binnen Nederland levende dierlijke producten verhandelen van belang dat testresultaten betrouwbaar zijn, zodat met voldoende zekerheid kan worden vastgesteld dat een dierziekte al dan niet aanwezig is in een donordier. Daarom wordt in artikel 3.39 van de Regeling dierlijke producten geregeld dat de testen gedaan moeten worden door een op grond van artikel 3 van de Regeling erkenning veterinaire laboratoria erkend laboratorium.

Omwille van tracerings, zodat bij eventuele uitbraken van een besmettelijke dierziekten snel en efficiënt contacten tussen bedrijven in kaart gebracht kunnen worden, is het noodzakelijk om ook de bewegingen van levende dierlijke producten binnen Nederland te kunnen volgen. In de oude regelgeving, die zag op sperma van runderen, varkens en paarden, werden begeleidende documenten vereist wanneer dit sperma werd verplaatst naar een andere inrichting. Deze documenten moesten de zending te allen tijde vergezellen. Ook gold de eis dat niet alleen inrichtingen voor levende dierlijke producten, maar ook vervoerders van sperma van runderen en varkens een administratie moesten bijhouden over de voorraden sperma in hun bezit en de contacten met inrichtingen voor levende dierlijke producten én afnemers van deze producten. In de Europese regels wordt niets geregeld voor tracerings van nationale zendingen van sperma van deze diersoorten. Deze eisen dragen echter wel bij aan een vlotte en efficiënte tracerings van contacten tussen inrichtingen en worden daarom in de artikelen 3.40 en 3.41 van de Regeling dierlijke producten gecontinueerd.

3.1.7. Werken met ziekteverwekkers

In het Besluit dieiergezondheidsmiddelen is opgenomen dat personen die verantwoordelijk zijn voor laboratoria, voorzieningen en andere ruimten waar bepaalde ziekteverwekkers gekweekt worden en deze ziekteverwekkers langer dan 30 dagen onder zich hebben, hier melding van moeten maken (artikel 7a.1). De ziekteverwekkers waarvoor deze plicht geldt moeten in een ministeriële regeling aangewezen zijn. In bijlage 10 bij de Regeling dieiergezondheidsmiddelen zijn de ziekten waarvoor deze meldplicht geldt opgenomen. De ziekteverwekkers die op deze lijst staan zijn verwekkers die, indien ze in het milieu terecht komen en dieren of mensen besmetten, grote gevolgen kunnen hebben. Een groot deel van de lijst betreft ziekten die op basis van de dieiergezondheidsverordening zijn aangewezen maar er staan ook enkele ziekteverwekkers op die niet op basis van de verordening zijn aangewezen zoals het ebolavirus en de verwekker van de pest (*Yersinia pestis*). De selectie van ziekteverwekkers is mede tot stand gekomen op basis van advies van deskundigen.

Voor een aantal specifieke ziekteverwekkers is het aanvullend op de meldplicht ook van belang dat een laboratorium, voorziening of andere natuurlijke of rechtspersonen waar met die ziekteverwekkers wordt gewerkt door de minister erkend wordt. Hierbij is aansluiting gezocht bij artikel 16, eerste lid, van de dieiergezondheidsverordening. Hiermee kan geborgd worden dat

voordat met die ziekteverwekkers gewerkt gaat worden bijvoorbeeld het laboratoriumpassende biobeveiligings-, bioveiligheids- en biologische-inperkingsmaatregelen heeft getroffen om te voorkomen dat de ziekteverwekkers ontsnappen en vervolgens in contact komen met dieren buiten het laboratorium. In artikel 7a.2 van het Besluit diergeneesmiddelen is een grondslag opgenomen om de regels voor deze erkenning nader uit te werken. Deze regels zijn opgenomen in artikel 7a.3 van de Regeling diergeneesmiddelen.

Op basis van dat artikel zijn in artikel 7a.2 van de Regeling diergeneesmiddelen het mond-en-klauwzeer virus, het klassieke varkenspest virus, het Afrikaanse varkenspest virus en het vogelgriep virus aangewezen als ziekteverwekker waarvoor een laboratorium, voorziening of andere ruimte erkend moet worden om er mee te mogen werken. Het voorhanden of op voorraad hebben van deze ziekteverwekkers is daarmee alleen toegestaan aan laboratoria, voorzieningen en andere natuurlijke of rechtspersonen die zijn erkend overeenkomstig artikel 7a.3 van die regeling. In het eerste lid van dat artikel is ook bepaald dat het voorhanden en op voorraad hebben van deze ziekteverwekkers alleen is toegestaan voor wetenschappelijke doeleinden, diagnose of de ontwikkeling, productie of controle van diergeneesmiddelen. Indien een verantwoordelijke voor laboratorium, voorziening of andere ruimte met deze ziekteverwekkers wenst te gaan werken zal daarvoor een aanvraag gedaan moeten worden bij de minister. In dit artikel is opgenomen dat een laboratorium, voorzieningen en andere ruimte alleen erkend kan worden als deze laat zien hoe er wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 16, eerste lid, van de diergezondheidsverordening. Dit is een rechtstreeks werkende bepaling die van toepassing is op ieder laboratorium, voorziening en andere natuurlijke of rechtspersoon die werkt met ziekteverwekkers. Indien een aanvraag wordt ingediend zal de minister de NVWA verzoeken een onderzoek in te stellen om te bepalen of de betreffende instelling voldoet aan deze eisen. Bij dit onderzoek zal onder andere gebruik gemaakt worden van bestaande relevante standaarden, zoals standaarden van de OIE. Het derde tot en met het zesde lid van artikel 7a.3 regelt de procedure voor schorsen en intrekken van een erkenning.

3.1.8. Gebruik sera en entstoffen

Aan levende entstoffen zit het risico dat de entstof gaat verspreiden naar dieren die niet ingeënt zijn. Ook kennen levende entstoffen het risico op terug mutatie, waardoor de ziekteverwekker die in de entstof zit niet meer verzwakt is. Om beide redenen kunnen levende entstoffen een risico vormen voor de diergezondheid en is in artikel 3.1a van de Regeling houders van dieren het toepassen van levende entstoffen tegen alle Europees en nationaal aangewezen ziekten verboden. Voor de inenting tegen Newcastle disease zijn er wel levende entstof op de markt toegelaten en waarvan toepassing vanuit veterinair oogpunt wenselijk is (zie paragraaf 3.1.9. van deze toelichting). Om die reden is in artikel 3.1b een uitzondering op dit verbod opgenomen voor inenting met levende entstof tegen Newcastle disease. Ook voor inenting tegen Rabiës geldt een uitzondering op het verbod op gebruik van levende entstoffen (artikel 3.1b). Honden, katten, fretten en andere carnivoren die naar andere lidstaten verplaatst worden moeten tegen Rabiës ingeënt worden (Verordening (EU) nr. 2020/688, artikelen 53, 55 en 58). En voor honden, katten en fretten die als gezelschapsdier verplaatst worden naar andere lidstaten geldt in principe ook de plicht tot inenten (artikel 6 van Verordening (EU) Nr. 576/2013). Ook voor invoer van honden katten en fretten uit derde landen geldt dat ze ingeënt moeten zijn tegen rabiës (Verordening (EU) Nr. 576/2013, artikel 10 en Verordening (EU) 2020/692, artikel 76). In bijlage III van verordening (EU) Nr. 576/2013 is bepaald dat voor de inenting tegen rabiës ook een recombinant entstof toegepast mag worden. Het gaat hierbij om een entstof dat de immuniserende glycoproteïne van het rabiësvirus in een levende virusvector tot expressie brengt. Dit betekent dat de entstof geen levend rabiësvirus bevat, maar dat bij de productie een ander levend virus wordt gebruikt, waarbij een eiwit van het rabiësvirus is ingebouwd. Hierdoor bouwt het dier alsnog afweer op tegen rabiës. Aangezien een recombinantvaccin een levende entstof is, moet deze entstof dus uitgezonderd worden van het verbod op inzet van levende entstoffen. Lidstaten kunnen vaccinatie opnemen in het op basis van Verordening (EG) nr. 2160/2003 goedgekeurde nationale bestrijdingsprogramma's voor zoönotische Salmonella. Verordening (EG) nr. 1177/2006 van de Commissie staat toe dat lidstaten hier levende salmonella vaccins voor in mogen zetten mits die vaccins voldoen aan de eisen van deze verordening. In artikel 3.1b is daarom opgenomen dat levende entstoffen die aan de eisen van deze verordening voldoen uitgezonderd zijn van het verbod op inzetten van levende entstoffen.

Nederland heeft op basis van Verordening (EU) nr. 2020/689 een officiële vrijstatus voor de volgende ziekten:

- de ziekte van Aujeszky
- *Brucella melitensis*, *B. abortus* en *B. suis*
- *Mycobacterium tuberculosis complex*

- Enzoötische boviene leukose

Een voorwaarde voor deze vrijstatus is dat er geen inenting plaatsvindt tegen deze ziekten. In het eerste lid van artikel 3.1c is daarom een verbod op het gebruik van niet-levende entstoffen en sera tegen deze ziekten opgenomen. In het hetzelfde lid van artikel 3.1c is ook een verbod opgenomen op het gebruik van niet-levende entstoffen en sera tegen een aantal andere ziekten opgenomen. Voor de landdieren gaat het om categorie A-ziekten, dit zijn ziekten die gewoonlijk niet in de Unie voorkomen en waarvoor onmiddellijke uitroeiingsmaatregelen moeten worden genomen zodra zij worden ontdekt. Reguliere en preventieve inenting tegen deze ziekten is onwenselijk. Newcastle disease is ook ingedeeld in categorie A. Hiervoor is echter geen verbod opgenomen aangezien voor deze ziekte, in tegenstelling tot andere categorie A ziekten, er sprake is van structurele reguliere inenting ter preventie van uitbraken. Voor de overige categorie A ziekten geldt dat inzet van entstoffen in principe alleen ingezet wordt in geval van een uitbraak. De inzet van entstoffen tegen categorie A ziekten zal ook moeten voldoen aan de randvoorwaarden die daar aan gesteld worden in de gedelegeerde verordening die de Europese Commissie vaststelt op basis van artikel 47 van de diergezondheidsverordening.

Voor het inenten van aquacultuurdieren is, net als onder de oude regels (Besluit gebruik sera en entstoffen), geregeld dat het inenten tegen ziekten opgenomen in de onderdelen r t/m dd van artikel 3.1c bij waterdieren verboden is. Dit verbod geldt voor zowel levende als niet-levende entstoffen. Er is net als onder de oude regels een generieke uitzondering opgenomen voor het inzetten van entstoffen in het kader van wetenschappelijke studies ten behoeve van de ontwikkeling en het testen van entstoffen. Hier is de voorwaarde aan verbonden dat de ontwikkeling en het testen plaatsvinden onder gecontroleerde omstandigheden en er adequate maatregelen genomen worden ter bescherming van andere waterdieren tegen de schadelijke gevolgen van de in het kader van de studies uitgevoerde inentingen.

De verordening (artikel 46, derde lid) geeft aan dat lidstaten ter bescherming van de diergezondheid en de volksgezondheid maatregelen moeten treffen ten aanzien van de ontwikkeling en het testen van diergeneesmiddelen en het gebruik van diergeneesmiddelen in wetenschappelijk onderzoek. Dit is reeds afgedekt door andere bestaande regels zoals de Wet op de dierproeven en de diergeneesmiddelen regelgeving. De verboden in artikel 3.1a en 3.1c zien ook op sera en entstoffen die (nog) geen markttoelating hebben. Het verbod ziet dus ook op het gebruik van sera en entstoffen in het kader van wetenschappelijk onderzoek en de ontwikkeling en het testen van diergeneesmiddelen. Indien instellingen in het kader van wetenschappelijk onderzoek of ontwikkeling van entstoffen of sera deze moeten toepassen op dieren kunnen ze op basis van artikel 10.1 van de Wet dieren een ontheffing bij de minister aanvragen. De ontheffing zal alleen verleend worden als eventuele risico's voor de dier- of volksgezondheid afdoende geborgd worden en als daar op basis van de nog vast te stellen gedelegeerde verordening krachtens artikel 47 diergezondheidsverordening ruimte voor is.

3.1.9. Newcastle disease vaccinatie

Newcastle disease is in uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882 ingedeeld in categorie A. Dat betekent dat Newcastle disease gewoonlijk niet in de Europese unie voorkomt en dat lidstaten zodra een besmetting wordt ontdekt onmiddellijk uitroeiingsmaatregelen moeten nemen. Met routinematige vaccinatie van bepaalde categorieën pluimvee is het goed mogelijk om uitbraken van Newcastle disease te voorkomen. Net als onder de oude regelgeving kunnen lidstaten er voor kiezen om vaccinatie tegen Newcastle disease te verplichten met als doel uitbraken te voorkomen. Onder de oude regels was dat verplicht en deze regels worden gecontinueerd. In het Besluit houders van dieren is daarom geregeld dat bij ministeriële regeling aan te wijzen soorten en categorieën pluimvee en in gevangenschap levende vogels gevaccineerd moeten worden (artikel 2.76id) tegen de ziekte van Newcastle.

Onder pluimvee vallen alle soorten vogels die worden gekweekt of in gevangenschap worden gehouden voor de productie van vlees, eieren voor consumptie of andere producten. Ook vogels die gehouden worden om in het wild uitgezet te worden vallen onder pluimvee. De vogels die opgefokt of gehouden worden voor de fokkerij van vogels die voor de productiedoelen gehouden worden vallen ook onder de definitie van pluimvee. Vogels die voor andere doelen gehouden worden zijn 'in gevangenschap gehouden vogels'. Om uitbraken met Newcastle disease te voorkomen is het echter niet nodig om alle soorten gehouden vogels te vaccineren, omdat ze niet gevoelig zijn voor de ziekte of omdat ze door de manier waarop ze gehouden worden geen risico vormen. In artikel 7b.28 is geregeld dat, net als onder de oude regels, de vaccinatieplicht van toepassing is op een aantal categorieën pluimvee van de soorten kip en kalkoen. Voor in gevangenschap levende vogels is de vaccinatieplicht beperkt tot die vogels die deelnemen aan

evenement of keuringen en postduiven die deelnemen aan wedvluchten (zie paragraaf 3.1.3. van de toelichting).

Voor het vaccineren mag in principe gebruik gemaakt worden van alle vaccins die voor dit doel op basis van de regels voor diergeneesmiddelen zijn toegelaten. Als het levende verzwakte vaccins betreft die bereid zijn op basis van een virusstam van de ziekte van Newcastle moeten de vaccins tevens voldoen aan de eisen in bijlage VI van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/688. Bij de registratie van het diergeneesmiddel is bepaald of het middel uitsluitend door een dierenarts of ook door een houder van dieren toegepast mag worden. Houders van dieren mogen in principe alleen diergeneesmiddelen aan hun dieren toedienen als het toedienen er van niet aan de dierenarts is voorbehouden (artikel 1.23, eerste lid, Besluit houders van dieren). Toediening van een diergeneesmiddel moet conform de bijsluiters bij het betreffende diergeneesmiddel. Op basis van artikel 1.24 van het Besluit houders van dieren zijn houders verplicht om eventuele nadere aanwijzingen van de dierenarts daarbij op te volgen. In artikel 7b.28 van de Regeling houders van dieren zijn de momenten waarop de houders hun pluimvee moeten vaccineren bepaald. Alle dieren die onder de vaccinatieplicht vallen moeten binnen 18 dagen na het uitkomen gevaccineerd zijn (artikel 7b.28, tweede lid). Het is mogelijk dat er dieren uit andere landen naar Nederland verplaatst worden die ouder dan 18 dagen zijn en die in het land van herkomst niet gevaccineerd zijn. Voor deze dieren geldt dat die onmiddellijk na plaatsing op het bedrijf gevaccineerd moeten worden (7b.28, derde lid). Om toezicht op het juist uitvoeren van de vaccinatie mogelijk te maken zijn in het vierde lid van artikel 7b.28 opgenomen dat de houder bepaalde gegevens over de uitgevoerde vaccinatie moet vastleggen op een door de minister beschikbaar gesteld middel (vaccinatieverklaring). Deze verklaring wordt door de houder van het pluimvee en de dierenarts die de vaccinatie heeft uitgevoerd of het vaccin heeft afgeleverd, ondertekend.

Met artikel 7b.29 is bepaald dat alle houders die onder vaccinatieplicht vallen gevaccineerde dieren moeten laten onderzoeken op de aanwezigheid van antilichamen na vaccinatie. Evenals bij de bloedafname ten behoeve van de monitoring van aviaire influenza, mycoplasma en n-z salmonella (zie paragraaf 3.2.1. en 3.2.2. van de toelichting) geldt ook hier dat het bloed moet worden afgenomen door een dierenarts of een dierenartsassistent paraveterinair die dit doet op aanwijzing van en onder controle van een dierenarts. Er moet bij minimaal 30 dieren per stal ten minste 1 milliliter bloed afgenomen worden. Hierbij is het mogelijk om ook het verplichte onderzoek in het kader van monitoring op vogelgriep te verrichten op dit monster. In dat geval moet er in totaal 2 milliliter bloed afgenomen worden, aangezien voor beide monitoringsverplichtingen 1 milliliter bloed worden afgenomen en onderzocht. De houder, die het bloedmonster heeft laten nemen moet de monsters naar de instelling stuurt die op basis van artikel 3.1 van het Besluit diergezondheid voor dit onderzoek is aangewezen. De monsters moeten de werkdag na de dag dat ze genomen zijn en voorzien van informatie ter identificatie van de monsters bij de aangewezen instelling aangeleverd worden (artikel 7b.30).

De momenten waarop monsters genomen moeten worden verschilt per categorie pluimvee. Voor vermeerderingsdieren zijn de momenten opgenomen in artikel 7b.31, voor leghennen in artikel 7b.32, voor vleeskuiken in artikel 7b.33, voor vleeskalkoenen in 7b.34 en in artikel 7b.35 is het moment opgenomen voor dieren die niet eerder gevaccineerd zijn en uit een ander land buiten Nederland afkomstig zijn. Voor vermeerderingsdieren, leghennen en vleeskuikens geldt dat van het monsternamen schema afgeweken kan worden als de vaccinatie tenminste elke 6 weken door een dierenarts is uitgevoerd met een levende entstof door middel van een spray of aërosol. Dit type vaccin en deze toedieningsvorm maakt dat de kans dat er niet voldoende antistoffen door de dieren worden aangemaakt namelijk zeer klein, waardoor een minder stringent monitoringsschema mogelijk is.

De aangewezen instelling bepaalt het gehalte aan antilichamen in het bloed. Wanneer uit dat onderzoek blijkt dat in de monsters voldoende antilichamen aanwezig zijn, zijn deze dieren voldoende beschermd tegen Newcastle disease. Hiervoor kan de instelling twee type testen gebruiken. De zogenoemde HAR-test, in dat geval moet de waarde die in bijlage 10 bij de Regeling houder van dieren is opgenomen behaald worden. Deel 1 van die bijlage ziet op vermeerderingsdieren en leghennen en deel 2 op vleeskuiken en -kalkoenen. Ook kan een serologische test gebruikt worden, die ook gebruikt wordt voor het aantonen van antilichamen tegen het veldvirus. Indien de uitslag van deze test positief is er ook sprake van voldoende bescherming.

In geval uit deze test blijkt dat er niet voldoende bescherming is moet de houder aanvullende maatregelen nemen om te zorgen dat die dieren of volgende koppels wel beschermd zullen zijn na vaccinatie. Welke maatregelen effectief zijn verschillen per categorie pluimvee. In artikel 7b.36 zijn

de maatregelen opgenomen in geval het vermeerderingsdieren of leghennen betreft. In dat geval moeten de dieren opnieuw gevaccineerd worden door een dierenarts en moet een kopie van de vaccinatieverklaring (artikel 7b.28, derde lid) opgestuurd worden aan de instelling die aangewezen is voor het onderzoek naar de antilichamen. Vier weken na de vaccinatie moeten de dieren opnieuw onderzocht worden op de aanwezigheid van antilichamen. In artikel 7b.37 zijn de aanvullende maatregelen opgenomen voor vleeskuikens. Indien bij twee opeenvolgende koppels de waarde niet gehaald wordt moet de houder in overleg met de eigen dierenarts en de aangewezen instelling een plan van aanpak opstellen om te zorgen dat bij aankomende koppels de waarde wel gehaald gaat worden. Als bij één van de zes volgende koppels de waarde weer niet gehaald wordt moet het plan van aanpak in overleg met de eigen dierenarts en de aangewezen instelling herzien worden. Dit plan van aanpak moet vervolgens bij de eerstvolgende zes koppels worden toegepast. Voor vleeskalkoenen zijn de aanvullende maatregelen opgenomen in artikel 7b.38. Voor deze categorie geldt dat als de waarde niet gehaald worden de eerstvolgende twee koppels door de dierenarts gevaccineerd moeten worden. Indien bij één van deze twee koppels de waarde niet gehaald wordt moeten de daarop volgende drie koppels door een dierenarts gevaccineerd worden. Een kopie van de vaccinatieverklaringen over de vaccinaties die uitgevoerd worden in het kader van de aanvullende maatregelen moet ook aan de aangewezen instelling gestuurd worden.

De vaccinatieverklaringen en de uitslagen van het bloedonderzoek moet de houder gedurende een periode van drie jaar bewaren (artikel 7b.39, eerste lid). Wanneer het vaccinatieverklaringen of onderzoeksresultaten betreft met betrekking tot vermeerderingsdieren of leghennen of dieren die worden opgefokt tot vermeerderingsdieren of leghennen die aan een andere houder zijn overgedragen, draagt de oorspronkelijke houder er zorg voor dat de nieuwe houder een kopie van de verklaringen en resultaten krijgt (artikel 7b.39, tweede lid). De plannen van aanpak op basis van artikel 7b.37 moet de houder zo lang bewaren als er dieren gevaccineerd moeten worden conform dat plan van aanpak.

3.2. Onderzoek naar de gezondheid van dieren

3.2.1. Aviaire influenza (vogelgriep)

Onder aviaire influenza worden griepvirussen verstaan van het type H5 of H7. Hoogpathogene varianten geven vaak verhoogde sterfte en duidelijke klinische symptomen. Laag pathogene influenza kan onopgemerkt in een koppel circuleren omdat de dieren geen of weinig symptomen hebben. Op basis van artikel 10 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/689 moeten lidstaten uitvoering geven aan bewakingsprogramma's van de Unie. In bijlage II van die verordening is het bewakingsprogramma voor aviaire influenza bij pluimvee en in het wilde levende vogels opgenomen. Het programma geeft lidstaten de ruimte om de bewaking risicogebaseerd en passend bij de situatie van de lidstaat in te richten.

Het bewakingsprogramma heeft tot doel eventuele besmettingen met HPAI en LPAI zo snel mogelijk ontdekt worden (vroegdetectie of early warning). De basis is de meldplicht in artikel 1.29 van het Besluit houders van dieren. Op basis van dat artikelen moet een houder of een dierenarts die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat pluimvee besmet is met HPAI onmiddellijk melding daar van doen bij de NVWA. Aanvullend op deze meldplicht zijn in artikel 3a.2 situaties opgenomen waarin een houder van bepaalde categorieën pluimvee, ook indien er geen sprake is van een vermoeden van besmetting met HPAI, direct melding moet doen bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit of een dierenarts moet inschakelen. Bij in het artikel beschreven percentages van sterfte bij een koppel van de betreffende categorie pluimvee moet de houder direct het landelijk telefoonnummer voor melding van dierziekten bellen. In geval van een in het artikel bepaalde percentage daling van voer- of drinkwateropname of een reductie van de eiproduktie (legdaling) moet de houder een dierenarts inschakelen. Ook is het mogelijk gemaakt dat dierenartsen, indien ze niet het vermoeden hebben van een besmetting met HPAI, maar dit voor de zekerheid willen uitsluiten, monsters (swabs) in te sturen naar Wageningen bioveterinary research (WBVR). Om gebruik van dit onderzoek te stimuleren worden de kosten van het onderzoek door WBVR uit het Diergezondheidsfonds gefinancierd.

Aanvullend hier op schrijft het bewakingsprogramma van de unie voor dat lidstaten monitoring moeten uitvoeren om twee redenen. Ten eerste zijn er pluimveesoorten die wel gevoelig zijn voor HPAI maar die weinig of geen symptomen laten zien. Bij een besmetting met HPAI bij deze soorten is er kans dat de besmetting niet of pas laat ontdekt zal worden. Het gaat hierbij om eenden, ganzen, kwartels en anseriformes (eendvogels) die gefokt worden om in het wild uitgezet te worden. In Nederland is het uitzetten van dieren of eieren van dieren overigens verboden op basis van artikel 3.34 van de Wet natuurbescherming. Ten tweede is de monitoring nodig om vroegtijdig

clusters met LPAI virus te ontdekken, aangezien de mogelijkheid bestaat dat LPAI virus kan muteren naar hoogpathogene varianten. Onder de oude Europese regels moest pluimvee besmet met LPAI geruimd worden. In uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882 is LPAI echter ingedeeld in categorie D, waarmee ruimen geen verplichte Europese maatregel meer is. De benodigde voorschriften voor de uitvoering van dit monitoringsprogramma zijn opgenomen in de artikelen 7b.13 tot en met 7b.17 van de Regeling houders van dieren.

Het Besluit houders van dieren (artikel 2.76b) regelt dat een houder van pluimvee zijn dieren laat onderzoeken op de aanwezigheid van aviaire influenza (vogelgriep). Artikel 2.76b lid 2a van het Besluit houders van dieren voorziet in een grondslag om bij ministeriële regeling nadere regels te stellen over de momenten en de wijze waarop het onderzoek plaatsvindt. In artikel 7b.13 is geregeld dat de houder tenminste 1ml bloed per dier moet laten afnemen om deze monster vervolgens te laten onderzoeken op antistoffen tegen subtype H5 en H7 van aviaire influenza. Tevens is bepaald dat de monsters genomen moeten worden door een dierenarts of een dierenartsassistent-paraveterinair. Aan houders van pluimvee is het ten algemene toegestaan om een door een houder ingeschakelde kracht die dit beroepsmatig doet, bloedmonsters af te laten nemen bij bepaalde soorten pluimvee, tenzij bij wettelijk voorschrift is bepaald dat het afnemen van monsters aan anderen is voorbehouden (artikel 2.47, onderdeel a, Besluit houders van dieren en artikel 2.8, onderdeel g, Besluit diergeneeskundigen). In het kader van de uitvoering van deze Europees voorgeschreven bewaking is besloten het afnemen van bloed aan een dierenarts of dierenartsassistent paraveterinair voorbehouden. Hiermee is, net als onder de oude regels, de kwaliteit en onafhankelijkheid van de monsternamen geborgd. De monsters moeten uiterlijk de werkdag na de dag dat ze zijn genomen bij instelling, die op basis van artikel 3.1 van het Besluit diergezondheid voor dit onderzoek is aangewezen, worden aangeleverd (artikel 7b.14, eerste lid). Deze snelle levering van is van belang om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen. Daarbij moeten onder andere gegevens van de houder en de persoon die de monsters genomen aangeleverd worden (7b.14, tweede lid).

In artikel 7b.15 is per categorie pluimvee bepaald hoe vaak en hoeveel monsters er genomen moeten worden. Voor de meeste categorieën geldt dat er 30 dieren bemonsterd moeten worden. Bij vleeseenden of -ganzen moeten ten minste 40 dieren bemonsterd worden, aangezien deze dieren vaak minder goed verschijnselen laten zien van hoogpathogene vogelgriep. Het gaat hierbij om minimale aantallen. Het uitgangspunt is dat er een representatieve steekproef genomen wordt. In gevallen waar de 30, respectievelijk 40 monsters niet voldoende zijn voor een statisch geldige representatieve steekproef zullen er meer monsters genomen moeten worden. Indien een inrichting uit meer stallen bestaat met dezelfde categorie dieren, moet op basis van artikel 7b.15, tweede lid, de stallen naar evenredigheid van het aantal dieren dat in de stallen gehouden bemonsterd worden. Er mogen daarbij niet minder dan 5 monsters per stal genomen worden. Dit kan betekenen dat er in totaal meer dan het minimaal vereiste aantal monsters genomen moet worden. Ook als het minimaal aantal monsters ruim overschreden wordt, doordat het bedrijf veel stallen heeft, moeten toch het aantal monsters naar evenredigheid van het aantal dieren in een stal genomen worden. In iedere stal moet een representatieve steekproef wordt genomen.

In artikel 7b.15 is tevens de frequentie per categorie opgenomen en is ook aangegeven wat de minimale leeftijd moet zijn van de dieren waar de monsters van genomen worden. Vleeskuikens, parelhoenders, loopvogels, kwartels, vleeseenden en ganzen moeten jaarlijks bemonsterd worden en moeten tenminste 4 weken oud zijn bij bemonstering. Vleeskalkoenen moeten iedere ronde gemonitord worden waarbij de monsters genomen moeten worden van hanen van 18 weken oud. Als er alleen hennen gehouden worden, moeten die op een leeftijd van 13 weken bemonsterd worden. Opfokleghennen moeten per koppel gemonitord worden, op 8 weken leeftijd en dieren die worden opgefokt tot vermeerderingsdier op een leeftijd van 15 weken. Vermeerderingsdieren en leghennen moeten jaarlijks op een leeftijd van 45 weken bemonsterd worden. In verband met het hogere risico op besmetting van dieren die in een vrije uitloop systeem gehouden worden is artikel 7b.16 is geregeld dat deze dieren niet jaarlijks, maar ieder kwartaal bemonsterd moet worden. De houder moet de uitslagen van het onderzoek tenminste 3 jaar bewaren (artikel 7b.17)

Onderdeel van het bewakingsprogramma van de unie kent ook bewaking in wilde vogels. In Nederland wordt dat uitgevoerd middels een meldprotocol voor de vondst van dode wilde vogels. Indien iemand op dezelfde plek 3 of meer dode eenden, zwanen of ganzen heeft gevonden kan dit bij het landelijk meldpunt voor dierziekten van de NVWA gemeld worden. De NVWA laat de vogels vervolgens bij WBVR onderzoeken op aviaire influenza. Indien iemand op dezelfde plek 1 of 2 dode wilde eenden, zwanen of ganzen gevonden of minder dan 20 andere wilde vogels kan dit bij het Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) worden gemeld. Het DWHC doet onderzoek naar de doodsoorzaak van de gevonden vogels. Het DWHC kan ook monsters aan het WVBR sturen voor

onderzoek naar aviaire influenza. Aanvullend op de monitoring op basis van dood gevonden wilde vogels kan ook een monitoring in levende wilde vogels gedaan worden. De noodzaak daartoe is afhankelijk van de actuele epidemiologische situatie voor vogelgriep.

3.2.2. Mycoplasma en niet zoönotische Salmonella

Inrichtingen met pluimvee dat bestemd is voor andere doeleinden dan de slacht of het uitbroeden van eieren moeten op basis van artikel 94, eerste lid onder d), van de verordening erkend zijn om dieren naar andere lidstaten te mogen verplaatsen. En broederijen van waaruit broedeieren of pluimvee (eendagskuikens) worden verplaatst naar een andere lidstaat moeten ingevolge artikel 94, eerste lid onder c) erkend worden. De eisen voor erkenning zijn opgenomen in artikel 7 en 8 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035. Een van de eisen is dat op die inrichtingen een bewakingsprogramma wordt uitgevoerd om aan te tonen dat de dieren vrij zijn van de ziekteverwekkers *Mycoplasma gallisepticum*, *Mycoplasma maleagris*, *Salmonella pullorum*, *Salmonella gallinarum* en *Salmonella arizonae* (hierna: mycoplasma en n-z salmonella). De eisen voor dit bewakingsprogramma zijn opgenomen in bijlage II, deel 2 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035.

Om de in deze bijlage voorgeschreven onderzoeken uit te kunnen voeren is het nodig dat er conform het in de bijlage opgenomen bemonsteringsschema bloed bij het in de bijlage aantal beschreven dieren wordt afgenomen. In artikel 7b.18 en 7b.23 van de Regeling houders van dieren is daarom bepaald dat er per dier minimaal 1 milliliter bloed afgenomen moet worden. In die artikelen is tevens bepaald dat de monsters genomen moeten worden door een dierenarts of een dierenartsassistent-paraveterinair. Aan houders van pluimvee is het ten algemene toegestaan om een door een houder ingeschakelde kracht die dit beroepsmatig doet, bloedmonsters af te laten nemen bij bepaalde soorten pluimvee, tenzij bij wettelijk voorschrift is bepaald dat het afnemen van monsters aan anderen is voorbehouden (artikel 2.47, onderdeel a, Besluit houders van dieren en artikel 2.8, onderdeel g, Besluit diergeneeskundigen). In het kader van de uitvoering van deze Europese voorgeschreven bewaking is besloten het afnemen van bloed aan een dierenarts of dierenartsassistent paraveterinair voorbehouden. Hiermee is, net als onder de oude regels, de kwaliteit en onafhankelijkheid van de monsternamen geborgd. In broederijen moeten andere monsters genomen worden dan bloedmonsters, het gaat onder andere om monsters van dons of stof uit broedmachines en van de muren van de broederij. Gezien het karakter van het type monsters die op broederijen genomen moeten worden kunnen deze door de exploitant van de broederij genomen worden.

Tevens is het ter uitvoering van deze Europese bewaking nodig te zorgen dat het onderzoek, de interpretatie en rapportage door een deskundige en onafhankelijke organisatie wordt uitgevoerd. In artikelen 7b.20 en 7b.25 is daarom geregeld dat de monsters uiterlijk de werkdag na de dag dat ze zijn genomen bij de instelling worden aangeleverd. Deze snelle levering van is van belang om de betrouwbaarheid van het onderzoek te waarborgen. Daarbij moeten op basis van deze artikelen onder andere gegevens van de houder en de persoon die de monsters genomen aangeleverd worden. De monsters moeten onderzocht worden door de instelling die op basis van artikel 3.1 van het Besluit diergezondheid voor dit onderzoek is aangewezen (artikelen 7b.19 en 7b.24). En tot slot is in artikelen 7b.21 en 7b.26 bepaald dat de houder de uitslagen tenminste drie jaar moet bewaren.

Op basis van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 geldt het bewakingsprogramma alleen voor erkende inrichtingen, dus inrichtingen die pluimvee, eendagskuiken of broedeieren naar andere lidstaten verplaatsen. Het is, net als onder de oude regels, in verband met het borgen van een hoog niveau van diergezondheid van al het pluimvee in Nederland wenselijk dat ook inrichtingen met die geen dieren of broedeieren naar andere lidstaten verplaatsen deelnemen aan de bewaking op mycoplasma en n-z salmonella. Dit is nodig omdat de Nederlandse vermeerderingssector vrij is van mycoplasma en n-z salmonella. Om dat te behouden worden bij een besmetting van vermeerderingsdieren deze koppels voortijdig geslacht door de sector zelf. Om te voorkomen dat de infectiedruk van mycoplasma onopgemerkt oploopt in leghennen en vleeskuikens worden deze dieren ook eenmalig in hun leven gemonitord.

Met artikel 7b.22 wordt daarom geregeld dat bepaalde categorieën pluimvee die niet onder het Europese bewakingsprogramma vallen hun dieren op vergelijkbaar met de Europese eisen op mycoplasma moeten laten onderzoeken. Kippen die opgefokt worden om te worden gehouden als legkip moeten in de drie weken voorafgaand aan de verplaatsing van een koppel kippen naar een ander legkippenbedrijf onderzocht worden. Legkippen moeten negen weken voorafgaand aan het moment waarop die dieren worden geslacht onderzocht worden. En vleeskalkoenen drie weken

voorafgaand aan het moment waarop de dieren worden geslacht. *Mycoplasma Gallisepticum* komt namelijk geregeld in legpluimvee en slachtkalkoenen voor, terwijl fok- en vermeerderingsdieren in Nederland al geruime tijd vrij zijn. Deze aanvullende nationale monitoringsvoorschriften heeft als doel de infectiedruk van *Mycoplasma Gallisepticum* in gehouden pluimvee te kunnen monitoren. Indien die toe zou nemen kunnen de fok- en vermeerderingsbedrijven eventueel aanvullende maatregelen nemen om eventuele besmettingen te voorkomen. In overleg met de pluimveesector wordt onderzocht of het meten van de infectiedruk van *Mycoplasma Gallisepticum* in de toekomst anders vormgegeven kan gaan worden.

Voor n-z *Salmonella* is met artikel 7b.27 geregeld dat inrichtingen die niet onder het Europese bewakingsprogramma vallen ook hun dieren moeten laten onderzoeken op n-z salmonella. Kippen, kalkoenen, parelhoenders, kwartels, fazanten, patrijzen en eenden die als fokpluimvee (pluimvee van 72 uur en ouder, bestemd voor de productie van broedeieren) gehouden worden moeten onderzocht worden op *Salmonella Pullorum* en *Salmonella Gallinarum*. Kalkoenen die als fokpluimvee gehouden worden tevens op *Salmonella arizonae*. De monstername, het onderzoek en de administratie moet overeenkomstig de regels voor het Europese bewakingsprogramma voor de n-z salmonella worden uitgevoerd.

3.2.3. Ziekte van Aujeszky

De ziekte van Aujeszky (ZvA) is in uitvoeringsverordening (EU) nr. 2018/1882 ingedeeld in categorie C. Dat betekent dat ZvA relevant is voor sommige lidstaten en dat er maatregelen nodig zijn om te voorkomen dat ZvA zich kan verspreiden naar lidstaten die officieel vrij van ZvA zijn of waarin een uitroeiingsprogramma voor ZvA loopt. Nederland heeft sinds 1 januari 2009 een vrijstatus van ZvA. De eisen om deze vrijstatus te kunnen handhaven staan in bijlage IV, deel V, hoofdstuk 2, afdeling 2 van gedelegeerde verordening (EU) 2020/689. Een van de eisen is dat vaccinatie van gehouden varkens verboden is, dat is geregeld in artikelen 3.1a en 3.1c van de Regeling houders van dieren. Daarnaast moeten er, als wilde zwijnen besmet zijn met ZvA, maatregelen genomen worden om elke overdracht van ZvA van in het wilde levende varkens op gehouden varkens te voorkomen. De wilde zwijnenpopulaties in Nederland worden regelmatig steekproefsgewijs onderzocht op aanwezigheid van ZvA antilichamen om een eventuele besmetting van wilde zwijnen met ZvA op te sporen.

Tevens moet er, om de vrijstatus te behouden, een monitoringsprogramma worden uitgevoerd waarmee een eventuele besmetting van gehouden varkens opgespoord kan worden. In de Regeling houders van dieren zijn daartoe verplichtingen voor houders van varkens opgenomen. In artikel 7.3 is geregeld dat houders van varkens van A, B, C, D, E en F bedrijven hun varkens periodiek moeten laten onderzoeken op aanwezigheid van antistoffen tegen ZvA. Voor A-, C- en E-bedrijven geldt dat de houder zijn varkens één maal per maand moet laten testen. De monstername moet gebeuren conform de procedure in bijlage 8. Deze procedure schrijft voor van hoeveel varkens er bloedmonsters genomen moeten worden om tot een representatieve steekproef te komen. Voor de B-, F en D-bedrijven geldt dat de houder iedere periode van vier maanden drie varkens laten testen. Deze periodes lopen van januari tot en met april, van mei tot en met augustus en van september tot en met december. Deze verplichting is van toepassing op houders die gedurende bedoelde periode van vier maanden op enig moment meer dan 30 varkens houden waarbij zogende biggen niet worden meegeteld. De varkens die onderzocht worden, moeten minstens 25 kilogram wegen of, indien er geen drie varkens zijn die dat gewicht hebben bereikt, de zwaarste varkens zijn. Voor A-, C- en E-bedrijven is een hogere frequentie en ander monstername regime nodig om de hoge gezondheidsstatus van deze bedrijven te borgen. Per varken moet ten minste 8 milliliter bloed worden afgenomen. Indien het afgenomen bloed tevens wordt gebruikt om ander onderzoek uit te voeren, dient er voor het ZvA-onderzoek dus in elk geval 8 milliliter bloed beschikbaar te zijn. De bloedafname mag voor het slachtproces plaatsvinden, maar mag ook na het doden plaatsvinden.

In artikel 7.4 is geregeld dat de houder van varkens het bloed door middel van een serologische test moet laten onderzoeken bij een laboratorium dat op basis van artikel 3 van de Regeling erkenning veterinaire laboratoria⁶ (REVL) voor de betreffende test is erkend. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden aan de hand van een gB ELISA test. Met deze test worden antistoffen tegen de ZvA aangetoond waarbij niet onderscheiden wordt of het antistoffen zijn ten gevolge van een besmetting met het virus of door een vaccinatie. Conform artikel 14 van de REVL moet het laboratorium, indien de uitslag van de gB Elisa test positief is, een hertest uitvoeren waarbij de gE ELISA test uitgevoerd moeten worden. Met de gE ELISA test worden antistoffen aangetoond die

⁶ De oude regeling erkenning en aanwijzing veterinaire laboratoria is opnieuw vastgesteld worden op basis van de Wet dieren.

uitsluitend het gevolg kunnen zijn van een infectie met het virus en niet als gevolg van het vaccineren. Indien deze gE Elisa niet negatief is dient het laboratorium het bloedmonster voor confirmatie aan te bieden aan het nationale referentielaboratorium (Wageningen bioveterinary research, WBVR) voor een bevestigingsonderzoek en moet het laboratorium dit ook onmiddellijk aan de NVWA te melden.

De monsters moeten uiterlijk de werkdag na de dag waarop ze zijn genomen bij laboratorium worden aangeleverd (artikel 7.4, tweede lid). Het bloed moet worden aangeleverd onder vermelding van gegevens waaruit blijkt wie de houder van de dieren is, door wie het monster is genomen, welke dieren zijn bemonsterd en wanneer de bemonstering heeft plaatsgevonden. Het betreft onder meer vermelding van het UBN en het bedrijf waar de varkens worden gehouden, welke varkens bemonsterd zijn dan wel in welke afdeling(en) deze varkens gehuisvest zijn (geweest). Verder moet het inzendformulier de dagtekening van verzending bevatten en door de inzender te worden ondertekend. Op basis van artikel 7.5 moet de houder de uitslag van het onderzoek minimaal 3 jaar bewaren en de uitslag bij de minister registreren, in de praktijk voert RVO deze registratie uit.

Indien uit het confirmatieonderzoek door WBVR ook blijkt dat er sprake is van antistoffen tegen een virus is er sprake van een verdenking die op grond van artikel 1.29 van het Besluit houders van dieren bij de NVWA gemeld moet worden. De NVWA zal de verdenking onderzoeken en indien uit dat onderzoek blijkt dat er sprake is van een besmetting met ZvA zullen er conform het draaiboek en op basis van de Wet dieren de nodige maatregelen genomen worden om zo spoedig mogelijk weer te voldoen aan de voorwaarden voor de officiële vrijstatus.

3.2.4. Brucella

In artikel 2.46a van het Besluit houders van dieren is geregeld dat houders van runderen in geval van een abortus een bloedmonster moet laten nemen van dat betreffende rund om onderzoek te laten doen naar de aanwezigheid van antilichamen tegen brucellose. Uit de Wet dieren (artikel 2.9, eerste lid) vloeit voort dat de dierenarts of een dierenartsassistent paraveterinair bloed mag afnemen bij een rund. In geval van een dierenartsassistent paraveterinair mag dit alleen op aanwijzing van en onder controle van een dierenarts (artikelen 3.1, eerste en tweede lid, onderdeel e en 3.2, eerste lid, Besluit diergeneeskundigen). Met artikel 7a.1 in de Regeling houders van dieren wordt geregeld dat de houder, die het bloedmonster heeft laten nemen, dit monster naar de instelling stuurt die op basis van artikel 3.1 van het Besluit diergezondheid voor dit onderzoek is aangewezen.

3.3. Randvoorwaarden voor een effectieve preventie en bestrijding van dierziekten

3.3.1. Registraties en erkenningen van inrichtingen, handelaren en vervoerders

Om effectief uitvoering te kunnen geven aan de maatregelen voor de preventie, monitoring en bestrijding van aangewezen ziekten is het nodig dat bepaalde inrichtingen en exploitanten zich bij de overheid registreren. Ook kan het voor specifieke inrichtingen nodig zijn dat ze, gezien het risico van de activiteiten op de betreffende inrichting, de inrichting erkend moet worden. Door middel van een erkenning kan vooraf getoetst worden of een bepaalde inrichting aan de relevante eisen voor borging van de diergezondheid voldoet.

3.3.1.1. Registratie van inrichtingen

In artikel 84 van de verordening is opgenomen dat in principe alle inrichtingen waar landdieren worden gehouden zich bij de overheid moeten registreren. Een inrichting waar landdieren worden gehouden is een breed begrip en is in artikel 4 van de Verordening gedefinieerd als 'een ruimte, structuur of, in geval van een veehouderij waar dieren buiten worden gehouden, een milieu of plaats waar dieren of levende producten worden gehouden, op tijdelijke of permanente basis'. Huishoudens waar gezelschapsdieren worden gehouden en dierenartspraktijken en veterinaire klinieken vallen hier echter wel buiten.

De overheid moet een register bijhouden van de locaties waar landdieren gehouden worden (artikel 93 en 101 van de verordening). In artikel 18 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald welke informatie de bevoegde autoriteit per geregistreerde inrichting moet vastleggen. In gevolge punt a) van artikel 18 moet de bevoegde autoriteit aan elke geregistreerde inrichting een uniek nummer toekennen. In Nederland is dat het zogenoemde unieke bedrijfsnummer (UBN). De uitvoering van deze registratieplicht en het beheer van het register is opgedragen aan RVO. Ter uitvoering van deze registratieplicht is in artikel 5a.2 van de Regeling houders van dieren geregeld dat de exploitant de registratie moet doen met een middel dat daartoe door de minister

beschikbaar is gesteld. In artikel 5a.3 is geregeld dat wijzigingen van de gegevens of het stopzetten van een inrichting binnen 30 dagen moet worden gemeld. In artikel 18 punt h) van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald dat de bevoegde autoriteit de periode gedurende welke dieren of broedeieren in de inrichting worden gehouden, indien dit niet voortdurend het geval is in het register moet opnemen. Voor diersoorten waarvoor er individuele identificatie en registratie van de verplaatsingen bestaat, is deze informatie bekend bij RVO. In geval van individuele identificatie en registratie is namelijk bekend welke dieren op welk moment in een inrichting zijn. Dat is het geval bij van runderen, schapen, geiten en paardachtigen. Om uitvoering aan deze verplichting te kunnen geven is in het eerste lid onder a van artikel 5a.1 opgenomen dat exploitanten van een inrichting waar andere landdieren, dan runderen, schapen, geiten en paardachtigen, worden gehouden, door moeten geven aan RVO als er een bepaalde periode in de inrichting geen dieren worden gehouden.

Voor de registratie van inrichtingen waar pluimvee van de soorten kippen, kalkoenen, parelhoenders, eenden, ganzen, kwartels, duiven, fazanten, patrijzen of loopvogels worden gehouden, wordt aanvullend op de vereisten uit de verordening in artikel 5a.1 geregeld dat deze inrichtingen een subregistratienummer toegekend krijgen en dat de gebouwaanduiding geregistreerd moet worden. Dit betreft voortzetting van registratie van het KIP-nummer en het gebouwnummer zoals onder de oude regels gold. Deze regels hebben tot doel de identiteit van koppels pluimvee en broedeieren en de aanwezigheid hiervan op locaties in Nederland te kunnen bepalen en verplaatsingen van pluimvee snel en doeltreffend te kunnen natrekken. Dit inzicht is noodzakelijk om maatregelen voor preventie, bewaking en bestrijding van dierziekten goed uit te kunnen voeren. De gegevens worden onder andere gebruikt in het kader van uitvoering van de maatregelen voor Aviaire Influenza en Newcastle Disease (zie paragrafen 3.1.9. en 3.2.1. van de toelichting).

Op basis van artikel 86 van de Verordening moet de Europese Commissie een uitvoeringsverordening vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde inrichtingen van landdieren kunnen uitzonderen van de registratieplicht. In artikel 5a.4 zijn de categorieën inrichtingen opgenomen die in Nederland vrijgesteld zijn van de registratieplicht. *[op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil in ieder geval gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden aangezien het niet voor alle landdieren noodzakelijk is dat de inrichting geregistreerd wordt. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld. Totdat deze nieuwe regels over uitzonderingen zijn vastgesteld zal de Nederlandse overheid de registratieplicht voor eventuele nieuwe diersoorten of categorieën die onder de oude regels niet geregistreerd hoefden te worden nog niet uitvoeren. Met uitzondering van de registratie van inrichtingen waar paardachtigen gehouden worden aangezien bekend is dat dat hier na 21 april 2021 geen uitzondering voor mogelijk zal zijn.]*

3.3.1.2. Erkenning van inrichtingen

Op basis van artikel 94 van de verordening moeten de volgende inrichtingen erkend worden:

- inrichtingen voor het verzamelen van hoefdieren en pluimvee van waaruit die dieren worden verplaatst naar een andere lidstaat of die dieren ontvangen uit een andere lidstaat;
- broederijen van waaruit broedeieren of pluimvee worden verplaatst naar een andere lidstaat;
- inrichtingen waar pluimvee wordt gehouden van waaruit pluimvee dat bestemd is voor andere doeleinden dan de slacht of het uitbroeden van eieren wordt vervoerd naar een andere lidstaat.

Tevens kunnen inrichtingen die de status van geconsigneerde inrichting wensen te verkrijgen op basis van artikel 95 van de verordening als zodanig erkend worden. Een geconsigneerde inrichting is in de verordening gedefinieerd als elke permanente, geografisch beperkte inrichting die op vrijwillige basis tot stand is gekomen en die is erkend met het oog op verplaatsingen, waar dieren: a) worden gehouden of gefokt met het oog op tentoonstellingen, onderwijs, de instandhouding van soorten of onderzoek; b) zijn ingesloten en afgezonderd van het omringende milieu; en c) zijn onderworpen aan diergezondheidsbewaking en biobeveiligingsmaatregelen. In de praktijk maken dierentuinen veelal gebruik van de mogelijkheid om als geconsigneerde inrichting erkend te worden.

In gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 zijn daarnaast de volgende inrichtingen opgenomen die erkend dienen te worden:

- verzamelcentra voor honden, katten en fretten van waaruit die dieren naar een andere lidstaat zullen worden verplaatst;
- dierenasielen voor honden, katten en fretten van waaruit die dieren naar een andere lidstaat zullen worden verplaatst;
- controleposten⁷;
- van de omgeving geïsoleerde productie-inrichtingen voor hommels van waaruit die dieren naar een andere lidstaat zullen worden verplaatst;
- quarantaine-inrichtingen voor andere gehouden landdieren dan primaten, van waaruit deze dieren binnen dezelfde lidstaat of naar een andere lidstaat zullen worden verplaatst.

Op basis van artikel 4 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 zijn inrichtingen voor de verzameling van paardachtigen waarbij die dieren worden verzameld voor wedstrijden, races, shows, opleiding, collectieve vrijetijdsbesteding of werk, of in het kader van fokactiviteiten vrijgesteld van de plicht tot erkenning. Eveneens zijn broederijen van in gevangenschap levende vogels vrijgesteld van de plicht tot aanvragen van een erkenning.

De verantwoordelijkheid voor het doen van een aanvraag tot erkenning ligt bij de exploitant van de betreffende inrichting. Inrichtingen die erkend moeten worden zijn vrijgesteld van de plicht om informatie ten behoeve van registratie te verstrekken (artikel 84, derde lid, van de verordening). Wel moeten deze inrichtingen informatie verstrekken ten behoeve van het verlenen van de erkenning. Ter uitvoering van deze Europese verplichting tot erkenning is in artikel 5a.7 van de Regeling houders van dieren opgenomen dat een aanvraag tot erkenning ingediend moet worden middels een daartoe door de minister beschikbaar gesteld middel. In artikel 5a.8 is geregeld dat een wijziging in de gegevens die ten grondslag liggen aan de erkenning of het stopzetten van de activiteiten binnen 30 dagen doorgegeven moet worden. De uitvoering van deze erkenningen is bij de NVWA belegd.

3.3.1.3. Registratie van handelaren en vervoerders

Net als onder de oude regels moeten handelaren in bepaalde diersoorten zich registreren bij de overheid (artikel 90 van de verordening). In de verordening zijn handelaren omschreven als *exploitanten van onafhankelijk van een inrichting werkende verzamelingen van gehouden hoefdieren en pluimvee, met inbegrip van de personen die dieren kopen en verkopen*. In artikel 5a.2 van de Regeling houders van dieren is ter uitvoering van deze registratieplicht geregeld dat de registratie dient te geschieden middels een daartoe door de minister ter beschikking gesteld middel. In artikel 5a.3 is geregeld dat wijziging in geregistreerde gegevens of stopzetting van de activiteiten binnen 30 dagen doorgegeven moet worden. De NVWA voert de registratie van handelaren uit.

Op basis van artikel 91 van de Verordening kan de Europese Commissie een uitvoeringsverordening vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde categorieën handelaren die geen significant risico inhouden, vrijstellen van de registratieverplichting. In artikel 5a.5 zijn de categorieën van handelaren opgenomen die vrijgesteld zijn van de registratieplicht.

[Op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil mogelijk gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld. Totdat deze nieuwe regels over uitzonderingen zijn vastgesteld zal de Nederlandse overheid de registratieplicht voor handelaren die onder de oude regels niet geregistreerd hoefden te worden nog niet uitvoeren.]

Handelaren moeten op basis van artikel 105 van de diergezondheidsverordening en artikel 36 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 een eigen administratie bijhouden over onder andere de dieren die onder hun verantwoordelijkheid vallen waaronder de verplaatsingen van de dieren. Lidstaten moeten de termijn vaststellen voor het bewaren van de administratie en die moet minimaal 3 jaar bedragen. In artikel 5a.9 is deze bewaartermijn op 3 jaar gesteld. In dat artikel is tevens geregeld dat wijzigingen in de administratie ten gevolge van gebeurtenissen die geadmistreerd moeten worden binnen 3 werkdagen na de dag van de gebeurtenis vastgelegd moeten zijn. De commissie kan op basis van artikel 107 van de diergezondheidsverordening een uitvoeringshandeling vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde categorieën handelaren kunnen vrijstellen van de documentatieverplichtingen. In artikel 5a.10 is bepaald welke categorieën handelaren vrijgesteld zijn. *[Op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil mogelijk*

⁷ controleposten zoals bedoeld in Verordening (EG) nr. 1255/97

gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld]

Op basis van artikel 87 van de verordening moeten vervoerders van gehouden hoefdieren die zich bezighouden met het vervoer van deze dieren tussen lidstaten of tussen een lidstaat en een derde land zich bij de overheid registreren. Op basis van artikel 3 van gedelegeerde verordening 2019/2035 moeten vervoerders die pluimvee en gehouden honden, katten en fretten tussen lidstaten of tussen een lidstaat en een derde land vervoeren zich eveneens registreren. In artikel 4.9 van de Regeling houders van dieren is ter uitvoering van deze registratieplicht geregeld dat de registratie dient te geschieden middels een daartoe door de minister ter beschikking gesteld middel. In artikel 4.10 is geregeld dat wijziging in geregistreerde gegevens of stopzetting van de activiteiten binnen 30 dagen doorgegeven moet worden. De NVWA voert de registratie van vervoerders uit.

Op basis van artikel 89 van de Verordening moet de Europese Commissie een uitvoeringsverordening vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde categorieën vervoerders waarvan vervoersactiviteit geen significant risico inhoudt kunnen vrijstellen van de registratieverplichting. In artikel 4.11 zijn de categorieën van vervoerders opgenomen die vrijgesteld zijn van de registratieplicht.

[op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil mogelijk gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld. Totdat deze nieuwe regels over uitzonderingen zijn vastgesteld zal de Nederlandse overheid de registratieplicht voor vervoerders die onder de oude regels niet geregistreerd hoefden te worden nog niet uitvoeren.]

Vervoerders moeten op basis van artikel 104 van de diergezondheidsverordening en artikel 34 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 een eigen administratie bijhouden over onder andere de inrichtingen die ze hebben aangedaan en de dieren die vervoerd hebben. Lidstaten moeten de termijn vaststellen voor het bewaren van de administratie en die moet minimaal 3 jaar bedragen. In artikel 4.12 is deze bewaartermijn op 3 jaar gesteld. In dat artikel is tevens geregeld dat wijzigingen in de administratie ten gevolge van gebeurtenissen die geadmistreerd moeten worden binnen 3 werkdagen na de dag van de gebeurtenis vastgelegd moeten zijn. De commissie kan op basis van artikel 107 van de diergezondheidsverordening een uitvoeringshandeling vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde categorieën vervoerders kunnen vrijstellen van de documentatieverplichtingen. In artikel 4.13 is bepaald welke categorieën vervoerders vrijgesteld zijn. *[op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil mogelijk gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld]*

3.3.2. Identificatie en registratie van dieren

Naast de noodzaak om inrichtingen te registreren om te weten waar dieren gehouden worden, is het voor een effectieve en efficiënte uitvoering van het ziektebestrijdingsbeleid voor bepaalde diersoorten ook noodzakelijk om te kunnen achterhalen welke dieren waar geweest zijn in een bepaalde tijdsperiode. In de diergezondheidsverordening zijn daarom identificatie- en registratievoorschriften opgenomen die specifiek zijn voor de verschillende soorten gehouden landdieren: runderen, schapen, geiten, paardachtigen en varkens. In gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 zijn voor deze diersoorten de details vastgelegd over de methoden en middelen voor identificatie van de dieren en de regels voor de door de bevoegde autoriteit bij te houden geautomatiseerde gegevensbestanden.

In paragraaf 3.3.2.1 van deze toelichting wordt eerst ingegaan op de algemene regels die gelden voor identificatiemiddelen en merken voor dieren. In paragraaf 3.3.2.2. worden de specifieke regels voor runderen toegelicht, in 3.3.2.3. voor varkens, in 3.3.2.4. voor schapen en geiten en in 3.3.2.5. voor paardachtigen. In vergelijking tot deze diersoorten zijn er voor pluimvee beperkte eisen opgenomen, hier wordt in paragraaf 3.3.2.6. op ingegaan. In paragraaf 3.3.2.7. staat de toelichting voor de identificatie en registratie-eisen voor alle overige diersoorten. En tot slot wordt in paragraaf 3.3.2.8. ingegaan op de tarieven en aangewezen portalen.

3.3.2.1. Algemene regels voor identificatiemiddelen en het merken van dieren

Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 verplicht lidstaten tot het vastleggen van procedures voor het aanvragen van goedkeuring van identificatiemiddelen voor runderen, varkens, schapen, geiten, paardachtigen, kameel- en hertachtigen door de leverancier van die identificatiemiddelen. Deze procedures zijn opgenomen in artikel 5b.6 van de Regeling houders van dieren. Om te zorgen dat alleen goedgekeurde middelen gebruikt worden is het identificeren van dieren met niet goedgekeurde middelen in het eerste lid verboden. De leveranciers van de identificatiemiddelen dienen een verzoek tot goedkeuring in bij RVO. Een identificatiemiddel kan worden goedgekeurd indien het middel op basis van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 en de Regeling houders van dieren voor de betreffende diersoort gebruikt mag worden en geschikt is voor identificatie van de betreffende diersoort. Verordening (EU) 2019/2035 schrijft voor welke identificatiemiddelen voor diersoorten gebruikt mogen worden. Daarbij geeft de verordening de lidstaat in bepaalde gevallen de keuzemogelijkheid om het gebruik van een identificatiemiddel toe te staan. Waar dat gebruik is toegestaan, is dit in de regeling opgenomen. RVO toetst het middel aan de eisen zoals die voor het middel zijn opgenomen in uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] en in de Regeling houders van dieren. Eventuele wijzigingen ten opzichte van een eerder goedgekeurd middel moeten opnieuw goedgekeurd worden. Honden, katten en fretten moeten met een transponder geïdentificeerd worden en voor papegaaiachtigen is het één van de mogelijk identificatiemiddelen. Ook deze transponders moeten goedgekeurd zijn alvorens ze gebruikt mogen worden voor het identificeren van deze diersoorten. In het tweede lid van artikel 5b.6 is daarom geregeld dat de goedkeuringsprocedure ook voor injecteerbare transponders voor deze diersoorten geldt. Voor varkens gelden er nationaal aanvullende voorschriften voor het merken met slachtmerken en gebruiksmarken. In artikel 5b.7 is daarom een procedure voor goedkeuring van modellen slachtmerken en gebruiksmarken voor varkens opgenomen.

Naast het goedkeuren van de identificatiemiddelen zelf is het voor een sluitend en goed en efficiënt handhaafbaar systeem voor identificatie en registratie nodig om ook de distributie en handel in de identificatiemiddelen te reguleren. Met uitzondering van leveranciers van injecteerbare transponders voor papegaaiachtigen, kameelachtigen, hertachtigen of paardachtigen moeten leveranciers van identificatiemiddelen daarom erkend worden door de minister (artikel 5b.8). De erkenning wordt verleend aan iedere leverancier die een middel heeft laten goedkeuren. Indien blijkt dat een leverancier middelen levert die niet voldoen aan het goedgekeurde model kan de minister de erkenning schorsen totdat de leverancier weer aan de eisen voldoet. In artikel 5b.9 is geregeld dat identificatiemiddelen rechtstreeks bij een leverancier besteld moeten worden. In artikel 5b.10 is opgenomen dat de leverancier een administratie moet bijhouden waaruit blijkt welke identificatiemiddelen hij aan welke inrichtingen geleverd heeft.

Specifiek voor identificatiemiddelen voor varkens is in artikel 5b.11 geregeld dat de identificatiemiddelen voor de dieren voorzien moet zijn van het unieke registratienummer van de betreffende inrichting en dat de leverancier maandelijks overzichten van bestelde en geleverde identificatiemiddelen aan RVO moet sturen. Dit is geregeld omdat bij varkens geen sprake is van een individuele identificatie, waardoor niet uit het geautomatiseerde gegevensbestand blijkt hoeveel of welke identificatiemiddelen aan welke exploitant van dieren zijn geleverd. Voor de leverancier van transponders van paardachtigen is in artikel 5b.12 geregeld dat de leverancier gebruik moet maken van de unieke nummers die RVO voor de transponders verstrekt. Ook moet de leverancier een administratie bijhouden waaruit blijkt aan wie welke transponders verstrekt zijn. Deze administratie moet gezien de leeftijd die paarden kunnen bereiken minimaal 30 jaar worden bewaard. Om onwenselijke handel in identificatiemiddelen te voorkomen is in artikel 5b.13 bepaald dat het aannemen, verstrekken of onder handen hebben van identificatiemiddelen alleen toegestaan is aan exploitanten die runderen, schapen, geiten, kameelachtigen of hertachtigen houden als de leverancier daar melding van gedaan heeft aan RVO.

Het sluitstuk van de keten van productie en levering van identificatiemiddelen is het aanbrengen of vervangen van de identificatiemiddelen bij de dieren. Ook daarvoor zijn nadere regels nodig om tot een sluitend en goed en efficiënt handhaafbaar systeem te komen. In artikel 5b.14 is daarom bepaald dat het aanbrengen of vervangen van de identificatiemiddelen voor runderen, varkens, schapen, geiten, kameelachtigen of hertachtigen moet gebeuren door de exploitant van die dieren of een derde die door de exploitant is aangewezen. Exploitanten van verzamelcentra, slachthuizen en vervoerders van dieren hebben de bevoegdheid voor het aanbrengen van identificatiemiddelen niet. Wel mogen deze exploitanten in voorkomend geval ervoor zorgen dat, wanneer een dier niet meer volledig geïdentificeerd is, het dier weer volledig geïdentificeerd wordt. Ook ambtenaren van

de NVWA zijn aangewezen voor het aanbrengen of vervangen van identificatiemiddelen. In het specifieke geval dat bij een dier een identificatiemiddel dat in een derde land is uitgegeven moet worden vervangen, moet het vervangen van het identificatiemiddel onder toezicht van de NVWA geschieden omdat de traceerbaarheid van de dieren te garanderen. De NVWA kan vaststellen hoe dit toezicht wordt ingevuld. De bevoegdheid van een exploitant tot het aanbrengen van identificatiemiddelen kan door de minister ontnomen worden als houder niet handelt in overeenstemming met de regels voor identificatie voor die dieren. De resterende identificatiemiddelen moet de exploitant dan bij RVO inleveren. In artikel 5b.15 is in aanvulling hierop geregeld dat exploitanten alleen identificatiemiddelen mogen aanbrengen bij de dieren die ze houden en daarbij alleen goedgekeurde identificatiemiddelen mogen gebruiken van erkende leveranciers, indien het middelen betreft waarvoor de leverancier erkend moet worden. Ook mogen exploitanten geen identificatiemiddelen aanbrengen bij hun dieren als die middelen bedoeld zijn voor een andere exploitant tenzij de overdracht van de middelen geregistreerd is.

3.3.2.2. Runderen

De specifieke regels voor de identificatie van runderen zijn opgenomen in verordening (EU) nr. 2019/2035. In artikel 38 van die verordening is bepaald dat een rund geïdentificeerd wordt met twee conventionele oormerken. In afwijking van dat uitgangspunt mag de exploitant één oormerk vervangen door een elektronisch identificatiemiddel (artikel 38, tweede lid). Met artikel 5b.16 van de Regeling houders van dieren is bepaald dat runderen met de volgende elektronische identificatiemiddelen mogen worden geïdentificeerd: een elektronisch oormerk, een bolustransponder of een injecteerbare transponder. Met artikel 5b.17 is geregeld dat een exploitant bij een rund dat reeds met twee conventionele oormerken geïdentificeerd is, één van deze twee merken mag vervangen door een elektronisch oormerk, een bolustransponder of een injecteerbare transponder. In het kader van dierenwelzijn moet, zover mogelijk, het elektronische oormerk in het bestaande gat in het oor van het rund worden aangebracht.

Om de herkenbaarheid van de verschillende soorten identificatiemiddelen te vergroten is, in aanvulling op de Europese eisen aan de identificatiemiddelen voor runderen, in artikel 5b.18 eerste lid bepaald welke kleuren het conventionele oormerk moet hebben afhankelijk van het elektronisch identificatiemiddel waarmee het gecombineerd wordt. In het tweede lid is bepaald dat het elektronische oormerk voor runderen een groene kleur moet hebben. Op basis van de kleur van het zichtbare oormerk kan op afstand worden vastgesteld op welke wijze een rund is geïdentificeerd. Het aanbrengen van een streepjescode op een oormerk is expliciet toegestaan aangezien hier in de praktijk vraag naar is. In artikel 19 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is vastgesteld hoe gehandeld moet worden als een rund één identificatiemiddel is verloren. In artikel 5b.22 is vastgesteld dat binnen drie werkdagen na constatering van het verlies een identificatiemiddel met dezelfde identificatiecode moet worden besteld. Dit identificatiemiddel moet zodra het identificatiemiddel in bezit is van de exploitant, maar in ieder geval binnen 10 werkdagen na constatering van het verlies, bij het rund ingebracht zijn. In het tweede lid van artikel 5b.21 is opgenomen dat bij verlies van twee identificatiemiddelen het aanbrengen van de nieuwe identificatiemiddelen uitsluitend is toegestaan onder toezicht van de NVWA.

In uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is in artikel 13 bepaald dat lidstaten de termijn moeten vaststellen waarbinnen runderen geïdentificeerd moeten zijn. De termijn voor de identificatie in het kader van de identificatie en registratie van runderen is opgenomen in artikel 5b.19. Net als onder de oude regels moet een rund binnen drie werkdagen vanaf de dag na de geboorte geïdentificeerd zijn. Deze termijn is korter dan de maximumtermijn zoals opgenomen in uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren], omdat een kortere termijn bijdraagt aan een juiste identificatie en registratie van de dieren door de exploitant van de dieren. Voor de termijn voor het aanbrengen van de bolustransponder als tweede identificatiemiddel is in het kader van dierenwelzijn aangesloten bij de in de verordening opgenomen maximale periode van 60 dagen na de geboorte. Voor het identificeren van runderen die uit derde landen binnen een inrichting in Nederland worden gebracht gelden dezelfde termijnen. Dit is vastgelegd in artikel 5b.19 derde lid. Dit betreft ook een kortere termijn dan is vastgesteld in artikel 17, eerste lid van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] om een juiste identificatie en registratie van dieren te stimuleren. Voor kalveren die worden geboren in door de minister aangewezen natuurgebieden en die voldoen aan de voorwaarden van artikel 13, derde lid van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is in artikel 5b.20 een uitgestelde identificatietermijn van maximaal negen maanden vastgesteld. Indien het aanbrengen van de identificatiemiddelen later plaatsvindt dan 6 maanden na de geboorte van het kalf moet de identiteit van het moederdier

op grond van een DNA-test geverifieerd worden. Bij de registratie van het kalf moet deze namelijk aan het juiste moederdier gekoppeld worden. Indien de identificatie na zes maanden plaatsvindt, is de kans groter dat op basis van gedrag niet meer goed is vast te stellen wat het moederdier van een bepaald kalf is.

Voor exploitanten van runderen gelden op basis van EU-regelgeving verschillende registratie en administratie verplichtingen. Exploitanten van runderen moeten op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening informatie over de inrichting en de runderen die op inrichting gehouden worden vastleggen in de eigen administratie. Artikel 22 en 23 van gedelegeerde verordening 2019/2035 bevatten nadere voorschriften voor het bijhouden van deze administratie. Zo moet bijgehouden worden welke runderen op de inrichting worden aangevoerd, geboren worden, de inrichting verlaten en wanneer het rund dood gaat. In artikel 5b.4 van de Regeling houders is bepaald dat de houder een gebeurtenis, zoals aan- of afvoer van een rund, binnen drie werkdagen in de eigen administratie moet verwerken. Ook is in dat artikel bepaald dat deze administratie minimaal drie jaar bewaard moet blijven.

Op basis van artikel 109 van de diergezondheidsverordening zijn lidstaten verplicht voor runderen een geautomatiseerd gegevensbestand bij te houden (I&R database). Op basis van artikel 112 van de diergezondheidsverordening is de exploitant verplicht om alle verplaatsingen, geboorten en sterfte van runderen op zijn inrichting aan de I&R database door te geven. In artikel 42 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is dit nader gespecificeerd. In de I&R database moet worden geregistreerd wat de identificatiecode van het dier is, op welke wijze het dier is geïdentificeerd, de datum van vertrek en aankomst en het UBN van herkomst en bestemming van elke verplaatsing en wat de datum van sterfte is. Op het paspoort van runderen moet op basis van artikel 44 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 informatie worden opgenomen over de geboortedatum van het rund. Aangezien het paspoort gegenereerd wordt op basis van het geautomatiseerde gegevensbestand, moet deze geboortedatum ook geregistreerd worden. In artikel 5b.69 is geregeld dat het paspoort bij RVO opgevraagd kan worden en dat het drie dagen geldig blijft na afgifte.

Het vierde lid van artikel 102 van de diergezondheidsverordening geeft de mogelijkheid om exploitanten toe te staan dat, als de informatie die op basis van dat artikel 102 moet worden bijgehouden in de eigen administratie in de I&R database is geregistreerd, mag worden afgezien van het bijhouden van die informatie in de eigen administratie. Deze uitzondering is geregeld in artikel 5b.5. De uitzondering is generiek van aard en geldt alleen voor de informatie waarvoor de I&R database voorziet in een mogelijkheid om die betreffende informatie vast te leggen. Alle overige informatie die in de eigen administratie moet worden bijgehouden en die niet in de I&R database opgenomen kan worden, moet in de eigen administratie worden bijgehouden.

In artikel 3, eerste lid van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is vastgesteld dat lidstaten een termijn moeten vaststellen voor het registreren in de I&R database van verplaatsing, geboorte en de dood van runderen, die niet meer is dan zeven dagen na de datum van de gebeurtenis. Net als in de oude regels is in artikel 5b.49 opgenomen dat deze termijn drie werkdagen is. In het derde lid van dat artikel is opgenomen dat het aanbrengen van het identificatiemiddel moet gebeuren voordat de geboorte in de I&R database gemeld worden. Deze eisen en de kortere termijn dan de Europese termijn van zeven dagen dragen bij aan een juiste identificatie en registratie van de dieren.

Het kan voorkomen dat een houder per abuis verkeerde informatie heeft doorgegeven aan de I&R database. In artikel 5b.51 is daarom opgenomen dat het herstellen en intrekken van registraties mogelijk is. Hiervoor dient gebruik gemaakt worden van een middel dat door de minister beschikbaar is gesteld. Exploitanten van dieren hebben altijd de gelegenheid om registraties aan te passen als deze niet juist blijken te zijn. Dit betreft voortzetting van de regels uit de voormalige regelgeving. Wanneer de overheid signaleert dat er onjuiste of onvolledige informatie geregistreerd is door de exploitant zal de exploitant hier op gewezen worden en de kans krijgen dit te herstellen. In de oude regels was specifiek geregeld dat indien de houder de registratie zelf niet herstelde, de minister hierin kon voorzien op kosten van de exploitant. Deze specifieke bepaling is echter niet nodig aangezien de oude praktijk van herstel door de minister ook gecontinueerd kan worden middels bestuursdwang op basis van de Algemene wet bestuursrecht.

De diergezondheidsverordening geeft lidstaten de ruimte om voor identificatie en registratie van dieren aanvullende of strengere regels vast te stellen (artikel 269, eerste lid onder d), mits deze regels geen belemmering vormen voor de interne markt en niet in strijd zijn met de Europese regels. Van deze ruimte is gebruik gemaakt door te eisen dat exploitanten van runderen aanvullend

op de Europese eisen bij registratie van een rund de identificatiecode van het moederdier, het geslacht van het rund en de haarkleur van het rund moeten vastleggen. In de artikelen 5b.1 en 5b.44 is geregeld dat deze gegevens bij de geboorte van een rund moeten worden opgenomen in de eigen administratie en doorgegeven moeten worden aan de I&R database. Voor runderen die uit een ander land ingevoerd worden moet deze informatie ook geregistreerd worden, indien die beschikbaar is (artikel 5b.47). Aangezien de dieren uit een land kunnen komen waar deze gegevens niet verplicht vastgelegd moeten worden kan het voorkomen dat de identificatiecode van het moederdier niet beschikbaar is. Het registreren van deze gegevens was onder de oude regels ook verplicht. Het biedt extra zekerheid op het gebied van identificatie van de runderen. Exploitanten gebruiken de gegevens overigens ook voor andere doeleinden, zoals fokkerijdoeleinden. Gezien de eis om vast te leggen wat de moeder van een rund is, is bepaald in artikel 5b.44 tweede lid dat als door te laat registreren de gegevens over de geboorte van een rund meer dan 80 werkdagen na de dag van geboorte worden doorgegeven, de exploitant middels een DNA-onderzoek moet aantonen dat het moederdier inderdaad het moederdier is.

Tevens is aanvullend op de Europees verplichtingen in artikel 5b.45 bepaald dat exploitanten van runderen ook elke doodgeboorte moeten registreren. Een doodgeboorte is in het artikel gedefinieerd als een geboorte van een kalf na een draagtijd door de moeder van minimaal zeven maanden, waarbij het kalf op moment van geboorte niet levend is, of niet levensvatbaar is en sterft voordat bij het kalf een identificatiemiddel is aangebracht. Vanuit de bescherming van en monitoring op diergezondheid is de registratie van doodgeboren kalveren relevant. Wanneer een kalf dood wordt geboren kan er bijvoorbeeld sprake zijn van Brucellose. Er is dan een verplichting om aanvullend onderzoek te doen (zie paragraaf 3.2.4.). Een registratie van een doodgeboorte kan hieraan bijdragen. Ook is er een verplichting om de kadavers van doodgeboren kalveren af te voeren ter destructie. De registratie van doodgeboorten kan van toegevoegde waarde zijn voor het toezicht de naleving van die verplichting. Door middel van registratie van doodgeboorten kan tevens de geboortecohort van een rund gemonitord worden. In het kader van dierenwelzijn is het niet toegestaan om runderen te verplaatsen die recentelijk hebben gekalfd. Dit betreft ook de afkalving van een dood dier. De registratie van doodgeboren kalveren in de centrale I&R database kan dus bijdragen aan de handhaafbaarheid van maatregelen in het kader van diergezondheid en tevens van dierenwelzijn.

3.3.2.3. Varkens

Artikel 52, eerste lid van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 bepaalt dat varkens moeten worden geïdentificeerd met een conventioneel oormerk, elektronisch oormerk of een tatoeage. Het oormerk of de tatoeage moet het unieke registratienummer (UBN) van de inrichting waar het dier is geboren. Lidstaten kunnen op basis van artikel 53 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 toeleveringsketens van varkens erkennen. In geval van erkende toeleveringsketens volstaat in plaats van het UBN van geboorte het UBN van de laatste inrichting van de toeleveringsketen. In Nederland wordt geen gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. Varkens moeten dus geïdentificeerd worden met het UBN van geboorte. In artikel 9 en 11 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] zijn de eisen opgenomen waar de identificatiemiddelen voor varkens aan moeten voldoen. Om te zorgen voor eenduidige identificatie van varkens zijn aanvullend hierop in artikelen 5b.31 en 5b.32 technische eisen opgenomen waar de conventionele en elektronische oormerken voor varkens aan moeten voldoen. Om leesbaarheid van tatoeages te garanderen is in artikel 5b.33 opgenomen dat de tatoeage gezet moet worden met een geschikte tang en alleen zwarte of groene inkt gebruikt mag worden.

In aanvulling op de Europese regels voor identificatiemiddelen voor varkens is in artikel 5b.36, derde lid, opgenomen dat varkens die naar de slacht gaan een extra identificatiemiddel moeten krijgen met het UBN van de inrichting waar de dieren vanaf vervoerd worden naar het slachthuis. Hierdoor is het voor dieren die niet afgevoerd worden van de inrichting waar ze geboren zijn op het slachthuis inzichtelijk wat de inrichting van herkomst is. Dit slachtmerk moet worden aangebracht voordat de dieren worden afgevoerd naar een slachthuis, dan wel naar een verzamelcentrum vanwaar de dieren naar een slachthuis worden gebracht. Zeugen, gelten en beren die naar de slacht gaan, mogen in plaats van een slachtmerk ook met een gebruiksmerk gemerkt zijn. Voor het houden van deze categorieën kan het namelijk wenselijk zijn dat exploitanten hun dieren individueel kunnen merken, bijvoorbeeld voor het toepassen van voer- en stalsystemen die gericht zijn op de specifieke behoefte van een varken. Deze dieren hebben daarom naast het Europees verplicht identificatiemiddel vaak een gebruiksmerk. Om het aantal ingrepen ter identificatie van de dieren in het kader van het welzijn beperkt te houden, is geregeld dat afvoer van deze categorieën naar het slachthuis mogelijk is zonder slachtmerk, maar met gebruiksmerk. De technische

vereisten voor slachtmerken zijn opgenomen in artikel 5b.34 en voor gebruiksmarken in artikel 5b.35.

In artikel 15 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is vastgesteld dat de maximale termijn waarbinnen een varken geïdentificeerd moet zijn negen maanden na geboorte is en dat een varken in ieder geval geïdentificeerd moet zijn voor het de inrichting van geboorte verlaat. Lidstaten mogen een kortere termijn vaststellen. In artikel 5b.36 is bepaald dat identificatie moet plaatsvinden binnen een week nadat in een inrichting geboren varkens zijn gespeend, of uiterlijk drie maanden na de geboorte, of zoveel eerder als het desbetreffende varken van de inrichting wordt afgevoerd. Deze kortere termijn, die ook in de oude regels was opgenomen, draagt bij aan een zorgvuldige identificatie van de dieren. In artikel 17 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is opgenomen dat varkens die uit derde landen naar Nederland worden gebracht binnen uiterlijk twintig dagen geïdentificeerd moeten zijn conform de Europese regels. In artikel 5b.36, tweede lid, is deze termijn voor Nederland gesteld op drie werkdagen. Dit is voor exploitanten die varkens houden een realistische termijn voor hermerken. Daarnaast is het voor een sluitend systeem wenselijk dat varkens die uit derde landen zijn binnengebracht snel geïdentificeerd zijn conform de Europese en Nederlandse eisen. In artikel 5b.37 is opgenomen dat alleen de exploitant die de varkens houdt een verloren identificatiemiddel mag vervangen. Dit draagt er aan bij dat alle varkens die van een inrichting worden afgevoerd correct geïdentificeerd zijn.

Exploitanten van varkens moeten op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening een eigen administratie bijhouden met informatie over de inrichting en de varkens die er gehouden worden. Artikel 22 en 23 van gedelegeerde verordening 2019/2035 bevatten nadere voorschriften voor het bijhouden van deze administratie. Zo moet bijgehouden worden van welke inrichting dieren worden aangevoerd en wanneer dieren dood gaan. In artikel 5b.4 van de Regeling houders is bepaald dat de houder een gebeurtenis, zoals de dood van een dier, binnen drie werkdagen in de eigen administratie moet verwerken. Ook is in dat artikel bepaald dat deze administratie minimaal drie jaar bewaard moet blijven. Aanvullend op de informatie die de exploitant op basis van artikel 102 moet vastleggen in de eigen administratie is in artikel 5b.2 opgenomen dat, indien er varkens uit een derde land op de inrichting zijn binnengebracht, het identificatienummer dat in het derde land van oorsprong aan het varkens is gegeven, en het nieuwe identificatienummer van de dieren moet worden opgenomen. Dit om de traceerbaarheid van de varkens te borgen. Op die wijze is de herkomst van buiten de Unie aangevoerde dieren beter te herleiden.

Op basis van artikel 109 van de diergezondheidsverordening zijn lidstaten verplicht voor varkens een geautomatiseerd gegevensbestand bij te houden (I&R database). In artikel 56 van verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald welke informatie in het geautomatiseerde gegevensbestand moet worden opgenomen. Dit betreft de gegevens over de exploitant en gegevens over de verplaatsingen van varkens. Bij de registratie van verplaatsingen van varkens moet het totaal aantal dieren, het UBN van herkomst en bestemming en de datum geregistreerd worden. Op basis van artikel 3, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] moeten lidstaten een termijn vaststellen waarbinnen de gegevens over de verplaatsingen aan de I&R database doorgegeven moeten worden. Met artikel 5b.61 in de Regeling houders van dieren is die termijn op twee werkdagen vanaf de dag van de gebeurtenis gesteld. Deze termijn is korter dan de maximumtermijn zoals opgenomen in artikel 3, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] omdat een kortere termijn bij draagt aan een juiste registratie.

Artikel 116 van de diergezondheidsverordening geeft lidstaten de mogelijkheid om exploitanten van varkens uit te zonderen van het gebruik van het verplaatsingsdocument als de I&R database voor varkens dezelfde mate van traceerbaarheid garandeert als de verplaatsingsdocumenten. In artikel 5b.59 is daarom bepaald dat bij elke registratie van een verplaatsing ook het kenteken van de vervoerseenheid geregistreerd moet worden. En in geval het om dieren gaat die van of naar een ander land verplaatst worden, moet ook het land van herkomst of bestemming en het nummer van het bijbehorende diergezondheidscertificaat worden geregistreerd. Hiermee is dezelfde mate van traceerbaarheid gegarandeerd als met het gebruik van verplaatsingsdocumenten en daarom zijn exploitanten van varkens die vooraf aan de verplaatsing de verplaatsing in de I&R database hebben geregistreerd, met artikel 5b.71 vrijgesteld van gebruik van het verplaatsingsdocument.

Op basis van artikel 23, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2019/2035, moeten exploitanten van varkens in de eigen administratie bijhouden welke dieren er dood gegaan zijn. In artikel 5b.60 van de Regeling houders van dieren is aanvullend op deze plicht geregeld dat de afvoer van dode varkens door de exploitant in de I&R database moet worden opgenomen. Bij deze registratie moet

het UBN, de afvoerdatum van de dode varkens, het aantal varkens en het soort varkens worden geregistreerd. Deze aanvullende informatie is noodzakelijk om de sterfte van varkens op centraal niveau te kunnen monitoren.

Het vierde lid van artikel 102 van de diergezondheidsverordening geeft de mogelijkheid om exploitanten toe te staan om, de informatie die op basis van dat artikel 102 moet worden bijgehouden in de eigen administratie, uitsluitend in de I&R database te registreren. Deze vrijstelling is geregeld in artikel 5b.5. De uitzondering is generiek van aard en geldt alleen voor de informatie waarvoor de I&R database voorziet in een mogelijkheid om die betreffende informatie vast te leggen. Alle overige informatie die in de eigen administratie moet worden bijgehouden en die niet in de I&R database opgenomen kan worden, moet in de eigen administratie worden bijgehouden. Voor het doorgeven van de informatie aan de I&R database kan de minister een privaat beheerd portaal aanwijzen op basis van artikel 1.4, derde lid, van de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren (zie toelichting paragraaf 3.3.2.8.). In artikel 5b.62 is bepaald dat informatie over varkens die aan de I&R database moet worden doorgegeven middels een aangewezen elektronisch portaal indien er een portaal is aangewezen. Indien er geen portaal is aangewezen moet de informatie direct bij RVO worden doorgegeven.

Het kan voorkomen dat een houder per abuis verkeerde informatie heeft doorgegeven aan de I&R database. In artikel 5b.63 is daarom opgenomen dat het herstellen en intrekken van doorgegeven gegevens mogelijk is. Hiervoor dient gebruik gemaakt worden van een middel dat door de minister beschikbaar is gesteld. Exploitanten van dieren hebben altijd de gelegenheid om registraties aan te passen als deze niet juist blijken te zijn. Dit betreft voortzetting van de regels uit de voormalige regelgeving. Wanneer de overheid signaleert dat er onjuiste of onvolledige informatie geregistreerd is door de exploitant, zal de exploitant hier op gewezen worden en de kans krijgen dit te herstellen. In de oude regels was specifiek geregeld dat indien de houder de registratie zelf niet herstelde de minister hierin kon voorzien op kosten van de exploitant. Deze specifieke bepaling is echter niet nodig aangezien de oude praktijk van herstel door de minister ook gecontinueerd kan worden middels bestuursdwang op basis van de Algemene wet bestuursrecht.

3.3.2.4. Schapen en geiten

Artikel 45 en 46 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 beschrijven de wijze waarop schapen en geiten geïdentificeerd worden in specifieke situaties. Schapen en geiten, die bestemd zijn om voordat zij de leeftijd van twaalf maanden hebben bereikt rechtstreeks naar een slachthuis te worden vervoerd, mogen met een conventioneel oormerk of conventionele pootband geïdentificeerd worden. Daarbij mag gekozen worden tussen identificatie met een unieke identificatiecode van dat dier of de code van de inrichting. Andere schapen en geiten moeten geïdentificeerd worden met een conventioneel identificatiemiddel en een elektronisch identificatiemiddel met een unieke identificatiecode per dier. Dit elektronische identificatiemiddel kan een elektronisch oormerk, een bolustransponder, een injecteerbare transponder of een elektronische pootband zijn.

Voor schapen en geiten die in Nederland geboren en gehouden worden, is het gezien de structuur van de sector en het mogelijk maken van toezicht op de nationale regels voor vaccinatie tegen Q-koorts noodzakelijk dat schapen en geiten met twee identificatiemiddelen en met een unieke identificatiecode geïdentificeerd worden. In artikel 5b.23 is daarom bepaald dat het gebruik van één identificatiemiddel zoals bedoeld in artikel 45 eerste lid en artikel 46 vierde en vijfde lid van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035, in Nederland niet mogelijk is. Ook is het niet toegestaan om bij schapen en geiten een identificatiemiddel te gebruiken waarop het unieke registratienummer van de inrichting van geboorte is opgenomen. De diergezondheidsverordening geeft lidstaten de ruimte om voor identificatie en registratie van dieren aanvullende of strengere regels vast te stellen (artikel 269, eerste lid onder d), mits deze regels geen belemmering vormen voor de interne markt en niet in strijd zijn met de Europese regels. Deze nationale eisen zijn strenger aangezien er minder mogelijkheden toegestaan worden voor het identificeren van schapen en geiten, dit heeft echter geen invloed op de interne markt. Artikel 9 en 11 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] bevatten de technische eisen waar de identificatiemiddelen voor schapen en geiten aan moeten voldoen. In artikel 5b.25 en 5b.26 is aanvullend hierop gesteld welke kleur de verschillende typen identificatiemiddelen moeten hebben. Op basis van de kleur van het zichtbare oormerk kan op afstand worden vastgesteld op welke wijze een schaap of geit is geïdentificeerd. De bepalingen over de kleur van identificatiemiddelen zijn ongewijzigd ten opzichte van de voormalige regelgeving. In artikel 5b.24 is geregeld dat indien op basis van artikel 46, tweede en derde lid, van verordening (EU) 2019/2035, schapen of geiten geïdentificeerd worden met een tatoeage de

kleur van de tatoeage zwart of groen moet zijn. Ook moet de tatoeage aangebracht worden met een daarvoor geschikte tang zodat de tatoeage goed leesbaar is.

In artikel 14 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is bepaald dat lidstaten de termijn moeten vaststellen waarbinnen schapen en geiten geïdentificeerd moeten zijn. Deze termijn is vastgesteld op een maximum van negen maanden na geboorte, maar in elk geval voordat het dier de inrichting van geboorte verlaat. In artikel 5b.27 van de Regeling houders van dieren is bepaald dat schapen en geiten binnen zes maanden na de geboorte of voordat ze de inrichting verlaten geïdentificeerd moeten zijn. Deze termijn is hetzelfde als in de oude regels en korter dan de Europese maximumtermijn omdat een kortere termijn bijdraagt aan een juiste identificatie en registratie. Specifiek voor geiten geboren op een inrichting waarop op enig moment in het kalenderjaar vijftig geiten of meer worden gehouden ten behoeve van de bedrijfsmatige productie van melk, bedraagt de termijn waarbinnen de dieren geïdentificeerd moeten zijn zeven dagen vanaf de dag na de dag van geboorte, of zoveel eerder als de geit wordt afgevoerd. Deze specifiek voor deze groep kortere termijn maakt het mogelijk om de sterfte van jonge dieren beter te kunnen monitoren (zie verderop). Schapen en geiten die vanuit derde landen worden aangevoerd worden moeten op basis van artikel 17, eerste lid van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] binnen twintig dagen conform de Europese regels geïdentificeerd zijn. Met artikel 5b.27, derde lid is deze termijn voor Nederland op drie werkdagen na aanvoer gesteld. In artikel 19 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] is bepaald hoe gehandeld moet worden bij verlies van een identificatiemiddel. In artikel 5b.28 onderdeel b van de Regeling houders van dieren is vastgesteld dat een exploitant van schapen en geiten bij een dier dat één identificatiemiddel heeft verloren het andere identificatiemiddel ook mag verwijderen en een nieuwe set identificatiemiddelen mag aanbrengen. Het bestellen van een verloren identificatiemiddel moet binnen drie werkdagen na constatering van het verlies plaatsvinden (artikel 5b.29). Het aanbrengen van het identificatiemiddel vindt plaats zodra het identificatiemiddel ter vervanging in het bezit van de exploitant is, maar in ieder geval binnen tien werkdagen na constatering van het verlies en voordat het schaap of de geit de inrichting verlaat.

Exploitanten van schapen en geiten moeten op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening (EU) een eigen administratie bijhouden met informatie over de inrichtingen en de schapen en geiten die er gehouden worden. Artikel 22 en 23 van gedelegeerde verordening 2019/2035 bevatten nadere voorschriften voor het bijhouden van deze administratie. Zo moet bijgehouden worden van welke inrichting dieren worden aangevoerd en wanneer dieren dood gaan. In artikel 5b.4 van de Regeling houders is bepaald dat de houder een gebeurtenis, zoals de dood van een dier, binnen drie werkdagen in de eigen administratie moet verwerken. Ook is in dat artikel bepaald dat deze administratie minimaal drie jaar bewaard moet blijven. Aanvullend op de informatie die de exploitant op basis van artikel 102 moet vastleggen in de eigen administratie is in artikel 5b.3 bepaald dat exploitanten van schapen en geiten die ingevolge van artikel 1.46 van het Besluit houders van dieren moeten worden gevaccineerd dekgegevens moeten opnemen. Dit betreft de datum waarop de dieren zijn gedekt of geïnsemineerd of in geval van natuurlijke dekking het moment waarop de schapen of geiten gedekt kunnen worden. Deze informatie is noodzakelijk om vast te kunnen stellen of aan de eisen ten aanzien van vaccinatie is voldaan, aangezien dieren voor dekking gevaccineerd moeten worden.

Op basis van artikel 109 van de diergezondheidsverordening zijn lidstaten verplicht voor schapen en geiten een geautomatiseerd gegevensbestand bij te houden (de I&R database). In artikel 49 van verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald welke informatie in het geautomatiseerde gegevensbestand moet worden opgenomen. Dit betreft de gegevens over de exploitant en gegevens over de verplaatsingen van de schapen en geiten. Bij de registratie van verplaatsingen van schapen en geiten moet het totaal aantal dieren, het UBN van herkomst en bestemming en de datum geregistreerd worden. Op basis van artikel 3, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] moeten lidstaten een termijn vaststellen waarbinnen de gegevens over de verplaatsingen aan de I&R database doorgegeven moeten worden. Met artikel 5b.56 in de Regeling houders van dieren is die termijn op zeven dagen vanaf de dag van de gebeurtenis gesteld. Dit is gelijk aan de maximumtermijn zoals opgenomen in artikel 3, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren].

Artikel 113, tweede lid, van de diergezondheidsverordening, geeft lidstaten de mogelijkheid om exploitanten van schapen en geiten uit te zonderen van het gebruik van het verplaatsingsdocument als de I&R database voor schapen en geiten dezelfde mate van traceerbaarheid garandeert als de verplaatsingsdocumenten. In de Regeling houders van dieren zijn enkele nationaal aanvullende

voorschriften opgenomen over welke informatie in de I&R database moet worden vastgelegd om te zorgen dat traceerbaarheid gegarandeerd kan worden en het verplaatsingsdocument achterwege kan blijven. In artikel 5b.52 is bepaald dat bij de geboorte van een schaap of geit de exploitant de identificatiecode van het dier, het UBN van geboorte, de geboortedatum en de diersoort in de I&R database moet registreren. Ingeval van een melkgeiten bedrijf met 50 of meer dieren moet ook het geslacht van het dier geregistreerd worden. Aangezien bij het verlies van één identificatiemiddel een dier opnieuw gemerkt mag worden met twee nieuwe identificatiemiddelen is het voor de traceerbaarheid van belang dat hermerken in de I&R database vastgelegd wordt. In artikel 5b.53 is daarom bepaald dat het oude identificatienummer, het nieuwe nummer en de datum van aanbrenge van de nieuwe middelen in de I&R database vastgelegd moeten worden.

In artikel 5b.54 is geregeld dat bij het registreren van verplaatsingen van schapen en geiten ook het registratienummer van de vervoerder en het kenteken van het vervoermiddel moet registreren. In datzelfde artikel is, net als in de oude regelgeving, geregeld dat als schapen en geiten uit een andere lidstaat worden aangevoerd dat ook het nummer van het diergezondheidscertificaat geregistreerd moet worden. En in geval schapen of geiten via een verzamelcentrum in Nederland binnen drie dagen naar een andere lidstaat gaan moet de exploitant van het verzamelcentrum ook land van herkomst, bestemming en nummer van het diergezondheidscertificaat in de I&R database registreren. Een exploitant die schapen of geiten uit een derde land importeert moet tevens het land van herkomst, het oorspronkelijke identificatienummer van de dieren en het nummer van het diergezondheidscertificaat doorgeven. Schapen en geiten moeten op basis van de diergezondheidsverordening artikel 113, eerste lid onderdeel b bij verplaatsingen vergezeld gaan van een verplaatsingsdocument. Het model van dit verplaatsingsdocument moet minimaal de informatie bevatten die genoemd staat in artikel 50 van verordening (EU) nr. 2019/2035. Het verplaatsingsdocument kan een papieren document zijn, maar ook een elektronisch uitleesapparaat dat met de dieren vergezeld gaat. Voorwaarde is wel dat de gegevens uit het elektronische uitleesapparaat, net als het papieren verplaatsingsdocument, 3 jaar wordt bewaard als onderdeel van de documentatieverplichtingen uit artikel 102 van de diergezondheidsverordening. In artikel 5b.70, tweede lid is geregeld dat het verplaatsingsdocument achterwege gelaten kan worden als de gegevens van de schapen en geiten voorafgaand aan de verplaatsing doorgegeven zijn aan de I&R database. In artikel 5b.56 is opgenomen dat de gegevens in principe binnen zeven dagen na de gebeurtenis moeten zijn doorgegeven of zoveel eerder als het schaap of de geit wordt afgevoerd van de inrichting. Alleen de termijn voor de registratie van geboorten, niet zijnde op een melkgeitenhouderij met 50 of meer geiten, bedraagt zes maanden of zoveel eerder als het schaap of de geit wordt afgevoerd.

Op basis van artikel 23, eerst lid van verordening (EU) nr. 2019/2035 moeten exploitanten van schapen en geiten in de eigen administratie bijhouden welke dieren er wanneer dood gegaan zijn. Net als in de oude regels zijn er aanvullend op de Europese regels voorschriften waardoor de I&R database gebruikt kan worden om inzicht te krijgen in sterfte bij schapen en geiten. In artikel 5b.55 is daarom opgenomen dat exploitanten de dood van een schaap of geit aan de I&R database moeten doorgeven. Specifiek voor melkgeitenbedrijven met 50 of meer dieren is er behoefte aan inzicht in sterfte onder jonge dieren. Om die reden is voor deze categorie de termijn voor het identificeren en het melden van de geboorte zeven dagen te rekenen vanaf de dag na de dag waarop de gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Om ook de sterfte in beeld te krijgen onder dieren die nog niet geïdentificeerd zijn, moeten exploitanten van deze melkgeitenbedrijven in de I&R database melding doen van doodgeboortes. Dat zijn alle dieren die vanaf de laatste week van dracht dood geboren worden, of sterven voordat bij de geit een identificatiemiddel is aangebracht.

Het vierde lid van artikel 102 van de diergezondheidsverordening geeft de mogelijkheid om exploitanten toe te staan om informatie die op basis van dat artikel moet worden bijgehouden in de eigen administratie uitsluitend aan het I&R-systeem door te geven. Deze vrijstelling is geregeld in artikel 5b.5. De uitzondering is generiek van aard en geldt alleen voor de informatie waarvoor de I&R database voorziet in een mogelijkheid om die betreffende informatie vast te leggen. Alle overige informatie die in de eigen administratie moet worden bijgehouden en die niet in de I&R database opgenomen kan worden, moet in de eigen administratie worden bijgehouden.

Het kan voorkomen dat een houder per abuis verkeerde informatie heeft doorgegeven aan de I&R database. In artikel 5b.58 is daarom opgenomen dat het herstellen en intrekken van doorgegeven gegevens mogelijk is. Hiervoor dient gebruik gemaakt worden van een middel dat door de minister beschikbaar is gesteld. Exploitanten van dieren hebben altijd de gelegenheid om gegevens aan te passen als deze niet juist blijken te zijn. Dit betreft voortzetting van de regels uit de voormalige regelgeving. Wanneer de overheid signaleert dat er onjuiste of onvolledige informatie doorgegeven is door de exploitant zal de exploitant hier op gewezen worden en de kans krijgen dit te herstellen.

In de oude regels was specifiek geregeld dat indien de houder de registratie zelf niet herstelde de minister hierin kon voorzien op kosten van de exploitant. Deze specifieke bepaling is echter niet nodig aangezien de oude praktijk van herstel door de minister ook gecontinueerd kan worden middels bestuursdwang op basis van de algemene wet bestuursrecht.

3.3.2.5. Paardachtigen

In artikel 58 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald dat paarden geïdentificeerd moeten worden met een injecteerbare transponder en een uniek levenslang geldig identificatiedocument (paardenpaspoort). Artikelen 59 en 61 geven lidstaten de mogelijkheid om ten algemene alternatieve methoden voor de identificatie toe te staan, hier wordt echter net als onder de oude regels in Nederland geen gebruik van gemaakt. Artikel 62 en 63 van die verordening geven de mogelijkheid om in uitzonderlijke individuele gevallen onder bepaalde voorwaarden alternatieve identificatiemiddelen toe te staan, hier wordt in Nederland ook geen gebruik van gemaakt. Op basis van artikel 60 van deze verordening kunnen lidstaten populaties van half in het wild levende paardachtigen aanwijzen die alleen geïdentificeerd hoeven te worden als ze uit die populatie gehaald worden. Met artikel 5b.40 en bijlage 7 zijn die populaties middels de gebieden waar deze dieren gehouden worden aangewezen.

Artikel 58 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 bevat de voorschriften voor de termijnen waarbinnen paardachtigen geïdentificeerd moeten worden. Het tweede lid van dat artikel bepaalt dat paardachtigen worden geïdentificeerd binnen de in artikel 12, leden 1 en 2, van Uitvoeringsverordening (EU) nr. 2015/262 vastgestelde termijnen. Die termijn is uiterlijk twaalf maanden na de geboorte, maar lidstaten mogen deze verkorten. Met artikel 5b.39 van de Regeling houders van dieren is bepaald dat, net als onder de oude regels, een paardachtige binnen 9 maanden na de geboorte geïdentificeerd moet zijn door middel van de uitgifte van een paspoort. Uit artikel 12 van Uitvoeringsverordening (EU) 2015/262 volgt ook dat een paardachtige sowieso geïdentificeerd moet zijn voordat het de inrichting van geboorte permanent verlaat. Uit datzelfde artikel volgt ook dat een veulen ook zonder geïdentificeerd te worden de inrichting van geboorte mag verlaten mits het aan de voet van het moederdier blijft.

Artikel 59, derde lid, onderdeel b, van verordening (EU) 2019/2035 bepaalt dat lidstaten de termijn moeten vaststellen waarbinnen de houder een aanvraag voor uitgifte van een paspoort moet indienen. In artikel 5b.39 van de Regeling houders van dieren is geregeld dat deze termijn maximaal 6 maanden na de geboorte van de paardachtige bedraagt. Na het indienen van de aanvraag krijgt de paspoortuitgevende instantie maximaal 3 maanden de tijd om het paspoort te verstrekken en dient het paard dus binnen 9 maanden geïdentificeerd zijn door middel van een transponder en een paspoort. Tevens is in artikel 5b.39, derde lid geregeld dat de transponder aan de linkerkant van de hals van de paardachtige wordt geïmplanteerd. Aangezien bij de aanvraag van het paspoort het nummer van de transponder moet worden doorgegeven moet de transponder binnen zes maanden na geboorte bij de paardachtige geïmplanteerd zijn. Als een paardachtige dood gaat of geslacht wordt is het om de kwaliteit van het systeem van identificatie en registratie van paardachtigen te borgen noodzakelijk dat een paspoort ongeldig gemaakt wordt aangezien het een uniek document is. Met artikel 5b.72 is daarom geregeld hoe een paspoort ongeldig gemaakt moet worden en dat het ongeldig gemaakte paspoort binnen 30 dagen aan de minister gestuurd moet worden. In de praktijk is dat aan de paspoortuitgevende instantie.

Op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening moet een houder van een inrichting waar paardachtigen staan informatie over de inrichting en de paardachtigen die op inrichting gehouden worden, vastleggen in de eigen administratie. Artikel 22 en 24 van gedelegeerde verordening 2019/2035 bevatten nadere voorschriften voor het bijhouden van deze administratie. Zo moet bijgehouden worden welke dieren op de inrichting worden aangevoerd, geboren worden, de inrichting verlaten en dood zijn gegaan. In artikel 5b.4 van de Regeling houders is bepaald dat de houder een gebeurtenis, zoals aan of afvoer van een paardachtige, binnen drie werkdagen in de eigen administratie moet verwerken. Ook is in dat artikel bepaald dat de houder de administratie minimaal drie jaar moet bewaren.

Op grond van artikel 109 moeten lidstaten een geautomatiseerd gegevensbestand bijhouden voor de registratie van gegevens over inrichtingen met paardachtigen en de paardachtigen die op die inrichtingen gehouden worden (de I&R database). Deze I&R database wordt in Nederland door RVO uitgevoerd. Artikel 64 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 geeft aan welke gegevens over inrichtingen met paardachtigen in de I&R database bijgehouden moet worden. Hieronder vallen ook de gegevens over de paardachtigen die op een bepaalde inrichting gehouden worden. De koppeling tussen de paardachtige en een inrichting in de I&R database moet gemaakt worden

als de betreffende paardachtige daar gewoonlijk gehouden wordt. Daar is sprake van als de paardachtige meer dan 30 dagen op de inrichting gehouden wordt. In onderdeel c) van dat artikel zijn hier enkele uitzonderingen opgenomen. Zo hoeven hengsten die voor het fokseizoen op een inrichting verblijven niet na 30 dagen gekoppeld te worden aan de betreffende inrichting. In verband met de kwaliteit van de gegevens in de I&R database is van belang dat er een termijn gesteld wordt waarbinnen de houder van paardachtigen de informatie, die conform artikel 64 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 in de I&R database moet worden vastgelegd, moet doorgeven. In de regel zal dit door de houder van de inrichting gebeuren. Met artikel 5.b.64 is geregeld dat binnen zeven dagen informatie over een paardachtige aan de I&R database doorgegeven moet worden, gerekend vanaf het moment dat een paardachtige gewoonlijk gehouden wordt in de betreffende inrichting.

Het vierde lid van artikel 102 van de diergezondheidsverordening geeft de mogelijkheid om houders toe te staan om informatie die op basis van dat artikel 102 moet worden bijgehouden in de eigen administratie uitsluitend in het I&R te registreren. Deze uitzondering is geregeld in artikel 5b,5. De uitzondering is generiek van aard en geldt alleen voor de informatie waarvoor de I&R database voorziet in een mogelijkheid om die betreffende informatie vast te leggen. Alle overige informatie die in de eigen administratie moet worden bijgehouden en die niet in de I&R database opgenomen kan worden moet in de eigen administratie worden bijgehouden.

3.3.2.6. Pluimvee

In de Europese regels zijn geen eisen opgenomen voor de identificatie van pluimvee. Op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening en artikel 22 en artikel 25 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 moeten exploitanten van pluimvee informatie over hun inrichting en het pluimvee dat daar gehouden wordt in een eigen administratie bijhouden. Ze moeten onder andere informatie vastleggen over pluimvee dat hun inrichting verlaat of de inrichting binnenkomt. Er bestaat echter geen verplichting voor een centrale I&R database voor pluimvee. Ingeval van een besmetting met een aangewezen ziekte bij pluimvee is het van belang om snel te kunnen achterhalen welke contacten er met een besmet bedrijf geweest zijn. Dit kan in kaart gebracht worden aan de hand van de administratie die op inrichting aanwezig is. Het in beeld brengen van de contacten op basis van die lokale administratie zal echter veel tijd in beslag nemen. Gezien de structuur van de Nederlandse pluimveesector en het aantal bedrijven is er daarom voor gekozen om net als onder de oude regels een nationale I&R database voor pluimvee op te stellen.

In artikel 1.52 van het Besluit houders van dieren is daarom geregeld dat in aanvulling op de Europese eisen in Nederland verplaatsingen van koppels kippen, kalkoenen, parelhoenders en eenden (gevogelte) in een database geregistreerd moeten worden. In artikel 5b.65 van de Regeling houders van dieren is voor de registratie van de verplaatsingen van gevogelte geregeld dat exploitanten van 250 of meer kippen, kalkoenen, parelhoenders en eenden de verplaatsingen van deze dieren moeten registreren. De exploitant moet de informatie over de verplaatsing in de I&R database registreren. Bij de registratie van verplaatsingen moeten de betrokken UBN's, de kenmerken van de koppel, het type verplaatsing en de datum van verplaatsing geregistreerd worden. Ook moet, indien een inrichting uit meer stallen bestaat, het specifieke nummer van de stal waaruit of waarheen de dieren verplaatst worden vermeld.

Voor het doorgeven van de informatie aan de I&R database kan de minister een privaat beheerd portaal aanwijzen op basis van artikel 1.4, derde lid, van de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren (zie toelichting paragraaf 3.3.2.8.). In artikel 5b.68 is bepaald dat gegevens over gevogelte die aan de I&R database moeten worden doorgegeven middels een aangewezen elektronisch portaal. Indien er geen portaal is aangewezen moet de informatie direct bij RVO worden doorgegeven. De termijn voor het registreren van de verplaatsingen is vastgelegd in artikel 5b.57 en betreft vijf werkdagen, te rekenen vanaf de dag na de dag van de verplaatsing. Indien blijkt dat de exploitant verkeerde informatie heeft doorgegeven moet de exploitant binnen vijf werkdagen alsnog de juiste informatie registreren (artikel 5b.67, tweede lid).

3.3.2.7. Overige diersoorten

Naast de diersoorten waar in de Verordening verplichtingen voor opgenomen zijn, zijn in gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 ook eisen ten aanzien van identificatie van enkele andere diersoorten opgenomen. Voor honden, katten en fretten volgt uit artikel 70 en 71 dat deze alleen in geval van verplaatsing naar een andere lidstaat geïdentificeerd moeten zijn met een transponder en vergezeld moeten zijn van een identificatiedocument (paspoort). Op het paspoort zijn de regels voor het niet commerciële verkeer zoals opgenomen in verordening (EU) nr.

576/2013 van toepassing. Dit is in paragraaf 3.5.2. over niet commercieel verkeer van honden, katten en fretten van deze toelichting nader toegelicht. In Nederland gelden aanvullend op deze Europese regels nationale regels voor de identificatie en registratie van honden. Deze waren opgenomen in hoofdstuk 2 van het Besluit identificatie en registratie van dieren en paragraaf 7a van de Regeling identificatie en registratie van dieren. Het Besluit en de Regeling identificatie en registratie van dieren worden voor wat de betreft de bepalingen voor I&R van honden gehandhaafd. Aangezien de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren zal worden ingetrokken, worden de bepalingen vanaf 21 april gebaseerd op de Wet dieren. Hier is voor gekozen vanwege een aankomende wijziging van de I&R database voor honden middels een wijziging van het Besluit houders van dieren en het Besluit diergeneeskundigen (Kamerstuk 28 286, nr. 1167).

Voor hert- en kameelachtigen geldt op basis van artikel 73 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 de plicht om deze dieren individueel te identificeren. Kameelachtigen moeten geïdentificeerd worden met in elk oor een conventioneel oormerk of middels een injecteerbare transponder. Voor hertachtigen is het, naast deze twee methoden, ook mogelijk om de dieren middels een tatoeage te identificeren. Artikel 16, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] regelt dat lidstaten de termijn waarbinnen een kameel- of hertachtige na de geboorte geïdentificeerd moet zijn, moeten vaststellen. De uitvoeringsverordening geeft aan dat die termijn maximaal negen maanden mag zijn en dat de dieren in ieder geval geïdentificeerd moeten zijn voordat ze de inrichting van oorsprong verlaten. In artikel 81 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is bepaald dat kameel- en hertachtigen nadat ze vanuit een derde land de Unie binnengebracht zijn om gehouden te worden, door de exploitant op de inrichting van binnenkomst geïdentificeerd moeten worden conform de Europese regels. Artikel 17, eerste lid, van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] geeft aan dit moet gebeuren binnen twintig dagen en zoveel eerder als de dieren de inrichting van binnenkomst weer verlaten. Artikel 19 van uitvoeringsverordening (EU) nr. [nog niet vastgesteld op moment van consulteren] regelt de situatie dat een hert- of kameelachtige een identificatiemerk heeft verloren. In het derde lid van dat artikel is bepaald dat het vervangen van het verloren identificatiemiddel in ieder geval moet gebeuren voordat het dier de inrichting verlaat en binnen een door de lidstaten vast te stellen termijn. Met artikel 5b.41 en 5b.43 in de regeling houders zijn deze termijnen voor kameel- en hertachtigen bepaald. In artikel 5b.42 wordt geregeld onder welke voorwaarden een verloren identificatiemiddel vervangen mag worden. Het identificeren na de geboorte moet binnen de maximale termijn van negen maanden gebeuren. Het indien nodig bestellen van een nieuw identificatiemiddel van kameel- en hertachtigen vindt plaats binnen een periode van veertien dagen na constateren van het verlies. Het vervangen van een verloren identificatiemiddel binnen eenentwintig dagen na constatering van het verlies en voordat het dier de inrichting verlaat.

Op basis van artikel 76 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 moeten papegaaiachtigen geïdentificeerd worden als ze naar een andere lidstaat verplaatst worden. In dat geval moeten ze geïdentificeerd worden middels een transponder, pootring of tatoeage. Deze identificatieplicht geldt ook voor papegaaiachtigen uit Nederland die deelnemen aan een keuring of tentoonstelling in Nederland, zie paragraaf 3.1.3 van de toelichting. Artikel 77, 78 en 79 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 zien op verplaatsingen van dieren die in een circus gehouden worden en die naar een andere lidstaat verplaatst worden. Voor deze dieren moeten verplaatsingsdocumenten en identificatiedocumenten afgegeven worden. In artikel 5b.73 is geregeld dat deze documenten kunnen worden aangevraagd met een daartoe door de minister beschikbaar gesteld middel.

Op basis van artikel 102 van de diergezondheidsverordening moeten exploitanten van alle inrichtingen met landdieren die geregistreerd of erkend moeten worden (zie paragraaf 3.3.1.1.) in een eigen administratie documentatie bijhouden over de inrichting en de dieren die er gehouden worden. Het gaat onder andere om het vastleggen van welke dieren er gehouden worden en verplaatsing van dieren van en naar de inrichting. In gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035 is per type inrichting verder uitgewerkt welke informatie precies vastgelegd moet worden. In artikel 22 is dat voor alle landdieren gedaan, in artikel 25 voor in gevangenschap levende vogels, in artikel 26 voor honden, katten en fretten, in artikel 27 voor honingbijen, in artikel 28 voor circusdieren, in artikel 29 voor dierenasiels voor honden, katten en fretten, in artikel 30 voor controleposten, in artikel 31 voor quarantaine-inrichtingen, in artikel 32 voor geconsigneerde inrichtingen, in artikel 33 voor broederijen, in artikel 34 voor inrichtingen voor verzameling van hoefdieren en pluimvee en in artikel 37 voor verzamelcentra voor honden, katten en fretten. Met artikel 5b.4 in de Regeling houders van dieren is voor de administratie op deze soorten inrichtingen bepaald dat een gebeurtenis zoals omschreven in die artikelen vastgelegd in de eigen administratie

binnen drie werkdagen na de dag van de gebeurtenis moet worden vastgelegd. Tevens is bepaald dat de administratie drie jaar bewaard moet worden.

3.3.2.8. Tarieven en aangewezen portalen

In lijn met het kabinetsbeleid voor doorberekening van toelatings- en handhavingskosten (maat houden) is het al jaren beleid dat houders die verplicht zijn de locatie van hun dieren en de dieren zelf te identificeren en te registreren, zelf bijdragen aan de kosten voor dit systeem. In de oude regels waren daartoe tarieven voor verschillende type meldingen opgenomen die houders verschuldigd zijn aan RVO. Mede op basis van het aantal gedane meldingen in een jaar ontvangt de houder van de dieren jaarlijks een factuur van RVO. In de regels waren maximum tarieven per type melding opgenomen. Indien de uitvoering van het systeem in een bepaald jaar minder kostte, werd er niet meer doorbelast aan de houders dan de werkelijke kosten. Indien de uitvoering meer kostte dan was het niet mogelijk om meer dan de maximale tarieven in rekening te brengen. Daarnaast bestonden onder de oude regels ook tarieven voor de erkenning van leveranciers van identificatiemiddelen en merken en tarieven voor de goedkeuring van de verschillende modellen van identificatiemiddelen. Dit systeem wordt gecontinueerd en daartoe zijn dezelfde maximum tarieven, zoals die voorheen opgenomen waren in de Regeling identificatie en registratie van dieren, nu opgenomen in de Regeling [opvolger van de Regeling NVWA-tarieven].

Onder de oude regels was het mogelijk om, de informatie die in de centrale databank van de overheid vastgelegd moest worden, via een zogenoemd aangewezen portaal aan te leveren. Dit was mogelijk voor varkens en bepaalde soorten gevogelte (kippen, kalkoenen, parelhoenders en eenden). De betreffende portalen meldden de gegevens die zij verzamelden in het kader van de identificatie en registratie aan de minister. Zij gaven deze gegevens één-op-eén door aan RVO, die namens de minister het geautomatiseerde gegevensbestand in beheer heeft. Het aangewezen portaal fungeerde daarbij als een inwinportaal voor de informatie aan de centrale database. Het is wenselijk om de mogelijkheid om de I&R gegevens voor varkens en gevogelte via aangewezen portalen aan te kunnen blijven leveren aan de centrale databank die in beheer is bij RVO.

In de *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* zijn, voor de aangewezen registers voor de registratie van individuele gegevens omtrent het gebruik van antimicrobiële diergeneesmiddelen, bijna volledig identieke regels opgenomen als de oude regels voor de aangewezen portalen. De *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* is daarom zo aangepast dat de artikelen (1.5 tot en met 1.10) in die regeling die zien op aangewezen registers overeenkomstig van toepassing zijn op aangewezen portalen voor identificatie en registratie van varkens en bepaalde soorten gevogelte. Deze artikelen borgen dat de gegevensverzameling en verwerking voldoet aan de daartoe gestelde eisen in regelgeving voor gegevensbescherming. Ook bevatten deze artikelen eisen waar portalen aan moeten voldoen voordat ze als portaal aangewezen kunnen worden en gegevens aan de centrale databank mogen leveren. Deze eisen zijn noodzakelijk om de kwaliteit van de aangeleverde gegevens en dus de kwaliteit van de gegevens in de centrale databank te borgen. Tevens wordt een nieuw artikel 1.11b ingevoegd om de grondslag voor het verwerken van deze gegevens te creëren. In artikel 1.12 is onderdeel c toegevoegd zodat er ook weer een grondslag is voor het vaststellen van de tarieven van de aangewezen portalen. De bewaartermijn van de geregistreerde gegevens in het bestaande artikel 1.7, tweede lid, van de *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* is vijf jaar, terwijl die voor de aangewezen portalen onder de oude regels drie jaar was. In het kader van eenduidigheid van de regels is ervoor gekozen voor de aangewezen portalen aan te sluiten bij de bewaartermijn van vijf jaar. Vooralsnog is het alleen voor varkens en bepaalde soorten gevogelte mogelijk om gebruik te maken van aangewezen portalen. Het gebruik van aangewezen portalen voor I&R zal geëvalueerd worden op doelmatigheid en doeltreffendheid op basis waarvan besloten zal worden of de mogelijkheid voor gebruik van deze portalen ook voor andere diersoorten mogelijk gemaakt zal worden.

3.4. Zoönosen

Een aantal Europese regels ten aanzien van ziekten die van dier op mens kunnen worden overgedragen (zoönosen) is niet door de diergezondheidsverordening vervangen. Het gaat om verordening (EG) nr. 2160/2003 inzake de bestrijding van salmonella en andere specifieke door voedsel overgedragen zoönoseverwekkers, verordening (EG) nr. 999/2001 houdende vaststelling van voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën en Richtlijn 2003/99/EG inzake de bewaking van zoönoses en zoönoseverwekkers. Daar waar onder de oude regelgeving nationale regels nodig waren voor de implementatie of uitvoering van deze Europese regels waren die gebaseerd op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Om deze Europese regels uit te kunnen voeren zijn nationale regels nodig. De regels voor zoönotische Salmonella worden toegelicht in paragraaf 3.4.1., de regels voor

bepaalde overdraagbare spongiforme encefalopathieën in paragraaf 3.4.2. en de regels ter implementatie van Richtlijn 2003/99/EG in paragraaf 3.4.3.

3.4.1. Zoönotische Salmonella bij pluimvee

Bepaalde soorten Salmonella kunnen via het eten van producten van dierlijke oorsprong ook ziekte bij de mens veroorzaken. Deze Salmonella soorten worden daarom zoönotische Salmonella genoemd. In het kader van borging van voedselveiligheid zijn er Europese regels om de mate van voorkomen en het risico van Salmonella voor de volksgezondheid te verminderen. Deze regels zijn opgenomen in Verordening (EG) nr. 2160/2003. De verordening en daarop gebaseerde uitvoeringsregelgeving stelt specifieke eisen aan ten aanzien van de bepaalde serotypen van Salmonella bij kippen en kalkoenen en regels en regels ten aanzien van Salmonella in diervoeder. In paragraaf 3.4.1.1. wordt ingegaan op de monitoring op zoönotische Salmonella bij kippen en kalkoenen, in paragraaf 3.4.1.2. op de maatregelen die genomen moeten worden indien een besmetting met Salmonella is geconstateerd en tot slot gaat paragraaf 3.4.1.3. over Salmonella in diervoeder.

3.4.1.1. Monitoring op bedrijven met kippen en kalkoenen

De bemonsteringsvoorschriften en de wijze waarop de bemonstering dient te gebeuren is in verschillende uitvoeringsverordeningen per diercategorie uitgewerkt:

- verordening (EU) nr. 1190/2012 voor koppels kalkoenen.
- verordening (EU) nr. 200/2012 voor koppels slachtkuikens.
- verordening (EU) nr. 517/2011 voor legkippen van Gallus gallus.
- verordening (EU) nr. 200/2010 voor volwassen vermeerderingskoppels van Gallus gallus.

In deze paragraaf worden de regels voor de monstername, het laboratoriumonderzoek en de registratie van de uitslagen toegelicht. De bewaking vindt plaats op het niveau van koppels pluimvee. Voor de definitie van koppel is aangesloten bij de definitie zoals opgenomen in artikel 2 onder 37 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 2019/2035, namelijk: *alle pluimvee of in gevangenschap levende vogels met dezelfde gezondheidsstatus die in hetzelfde lokaal of binnen dezelfde uitloopp ruimte worden gehouden en die een epidemiologische eenheid vormen; in stallen omvat deze term alle dieren die hetzelfde omsloten luchtvolume delen.*

Voor een goede uitvoering van de monstername zijn aanvullend nationale regels opgenomen in de Regeling houders van dieren. Uitgangspunt is dat pluimveehouders de monsters zelf nemen. In artikel 7b.48 van de regeling wordt op dat uitgangspunt een uitzondering gemaakt voor het nemen van monsters die kort voor de slacht bij vleeskuikens en leghennen plaatsvindt. Deze monsters moeten door een dierenarts of een dierenartsassistent paraveterinair worden genomen. Het belang van een onafhankelijke monstername is bij deze categorie dieren groot, omdat een besmetting in de fase direct voor het slachten vergaande gevolgen kan hebben. Een onverhoopte besmetting kan zich namelijk via de slachtapparatuur en daarna in de fase van uitsnijden, verwerken en het in de handel brengen, breed verspreiden naar vlees dat afkomstig is van andere, aanvankelijk onbesmette koppels vleeskuikens of leghennen. Op die manier zou het besmette vlees de consument kunnen bereiken voordat de besmetting aan het licht komt. Artikel 7b.48 is beperkt tot vleeskuikens en leghennen. Het risico op een salmonellabesmetting bij te slachten koppels vermeerderingspluimvee is veel lager dan bij vleeskuikens of leghennen, daarom is het voor die diercategorie niet nodig om voor te schrijven dat de monstername wordt gedaan door een dierenarts of een dierenartsassistent paraveterinair.

Artikel 7b.46 regelt hoe de monsters, bedoeld in de artikelen 7b.43, 7b.44 en 7b.45 moeten worden genomen. Om een betrouwbare uitslag te krijgen van de salmonellatesten is het belangrijk dat een voldoende aantal monsters wordt genomen op plaatsen waar de dieren verblijven of verbleven hebben. Daarom is voorgeschreven hoeveel monsters op welke plaatsen genomen moeten worden. Van eendagskuikens moeten bij aanvoer op het bedrijf per vrachtwagen of aanhanger 40 mestmonsters worden genomen, verspreid over die vrachtwagen of aanhanger, uit de onderste kratten, containers of dozen. Deze worden samengevoegd tot één verzamelmonster. Voor de bemonstering van de dieren die worden opgefokt tot vermeerderingsdier wordt de houder de keuze geboden tussen twee methoden. In de eerste plaats kan de houder per koppel 150 monsters van blindedarmmest nemen, dan wel, voor zover dat niet of onvoldoende aanwezig is, mest van de cloaca. Deze monsters moeten vervolgens worden samengevoegd tot zes verzamelmonsters van 25 gram. De tweede mogelijkheid is dat de houder vijf monsters neemt met zogenoemde overschoentjes, zoals beschreven in punt 2.2.2.1, onderdeel b, eerste drie alinea's en onder i van de bijlage bij verordening (EU) nr. 200/2010. Deze monsters mogen worden samengevoegd, tot minimaal twee verzamelmonsters. Beide methoden staan ingevolge artikel 7b.46, vierde lid, ook ter beschikking aan de houder van dieren die worden opgefokt tot leghen.

Deze methoden zijn beschreven in punt 2.2.1 van de bijlage bij verordening (EU) nr. 517/2011. De houder dient deze monsters te laten samenvoegen door het laboratorium tot een verzamelmonster.

Bij volwassen vermeerderingskalkoenen mag bemonstering ingevolge punt 2.1, onderdeel a, onder ii, van de bijlage bij verordening (EU) nr. 1190/2012 plaatsvinden in de houderij of in de broederij. Artikel 7b.41, onderdeel a, schrijft monstername voor in de houderij, omdat een eventuele besmetting in de houderij daarmee sneller kan worden vastgesteld en zo eerder bestrijdingsmaatregelen getroffen kunnen worden. Verder regelt punt 2.1.1 van de bijlage bij verordening (EU) nr. 200/2010 dat een lidstaat bij volwassen vermeerderingskippen mag toestaan dat de monstername niet iedere twee weken, maar om de drie weken plaatsvindt. Voorwaarde daarvoor is dat het aantal besmette vermeerderingskoppels in de vermeerderingssector gedurende de laatste twee jaren op landelijk niveau niet groter was dan 1%. Aan die voorwaarde is in Nederland voldaan. Derhalve voorziet onderdeel b van artikel 7b.41 erin dat ten minste driewekelijks wordt bemonsterd.

Voor kippen die worden opgefokt tot leghen of vermeerderingsdier zijn er op dit moment nog geen Europese regels vastgesteld. Totdat het geval is moeten lidstaten voor deze categorieën in nationale regelgeving voorzien. Dat gebeurt met de artikelen 7b.43 en 7b.44. In die artikelen is geregeld op welke momenten pluimveehouders monsters moeten nemen voor salmonellaonderzoek en op welke serotypen zij deze monsters moeten laten onderzoeken. Ingevolge artikel 7b.44 moet de bemonstering van kippen bestemd voor de productie van consumptie-eieren plaatsvinden binnen drie dagen na uitkomst en twee weken voordat de legfase begint, dan wel twee weken voordat zij worden overgeplaatst naar het legbedrijf. De monsters dienen te worden onderzocht op de twee serotypen die relevant zijn voor consumptie-eieren: *Salmonella typhimurium* en *Salmonella enteritidis*. Bemonstering van kippen die worden opgefokt tot vermeerderingsdieren voor de productie van broedeieren in de leg- en vleessector worden op dezelfde momenten als de jonge leghennen bemonsterd en daarnaast ook op een leeftijd van vier weken. De houder moet de monsters die van deze dieren afkomstig zijn, laten onderzoeken op *Salmonella typhimurium*, *enteritidis*, *hadar*, *infantis* en *virchow*. Vermeerderingsdieren voor de vleessector moeten bovendien worden onderzocht op *Salmonella java*.

Ook voor vleeskuikens zijn er nationale aanvullende voorschriften. Vleeskuikens moeten eveneens worden onderzocht op een besmetting met *Salmonella java*. Verordening (EU) nr. 200/2012 schrijft voor dat vleeskuiken in de drie weken voor de slacht bemonsterd moeten worden. Het is echter ook van belang om vleeskuikens bij aankomst op het bedrijf te monstereën. Hiermee kan namelijk uitsluitel worden verkregen over de oorsprong van een eventuele later vastgestelde besmetting. En als de dieren reeds bij aankomst op het bedrijf besmet blijken, is het nodig om maatregelen ter preventie of bestrijding van salmonella te treffen in de betreffende kuikenbroederij waar de vleeskuikens afkomstig van zijn. Verder kan de vleeskuikenhouder deze informatie gebruiken om maatregelen te nemen waarmee verdere verspreiding van besmetting wordt tegengegaan. Wanneer de dieren drie weken voor de slacht wel, maar bij aankomst op het bedrijf niet besmet blijken, dan is dat een aanwijzing voor de vleeskuikenhouder dat de eigen bedrijfsvoering niet effectief is geweest om besmetting te voorkomen. Deze aanvullende monstername is opgenomen in artikel 7b.45, eerste lid. Leghennen worden als ze uitgelegd geslacht voor consumptie. Voor deze categorie is het dus ook van belang om voor de slacht te weten of de dieren besmet zijn met *Salmonella*. Het tweede lid van 7b.45 schrijft daarom voor dat leghennen in de drie weken voor de slacht overeenkomstig de bijlage bij verordening (EU) nr. 517/2011 bemonsterd en onderzocht moeten worden.

Het is van belang dat de monsters onderzocht worden door laboratoria die deskundig, onafhankelijk en onpartijdig zijn. Om dit te borgen zijn de testen opgenomen in de Regeling erkenning veterinaire laboratoria (REVL). Op basis van artikel 7b.46 van de Regeling houders van dieren zijn houders verplicht om de monsters bij een op basis van de REVL erkend laboratorium te laten onderzoeken. De monsters moeten uiterlijk op de werkdag na de dag dat ze zijn genomen worden verzonden aan het laboratorium, onder vermelding van gegevens ter identificatie van de houder van de dieren, degene die het monster heeft genomen en de dieren die zijn bemonsterd, gegevens omtrent de monsters, de dagtekening en de handtekening van de inzender van de monsters. Het laboratorium doet vervolgens onderzoek naar de aanwezigheid van *Salmonella* en bepaald indien er *Salmonella* gevonden wordt het serotype. Op grond van artikel 7b.48 moet de houder de uitslagen van het onderzoek 2 jaar bewaren en in een daartoe door de minister aangewezen register registreren. De uitslag van het laboratorium moet samen met relevante informatie, zoals het laboratorium dat het onderzoek heeft uitgevoerd, informatie over de monstername en details over de inrichting waar de monsters genomen zijn in het register worden ingevoerd.

In de oude regelgeving (*Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's*, hierna: regeling preventie) was ook geregeld dat die registratie moest plaatsvinden in daartoe door de minister aangewezen databank of databanken. In deze regels waren onder andere procedurele regels opgenomen voor het aanvragen van een aanwijzing, inhoudelijke eisen waar een databank aan moet voldoen om aangewezen te worden en waarborgen opgenomen ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens. In de *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* zijn, voor het aangewezen register voor de registratie van individuele gegevens omtrent het gebruik van antimicrobiële diergeneesmiddelen, bijna volledig identieke regels opgenomen als de oude regels voor databanken in de Regeling preventie. De *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* is daarom zo aangepast dat de artikelen (1.3 tot en met 1.10 en 1.12 en 1.13) in die regeling die zien op aangewezen register(s) ook van toepassing zijn op aangewezen register(s) voor registratie van onderzoek naar zoönotische salmonella. Artikel 1.4 van de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren regelt welke artikelen uit paragraaf 1 (Aanwijzing registers) van toepassing zijn op de aanwijzing van het register voor registratie van de uitslagen van het onderzoek naar zoönotische salmonella. Hierdoor zijn er drie verschillen met de oude situatie ontstaan. Ten eerste is de term voor aangewezen databank voortaan aangewezen register. Inhoudelijk is er echter geen verschil. Ten tweede is de bewaartermijn van de geregistreerde gegevens in het bestaande artikel 1.7, tweede lid, van de *Regeling handhaving en overige zaken wet dieren* 5 jaar, terwijl die voor zoönotische salmonella 3 jaar was. Deze verlenging is wenselijk aangezien de gegevens over het onderzoek naar zoönotische salmonella in het aangewezen register ook gebruikt wordt voor aanvraag van Europese cofinanciering. De Europese commissie kan bij audits naar reeds verstrekte cofinanciering 5 jaar terugkijken. Dit is in overeenstemming met de Algemene verordening gegevensbescherming. Tot slot bepaalt artikel 1.7, eerste lid, onder c, dat de beheerder van het aangewezen register op verzoek een overzicht van de gegevens in het register van de minister moet verstrekken. Voor de aangewezen databanken voor zoönotische salmonella was dat in de oude regelgeving een bepaling die voorschreef dat de beheerder van de databank dagelijks een overzicht aan de minister moest verstrekken. In de praktijk maakt dit echter geen verschil, de minister kan ook dagelijks verzoeken om verstrekking van de gegevens.

3.4.1.2. Maatregelen op bedrijven waar een besmetting is geconstateerd

Indien een salmonellabesmetting wordt aangetoond moet de pluimveehouder de specifieke, in bijlage II, onderdelen C, D en E, bij verordening (EG) nr. 2160/2003 genoemde bestrijdingsmaatregelen nemen. De maatregelen die genomen moeten worden verschillen per diercategorie. Door de aanwijzing van de verschillende serotypen zoönotische Salmonella in artikel 2.2 van de Regeling diergezondheid kunnen de maatregelen ingevolge artikelen 5.4, 5.5. en 5.6 van de Wet dieren aan de houders worden opgelegd. Door deze aanwijzing van al de serotypen kunnen ook nationaal aanvullende bestrijdingsmaatregelen genomen worden indien dat nodig is. Zo komt serotype Salmonella java komt in Nederland veelvuldig voor bij vleeskuikens en is weinig gevoelig voor gangbare bestrijdingsmaatregelen. Verordening (EG) nr. 2160/2003 bevat echter geen voorschriften voor dit serotype. Door de aanwijzing van Salmonella Java in artikel 3a.2. kunnen er bij een geconstateerde besmetting wel maatregelen opgelegd worden aan de houder. Het uitgangspunt van de maatregelen is dat, indien het mogelijk is voor de betreffende categorie dieren of eieren, de producten een behandeling moeten ondergaan die de aanwezige Salmonella bacteriën gegarandeerd uitschakelt. Daar waar dat niet mogelijk is moeten de dieren en producten worden vernietigd. Zo zullen eieren van vermeerderingsdieren die bebroed zijn vernietigd moeten worden. Eieren van een besmet koppel die bedoeld waren voor consumptie als versie eieren mogen niet als zodanig verkocht worden maar kunnen bijvoorbeeld wel verwerkt worden in andere producten mits bij die verwerking alle Salmonella bacteriën uitgeschakeld worden. Indien de maatregelen betekenen dat de dieren of eieren vernietigd moeten worden of minder waard worden door de noodzakelijke bewerking om de Salmonella bacteriën uit te schakelen krijgt de houder op basis van artikel 9.6, eerste lid, van de Wet dieren een tegemoetkoming in de schade uitgekeerd.

3.4.1.3. Diervoeders

Voor een effectieve beheersing van zoönotische Salmonella zijn maatregelen ten aanzien van diervoeder ook van belang. De nationale bestrijdingsprogramma's die lidstaten op basis van artikel 5 van verordening (EG) nr. 2160/2003 moeten opstellen hebben daarom ook betrekking op de productie van diervoeders. Voor de monitoring en bestrijding van salmonella binnen de diervoedersector zijn niet, zoals voor de verschillende diercategorieën wel het geval is, gedetailleerde uitvoeringsbepalingen op Europees niveau vastgesteld. De benodigde regels om aan de generiekere eisen van verordening (EG) nr. 2160/2003 te voldoen zijn opgenomen in de Regeling diervoeders. Daar waar definities nodig zijn is waar mogelijk gebruik gemaakt van

definities uit verordening (EG) 152/2009 van de Commissie van 27 januari 2009 tot vaststelling van de bemonsterings- en analysemethoden voor de officiële controle van diervoeders. Voor de begrippen voedermiddel en mengvoeder kan worden aangesloten bij algemeen gehanteerde begrippen zoals gedefinieerd in artikel 3 van verordening (EG) 767/2009.

Artikel 28a heeft betrekking op de monstername bij aanvoer van voedermiddelen op een productielocatie waar mengvoeders voor pluimvee worden geproduceerd. In het eerste lid wordt, afhankelijk van de omvang van de jaarproductie van een locatie, de minimale frequentie vastgesteld voor het nemen van monsters. En in het tweede lid is opgenomen dat het monster minimaal 60 gram moet wegen. Artikel 28b ziet op de monstername van de geproduceerde en af te leveren partijen mengvoeders bestemd voor pluimvee. In het eerste lid is de frequentie van monstername beschreven en in het tweede lid is bepaald dat voedermiddelen die niet in mengvoeder worden verwerkt maar door de producent rechtstreeks op een pluimveehouderij worden afgeleverd ook bemonsterd dienen te worden. De monsters dienen uit de productstroom genomen te worden en ten minste een gewicht van 60 gram te hebben (leden 3 en 5). Het vierde lid regelt dat, onverminderd deze verplichting de producent ook uit hoofde van artikel 6 van de diervoederhygiëneverordening ((EG) nr. 183/2005) monsters moet nemen.

Producenten voor mengvoeders voor herkauwende en eenhoevige dieren en varkens moeten conform de in artikel 28c opgenomen frequentie monsters nemen van de productstroom. Minimaal de helft van de monsters dient betrekking te hebben op mengvoeders, het restant op naar het oordeel van de ondernemer meest kritische voedermiddelen. Om te voorkomen dat partijen voedermiddelen zowel bij aanvoer als bij aflevering bemonsterd worden kunnen leverancier en producent onderling afspraken maken over waar de monstername geschiedt, deze afspraken dienen schriftelijk te worden vastgelegd (artikel 28d lid 2). Lid 4 van artikel 28d geeft de mogelijkheid om de monstername achterwege te laten indien is aangetoond dat mogelijk aanwezige salmonellabacteriën door de zuurtegraad in de voedermiddelen zijn geïnactiveerd. De genomen monsters moeten op de aanwezigheid van Salmonella onderzocht worden in een onderzoekslaboratorium. Indien uit dat onderzoek blijkt dat er Salmonella aanwezig is moeten de producent en leverancier laten onderzoeken welk serotype salmonella het betreft. De serotypen salmonella waar onderzoek naar gedaan moet worden betreffen dezelfde serotypen als de serotypen waarvoor regels gelden voor de monitoring bij kippen en kalkoenen. Het onderzoek naar het serotype moet uitgevoerd worden in een laboratorium dat op basis van de Regeling erkenning veterinaire laboratoria daartoe erkend laboratorium. Indien uit het onderzoek blijkt dat een van de aangewezen serotypen Salmonella in het monster aanwezig is moeten de producent of de leverancier dit onverwijld aan de NVWA en de betrokken pluimveehouder melden. Hierdoor kunnen vervolgens noodzakelijke maatregelen genomen worden.

3.4.2. Spongiforme encephalopathieën

Verordening (EG) nr. 999/2001 bevat voorschriften inzake preventie, bestrijding en uitroeiing van bepaalde overdraagbare spongiforme encephalopathieën. Deze verordening wordt niet door de Diergezondheidsverordening vervangen. Om artikel 6 bis en bijlage VII, hoofdstuk B, van verordening (EG) nr. 999/2001 uit te voeren zijn nationale regels ten aanzien van het fokken van schapen nodig. Deze regels waren voorheen opgenomen in de *Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's*. Aangezien deze regeling ingetrokken is worden de nationale regels voor het fokken van schapen gecontinueerd in de Regeling houders van dieren.

In artikel 7c.1 van de regeling wordt geregeld dat fokprogramma's gericht op het terugdringen van TSE-gevoeligheid van schapen erkend kunnen worden als ze zijn opgesteld door instellingen die zijn erkend voor het bijhouden van een stamboek voor schapen, of fokkerijorganisaties voor schapen die niet bij zo'n instelling zijn aangesloten. De erkende fokprogramma's gelden als nationaal fokprogramma als bedoeld in artikel 6 bis van de TSE-verordening. De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit erkent een fokprogramma als dat voldoet aan de eisen van bijlage VII, hoofdstuk C, deel 1 en 2, van de TSE-verordening. Een erkenningsaanvraag moet voor 1 juni van het betreffende jaar worden ingediend, zodat de erkenning voor het volgende fokseizoen kan worden verleend. Erkenningsaanvragen worden behandeld door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, die daartoe is gemandateerd. Het derde lid van artikel 7c.1 regelt welke gegevens bij een erkenningsaanvraag moeten worden gevoegd.

Volgens bijlage VII, hoofdstuk C, deel I, punt 3, bij de TSE-verordening moet er een uniform certificatiesysteem worden ingevoerd, waarin het genotype van elk dier dat in het kader van het fokprogramma is bemonsterd wordt gecertificeerd met behulp van zijn individuele identificatienummer. Met artikel 7c.2 van de regeling worden aan die minimumeisen voor het

certificatiesysteem uit de TSE-verordening twee onderdelen toegevoegd die noodzakelijk zijn om de juistheid van de certificering te kunnen controleren: de datum van certificering en, indien van toepassing, het laboratorium dat de genotypering heeft uitgevoerd.

Organisaties en instellingen met een erkend fokprogramma moeten de minister jaarlijks voor 1 februari berichten over de resultaten van de genotyperingen, de steekproeven waarmee de administratie van het fokprogramma wordt gecontroleerd en het aantal houders dat aan het fokprogramma deelneemt. Deze rapportageplicht is opgenomen in artikel 7c.5 van de regeling. De informatie wordt gebruikt om verslag te kunnen doen aan de Europese Commissie, zoals voorgeschreven in bijlage VII, hoofdstuk C, deel 5, bij de TSE-verordening.

Schapenhouders die deelnemen aan een erkend fokprogramma kunnen daarvoor een erkenning aanvragen bij de minister, daarin voorziet artikel 7c.3. De beoordeling van deze aanvragen vindt eveneens plaats door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. Een dergelijke erkenning wordt verleend, indien is voldaan aan de criteria van het fokprogramma. De erkenning kan op twee niveaus worden verleend, die betrekking hebben op de aanwezigheid van het ARR-allel. Met een erkenning op niveau I, waarbij alle dieren het ARR/ARR genotype hebben, kan een veehouder fokdieren afzetten in andere lidstaten zonder dat die dieren eerst getest hoeven te worden op erfelijke aanleg voor scrapie. Ook is daarmee gegarandeerd dat de dieren niet besmet zijn met scrapie. Dat bevordert zowel de afzet van fok- en vermeerderingsdieren als de afzet van slachtdieren. Een erkenning op niveau II houdt in dat alle dieren ten minste enkelzijdig ARR zijn. Dit geeft een hoge mate van bescherming tegen een eventuele besmetting met TSE. Als niet langer wordt voldaan aan de betreffende erkenningsvoorwaarden, kan de erkenning van een fokprogramma respectievelijk de deelnemer aan een fokprogramma worden ingetrokken. Dat regelt artikel 7c.4.

Een rund dat besmet is met BSE of een geit of schaap dat besmet is met scrapie kunnen neurologische verschijnselen of gedragsstoornissen gaan vertonen. Er zijn echter ook veel andere mogelijke oorzaken voor neurologische verschijnselen of gedragsstoornissen. In artikelen 3a.3 en 3a.4 is daarom bepaald dat indien runderen, schapen of geiten door een dierenarts behandeld worden voor neurologische verschijnselen of gedragsstoornissen en een besmetting met BSE of scrapie niet uit te sluiten is, hier melding gedaan moet worden bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. De kans bestaat namelijk dat het desbetreffende dier wordt afgevoerd voor slacht of destructie vóórdat een diagnose is gesteld omdat neurologische verschijnselen of gedragsstoornissen niet altijd duidelijk waarneembaar zijn. Met een vroege melding kan voorkomen worden dat een dergelijk dier waar BSE of scrapie niet uit te sluiten is zonder nader onderzoek wordt afgevoerd naar het slachthuis.

3.4.3. Meldplicht zoönosen

Richtlijn 2003/99/EG heeft als doel dat zoönosen, zoönoseverwekkers en daarmee samenhangende antimicrobiële resistentie worden bewaakt en gedegen epidemiologisch onderzoek wordt gedaan naar uitbraken van door voedsel overgedragen zoönosen. Lidstaten moeten daartoe gegevens verzamelen inzake het voorkomen van zoönosen en zoönoseverwekkers bij dieren, in voeding, diervoeders en bij de mens. Op basis van deze richtlijn hebben lidstaten voor bepaalde zoönosen een bewakingsplicht. Een basisvoorwaarde voor de uitvoering van deze bewaking is de verplichting voor houders, dierenartsen en medewerkers van onderzoeksinstituten om een (vermoeden van) besmetting met deze zoönosen bij de NVWA te melden. Deze zoönosen zijn daarom in artikel 3a.1 van de Regeling houders van dieren op basis van artikel 2.12, eerste of derde lid, van de Wet dieren aangewezen.

3.5. Overige onderwerpen

3.5.1. Waterdieren

De verordening ziet ook op waterdieren. Deze zijn gedefinieerd als vissen van bepaalde klassen en superklassen en specifieke waterweekdieren en waterschaaldieren. Waarbij alle levensfasen van die soorten inclusief eieren, zaadcellen en gameten er ook bij horen (artikel 4). De kenmerken van de Nederlandse aquacultuursector en de diergezondheidssituatie daar van maken dat er geen noodzaak is tot aanvullende nationale regels voor de gezondheid van waterdieren zoals bij de landdieren. Wel zijn er nationale regels nodig om de verordening en de gedelegeerde- en uitvoeringsverordeningen mogelijk te maken. Bepaalde voorschriften uit deze verordeningen die zien op exploitanten van waterdieren zijn net als de voorschriften voor exploitanten van landdieren strafbaar gesteld, zie paragraaf 3.5.3. voor nadere toelichting.

Daarnaast zijn er nationale voorschriften opgenomen in de *Regeling houders van dieren* om uitvoering te geven aan de Europese regels inzake registratie en erkenning van inrichtingen. Op basis van artikel 172 van de verordening moeten exploitanten van aquacultuurinrichtingen hun inrichting bij de overheid registreren. Ter uitvoering van deze registratieplicht is in artikel 5a.2 van de Regeling houders van dieren geregeld dat de exploitant de registratie moet doen met een middel dat daartoe door de minister beschikbaar is gesteld en in artikel 5a.3 is geregeld dat wijzigingen van de gegevens of het stopzetten van een inrichting binnen 30 dagen dient te geschieden. De uitvoering van deze registratie is bij de NVWA belegd. Op basis van artikel 175, tweede lid, van de verordening moet de Europese Commissie een uitvoeringsverordening vaststellen op basis waarvan lidstaten bepaalde aquacultuurinrichtingen kunnen uitzonderen van de registratieplicht. In artikel 5a.6, eerste lid, zijn de categorieën aquacultuurinrichtingen opgenomen die in Nederland vrijgesteld zijn van de registratieplicht.

[Op moment van consulteren is deze uitvoeringsverordening nog niet vastgesteld door de Europese Commissie. Nederland wil mogelijk gebruik gaan maken van deze uitzonderingsmogelijkheden. De uitzonderingen op de registratieplicht zullen in de nationale regelgeving opgenomen worden aangezien het een keuze van de lidstaten is of en in hoeverre ze gebruik willen maken van de uitzonderingen. Deze regelgeving zal later worden vastgesteld. Totdat deze nieuwe regels over uitzonderingen zij vastgesteld zal de Nederlandse overheid de registratieplicht voor eventuele nieuwe categorieën die onder de oude regels niet geregistreerd hoefden te worden nog niet uitvoeren.]

Op basis van artikel 176 van de verordening dienen bepaalde soorten aquacultuurinrichtingen erkend te worden. Gedelegeerde verordening (EU) nr. 2020/691 geeft een nadere specificatie van de soorten aquacultuurinrichtingen die erkend moeten worden. In artikel 3 van die verordening zijn de soorten aquacultuurinrichtingen opgenomen die niet erkend hoeven te worden en in artikel 4 die wel een verplichting tot erkenning hebben. Op basis van artikel 176, tweede lid, kunnen lidstaten de volgende soorten aquacultuurinrichtingen ook vrijstellen van erkenning mits de aquacultuurinrichting geen significant risico vormt:

- aquacultuurinrichtingen die kleine hoeveelheden aquacultuurdieren produceren voor rechtstreekse levering ten behoeve van menselijke consumptie aan de eindgebruiker, of aan plaatselijke kleinhandelszaken die rechtstreeks leveren aan de eindgebruiker;
- vijvers en andere voorzieningen waar het bestand van waterdieren uitsluitend voor de recreatievisserij in stand wordt gehouden door de aanvulling met aquacultuurdieren die ingesloten zijn en niet kunnen ontsnappen;
- aquacultuurinrichtingen waar aquacultuurdieren voor sierdoeleinden in gesloten voorzieningen worden gehouden.

Het risico op verspreiding van ziekten voor waterdieren bij deze type aquacultuurinrichtingen is door de randvoorwaarden die aan hier aan gesteld zijn niet significant. Met het tweede lid van artikel 5a.6 in de Regeling houders van dieren is daarom voorzien in de vrijstelling van de plicht tot erkenning van deze soorten aquacultuurinrichtingen

De verantwoordelijkheid voor het doen van een aanvraag tot erkenning ligt bij de exploitant van de betreffende inrichting. Ter uitvoering van deze Europese verplichting tot erkenning is in artikel 5a.7 van de Regeling houders van dieren opgenomen dat een aanvraag tot erkenning ingediend moet worden middels een daartoe door de minister beschikbaar gesteld middel. In artikel 5a.8 is geregeld dat een wijziging in de gegevens die ten grondslag liggen aan de erkenning of het stopzetten van de activiteiten binnen 30 dagen doorgegeven moet worden. De uitvoering van deze erkenningen is bij de NVWA belegd.

3.5.2. Niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten

De verordening is ook van toepassing op het niet-commercieel verkeer van gezelschapsdieren naar een lidstaat uit een andere lidstaat of uit een derde land of gebied (deel VI). Verordening (EU) nr. 576/2013 blijft echter tot 21 april 2026 van toepassing op het niet-commercieel verkeer van gezelschapsdieren (artikel 277). De voorschriften van Verordening (EU) nr. 576/2013 die zien op het niet-commercieel verkeer van andere gezelschapsdieren dan honden, katten en fretten, zijn thans nog niet van kracht. Deze verordening moet daarom alleen uitgevoerd worden voor het niet-commerciële verkeer van honden, katten en fretten.

In de oude regelgeving (Regeling handel levende dieren en levende producten) waren bepalingen opgenomen om Verordening (EU) nr. 576/2013 in Nederland uit te kunnen voeren voor honden, katten en fretten. Deze regels worden onveranderd voortgezet. Artikel 3.24 van het Besluit houders van dieren voorziet in een grondslag om in de Regeling houders van dieren nadere regels op te nemen die noodzakelijk zijn voor een goede uitvoering van Verordening (EU) nr. 576/2013.

Het niet-commerciële vervoer is in principe beperkt tot maximaal 5 dieren. Er kan nog steeds sprake zijn van niet-commercieel vervoer bij verplaatsing van meer dan 5 dieren mits voldaan wordt aan artikel 5, tweede lid, kort gezegd moet er sprake zijn van verplaatsing in het kader van deelname aan een tentoonstelling of evenement. Als een houder meer dan 5 als gezelschapsdier gehouden honden, katten of fretten niet-commercieel wil verplaatsen en er wordt niet aan de voorwaarden van artikel 5, tweede lid, van Verordening (EU) nr. 576/2013 voldaan moet voldaan worden aan artikel 55 van Verordening (EU) nr. 2020/688.

Artikel 8b.2 van de Regeling houders van dieren regelt een aantal zaken ter uitvoering van Verordening (EU) nr. 576/2013. Met het eerste lid wordt geregeld dat alle dierenartsen die op basis van de Wet dieren geregistreerd zijn in het diergeneeskunderegister gemachtigde dierenarts zijn in de zin van Verordening (EU) nr. 576/2013. In Verordening (EU) nr. 576/2013 is geregeld dat honden, katten en fretten uit een niet op een lijst geplaatst gebied of derde land komen alleen de lidstaat in mogen via een door de lidstaat aan te wijzen punt van binnenkomst voor reizigers. In het tweede lid van artikel 8b.2 zijn grenscontroleposten of douanekantoren als bedoeld in artikel 1:3 van de Algemene douaneregeling hier voor aangewezen. Artikel 10, derde lid, van Verordening (EU) nr. 576/2013 geeft aan dat lidstaten ook mogen toestaan dat geregistreerde militaire, speur- of reddingshonden onder voorwaarden ook via een ander punt van binnenkomst de lidstaat binnen mogen worden gebracht. In het derde lid van artikel 8b.2 wordt geregeld dat in Nederland gebruikt gemaakt kan worden van deze uitzondering.

Verordening (EU) nr. 576/2013 regelt dat honden, katten en fretten bij grensoverschrijding vergezeld moeten gaan van een paspoort. Deze paspoorten mogen ingevolge de verordening (artikel 22, eerste lid) alleen worden afgegeven door gemachtigde dierenartsen. Daarnaast moeten lidstaten ervoor te zorgen dat blanco paspoorten alleen ter beschikking worden gesteld aan gemachtigde dierenartsen (artikel 23, eerste lid). Hiermee moet worden voorkomen dat blanco paspoorten vrij in omloop komen, zodat zij niet kunnen worden gebruikt in het illegale handelscircuit. Om hier goed uitvoering aan te kunnen geven zijn in de Regeling houders van dieren regels gesteld voor de uit- en afgifte, en het voorhanden hebben van (blanco) paspoorten. Uitgifte van blanco paspoorten is alleen toegestaan door uitgevers die daartoe door de minister erkend zijn en moeten de paspoorten voorzien van een alfanumerieke code die door de minister aan de uitgevers wordt verstrekt (artikel 8b.3, eerste lid). Erkende uitgevers mogen de blanco paspoorten alleen verstrekken aan gemachtigde dierenartsen (artikel 8b.8) en moeten in hun administratie bijhouden aan welke gemachtigde dierenartsen zij welke blanco paspoorten hebben verstrekt (artikel 8b.4).

De minister kan een erkenning van een uitgever schorsen en intrekken wanneer de uitgever niet meer voldoet aan de voorwaarden voor de erkenning of wanneer voorschriften ten aanzien van de uitgifte van paspoorten worden overtreden. Wanneer een erkenning wordt geschorst of ingetrokken, moet de uitgever onverwijld een overzicht aan de minister sturen van unieke alfanumerieke codes die nog niet zijn gebruikt voor de productie van blanco identificatiedocumenten, en een overzicht van alle blanco identificatiedocumenten die reeds zijn geproduceerd, maar nog niet zijn uitgegeven. Wanneer de erkenning van een uitgever is ingetrokken, is deze bovendien verplicht om reeds geproduceerde, maar nog niet uitgegeven blanco paspoorten onverwijld op te sturen naar de minister. Met deze verplichtingen wordt verzekerd dat resterende unieke alfanumerieke codes of resterende blanco paspoorten kunnen worden getraceerd, en wordt voorkomen dat blanco paspoorten na het schorsen of intrekken van een erkenning toch in omloop komen (artikel 8b.5).

Artikel 23, eerste lid, van verordening (EU) nr. 576/2013 bepaalt dat paspoorten alleen mogen worden afgegeven door een gemachtigde dierenarts. Een gemachtigde dierenarts mag een paspoort pas afgeven nadat hij zich ervan heeft vergewist dat het dier is voorzien van een chip (transponder), hij alle vereiste informatie in het paspoort heeft ingevuld, en het paspoort door de eigenaar van het gezelschapsdier is ondertekend. Dierenartsen zijn toegelaten om dieren van een chip te voorzien. Artikel 18 van verordening (EU) nr. 576/2013 geeft aan dat lidstaten minimum kwalificaties moeten stellen aan anderen dan dierenartsen die chips plaatsen. Met artikel 8b.9 in de Regeling houders van dieren is daarom geregeld dat anderen dan een dierenarts de chips plaatsen dit beroepsmatig en met een zekere regelmaat moeten doen. Na het invullen en de ondertekening, moet de bladzijde met rubriek III van het paspoort worden gelamineerd. Voorts bepaalt artikel 22 van verordening (EU) nr. 576/2013 welke informatie door een gemachtigde dierenarts in een paspoort moet worden vermeld voordat het mag worden afgegeven. Net als onder de oude regels moet de gemachtigde dierenarts daarbij ook het land van geboorte van het dier en, indien van toepassing, de unieke alfanumerieke code van eerder voor hetzelfde dier afgegeven paspoorten in rubriek XII van het paspoort opnemen. Met artikel 8b.6 is geregeld dat de gemachtigde dierenarts

de administratie die hij op basis van verordening (EU) nr. 576/2013 moet bijhouden drie jaar moet bewaren.

Artikel 22, eerste lid, van verordening (EU) nr. 576/2013 stelt dat paspoorten alleen mogen worden afgegeven door gemachtigde dierenartsen, maar sluit doorverkoop van blanco paspoorten niet uit. Aangezien artikel 23, eerste lid, van verordening (EU) nr. 576/2013 lidstaten verplicht te zorgen dat blanco paspoorten alleen worden verstrekt aan gemachtigde dierenartsen, is het wenselijk om het voorhanden hebben door en de verstrekking aan anderen te verbieden. Op grond van artikel 8b.7 is het voorhanden hebben van blanco paspoorten verboden voor anderen dan uitgevers en gemachtigde dierenartsen. Op deze manier kan ook een eventuele derde, ontvangende partij worden aangesproken wanneer bij hem blanco paspoorten worden aangetroffen. Via de unieke alfanumerieke code kunnen de blanco paspoorten vervolgens worden getraceerd naar een gemachtigde dierenarts of een uitgever. Met artikel 8b.8, eerste lid, is geregeld dat het verboden is om blanco paspoorten te verstrekken aan anderen dan gemachtigde dierenartsen. Dit verbod geldt niet alleen voor uitgevers en gemachtigde dierenartsen, maar ook voor derden. Het is aan gemachtigde dierenartsen daarentegen wel toegestaan om blanco paspoorten te verstrekken aan een andere gemachtigde dierenarts, maar dan moet door de verstreckende dierenarts de naam en contactgegevens van de ontvangende gemachtigde dierenarts worden geregistreerd onder vermelding van de unieke alfanumerieke code van het verstrekte paspoort. Deze gegevens moeten ten minste drie jaar worden bewaard (derde lid van artikel 8b.8).

Ten overvloede wordt opgemerkt dat een in Nederland gemachtigde dierenarts alleen in het Europese deel van Nederland bevoegd is om Nederlandse paspoorten af te geven. De machtiging om Nederlandse paspoorten af te geven vloeit immers voort uit de Wet dieren en verordening 576/2013, die slechts in Europees Nederland van toepassing zijn. Het is gemachtigde dierenartsen niet toegestaan om Nederlandse paspoorten af te geven buiten het Europese deel van Nederland.

3.5.3. Toezicht en handhaving

Met het Besluit aanwijzing toezichthouders Wet dieren zijn de personen aangewezen die belast zijn met toezicht op de naleving van de regels die bij of krachtens de Wet dieren zijn gesteld. Voor verschillende onderdelen van de regelgeving kunnen dat verschillende personen zijn. Op het gebied van diergezondheid zijn het voornamelijk ambtenaren van de NVWA en RVO. Maar ook het kan ook gaan om inspecteurs van de stichting Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming voor toezicht op regels voor identificatie en registratie van gezelschapsdieren.

Artikel 6.2, eerste lid, van de Wet dieren voorziet in een grondslag om bij ministeriële regeling voorschriften van EU-verordeningen aan te wijzen waardoor het in strijd handelen met deze voorschriften verboden is. De Verordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde- en uitvoeringsverordeningen bevatten voorschriften die zich direct richten tot exploitanten. Om handhaving van deze normen mogelijk te maken worden de normen toegevoegd aan het bestaande artikel 1.14 van de Regeling handhaving en overige zaken wet dieren.

Ten behoeve van een slagvaardige en efficiënte handhaving van de regels over gehouden dieren, dierlijke (bij)producten, diervoeders en diergeneesmiddelen is met het vaststellen van de Wet dieren reeds de bestuurlijke boete als handhavingsmiddel met een brede toepassing geïntroduceerd. Op basis van artikel 8.7 van de Wet dieren kunnen gedragingen die in strijd zijn met het bepaalde bij of krachtens de in artikel 8.6 van de Wet dieren opgesomde artikelen bestuurlijk beboet worden. Artikel 6.2, eerste lid, van de Wet dieren is opgenomen in dat artikel. Daarmee kunnen ook de gedragingen in strijd zijn met de voorschriften uit EU verordeningen, in samenhang met de artikelen in artikel 6.2, eerste lid, onderdeel a, onder 1, bedoeld in artikel 1.14 van de Regeling handhaving en overige zaken wet dieren bestuurlijk beboet worden.

Op basis van de oude regels (*Regeling bestuurlijke boetes GWWD*) bestond de mogelijkheid reeds om bepaalde voorschriften op het gebied van diergezondheid bestuurlijke boetes in te zetten. De mogelijkheid om voor het niet naleven van deze voorschriften een bestuurlijke boete in te zetten wordt gecontinueerd. Daartoe zijn de betreffende voorschriften toegevoegd aan de bijlage bij de Regeling handhaving en overige zaken wet dieren. In de oude regels waren de voorschriften ingedeeld in een van de volgende drie boetecategorieën:

1. geringe overtredingen: € 500;
2. overtredingen: € 1.500;
3. ernstige overtredingen: € 2.500.

De Regeling handhaving en overige zaken kent de volgende boetecategorieën:

1. categorie 1: € 500;
2. categorie 2: € 1500;
3. categorie 3: € 2500;
4. categorie 4: € 5000;
5. categorie 5: € 10.000 of, indien dat meer is, 10% van de jaaromzet.

De voorschriften die in de oude regelgeving als geringe overtreding waren aangemerkt zijn in categorie 1 ingedeeld, de overtredingen in categorie 2 en de ernstige overtredingen in categorie 3. Hiermee is er geen wijziging in de hoogte van boetes ten opzichte van de oude regels, echter is hier niet gekeken naar het onderliggende stelsel met betrekking tot de categorisering van de boete. Dit wordt, waar nodig, in latere instantie alsnog gedaan. Niet alle oude voorschriften met betrekking tot diergezondheid waren in een boetecategorie ingedeeld. Daarnaast zijn er met het van toepassing worden van de Verordening ook nieuwe voorschriften bijgekomen. Zoals aangegeven was de bedoeling van de Wet dieren om de bestuurlijke boete breed te introduceren. Het toevoegen van voorschriften die onder de oude regels niet bestuurlijk beboetbaar waren aan de bijlage zal in een latere instantie gebeuren.

[de tabel met boetecategorieën voor de voorschriften die in de Regeling bestuurlijke boetes GWWD reeds bestuurlijk beboetbaar zijn, is nog niet in deze consultatieversie verwerkt. Deze zal na consultatie in de regeling opgenomen worden. Aangezien de boetecategorieën gelijk blijven is er echter geen wijziging ten opzichte van de huidige situatie.]

Hoofdstuk 4 Toetsen

4.1. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid (UHT)

PM

4.2. Adviescollege toetsing regeldruk

PM

4.3. Financiële gevolgen

Deze regeling is gebaseerd op het Besluit diergezondheid en bevat naast de artikelen voor de Regeling diergezondheid ook de aanpassingen van de Regeling diergeneesmiddelen, de Regeling dierlijke producten, de Regeling diergeneeskundigen, de Regeling diervoeders 2012, de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren, de Regeling houders van dieren, de Regeling identificatie en registratie van dieren. Bij de vraag of de aanpassingen die zijn gedaan mogelijk leiden tot een verhogen van de regeldruk is alleen gekeken naar de regeldruk die het gevolg is van de regels die aanvullend zijn op de Europese regels en in vergelijking met de situatie onder de oude regels.

Voor wat betreft de wijzigingen zoals die zijn gedaan in de Regeling dierlijke producten geldt een lichte verhoging van de regeldruk. Voor inrichtingen die werken met levende dierlijke producten, die uitsluitend bestemd zijn voor de Nederlandse markt, is de registratieplicht uit de diergezondheidsverordening (artikel 84) niet verwaard tot een erkenningsplicht (artikel 94). Wel moeten er gegevens worden verstrekt aan de NVWA bij registratie. Aanvullend aan de gegevens die volgens verordeningen 2016/429 en 2020/686 moeten worden verstrekt, wordt in nationale regels ook vereist om de naam van de dierenarts van het centrum te verstrekken aan de NVWA. Het betreft een beperkte extra last, waaraan geen directe extra kosten zijn verbonden; de naam van de dierenarts wordt toegevoegd aan de set aan gegevens die al aan de NVWA verstrekt moeten worden. Bestaande geregistreerde inrichtingen moeten wel éénmalig de naam van de dierenarts van het centrum verstrekken aan de NVWA. Enkel bij wijziging van de gegevens moet dit aan de NVWA gemeld worden.

Zoals ook in paragraaf 3.1.3 van de toelichting al staat aangegeven zijn de Europese voorschriften met betrekking tot aviaire chlamydiöse (papegaaiziekte) bij papegaaiachtigen van overeenkomstige toepassing verklaard op papegaaiachtigen uit Nederland die deelnemen aan een tentoonstelling of keuring in Nederland. Dit betekent dat er een lichte kostenstijging is voor houders die met een dier behorende tot de papegaaiachtigen wil deelnemen aan tentoonstelling of keuring. Aviaire Chlamydiöse is al een aangifteplichtige ziekte in Nederland bij alle vogels behalve pluimvee. Dieren die de ziekte hebben moeten al behandeld worden. De extra verzwaaring zit hem er in dat de dieren nu ook getest moeten worden na behandeling en er verplichte reiniging en ontsmettingseisen zijn. Dit is een verzwaaring maar aangezien aviaire chlamydiöse een zoönose is, is het ook belangrijk dat er geen positieve dieren naar tentoonstellingen gaan en dat er na een besmetting goed gereinigd en ontsmet wordt om herinfectie te voorkomen. De kosten voor een

laboratoriumtest op papegaaienziekte bedragen circa 40 euro. Het gaat om ongeveer 25 gevallen per jaar waarin een test gedaan zou moeten worden.

4.4. EU notificatie

Deze Regeling is om twee redenen niet genotificeerd. Ten eerste gaat het om voorschriften die, voor zover ze al getypeerd moeten worden als technisch voorschrift, oude eerder genotificeerde voorschriften vervangen. De nieuwe voorschriften zijn niet significant gewijzigd ten opzichte van de oude voorschriften en er zijn geen technische specificaties of andere, nieuwe of aanvullende voorwaarden toegevoegd. Ten tweede bevat de regeling voorschriften bevat die noodzakelijk zijn om de verordening en de daarop gebaseerde gedelegeerde- en uitvoeringsverordeningen uit te kunnen voeren in Nederland en waar geen beleidsvrijheid bestaat om deze nationaal ruimer of juist strenger in te vullen.

Hoofdstuk 5 Consultatie

PM

Hoofdstuk 6 Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van 21 april 2021. Hiermee wordt afgeweken van de vaste verandermomenten, zoals opgenomen in het kabinetsbeleid inzake vaste verandermomenten (Kamerstukken II 2009/10, 29 515, nr. 309). Het kabinetsbeleid biedt de mogelijkheid af te wijken van vaste verandermomenten indien nodig voor de implementatie van Europese regelgeving.

Deel II Artikelsgewijs

Regeling diergezondheid

Artikel 4.2

Het artikel regelt dat er een aanvraag voor een verzorgingsvergoeding gedaan kan worden. Dit kan alleen voor zover de minister hiertoe besluit op grond van artikel 9.12, eerste lid, van de Wet dieren. Het eerste lid van dit artikel regelt dat alleen die kosten worden vergoed die in dat lid beschreven staan. Ziet een aanvraag van die vergoeding op andere kostenposten, of kunnen gemaakte kosten niet voldoende onderbouwd worden dan wordt de aanvraag afgewezen.

Regeling diergeneesmiddelen

Artikelen 7a.1 tot en met 7a.3

Met dit wijzigingsartikel wordt een hoofdstuk in de Regeling diergeneesmiddelen ingevoegd waarin regels worden gesteld over het gebruik van ziekteverwekkers. Artikel 7a.1 betreft de aanwijzing van ziekteverwekkers die gemeld moeten worden aan de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De grondslag hiervoor is artikel 7a.1 van het Besluit diergeneesmiddelen. Artikel 7a.3 bepaalt dat voor de aanvraag om een erkenning gebruikt moet worden gemaakt van een beschikbaar gesteld middel. Op grond van artikel 4:4 Algemene wet bestuursrecht kan een formulier worden vastgesteld waarmee een aanvraag voor erkenning wordt ingediend. De artikelen betreffen een voortzetting van hetgeen krachtens de Gezondheids- en welzijnswet in de artikelen 20g en 20h van de Regeling erkenning en aanwijzing veterinaire laboratoria was geregeld.

Regeling dierlijke producten

Artikelen 3.29 tot en met 3.35

De artikelen 3.29, 3.31, 3.33 en 3.34 bevatten de benodigde voorschriften ter uitvoering van de artikelen 84 e.v. en 94 en e.v. van de diergezondheidsverordening voor zover het gaat om een inrichting waar levende producten worden gewonnen, geproduceerd, bewerkt, verhandeld of opgeslagen. Dit omvat ook inrichtingen met broedeieren. In dit verband wordt opgemerkt dat de definitie van waterdieren in artikel 4, onderdeel 3, van de diergezondheidsverordening ook levende producten zoals eicellen en zaadcellen van bijvoorbeeld vissen of schaal- en schelpdieren omvat. De voorschriften die over erkenning, registratie en documentatie van inrichting waar levende producten van waterdieren worden gewonnen, zijn daarom opgenomen in de Regeling houders van dieren.

Op grond van artikel 101 van de diergezondheidsverordening rust op de bevoegde autoriteit de verplichting om een register van geregistreerde inrichtingen bij te houden. In aanvulling daarop regelen de artikelen 6 en 7 van verordening (EU) 2020/686 de informatie die over geregistreerde en erkende inrichtingen van bepaalde levende producten in het register wordt opgenomen. Om die reden worden in de artikelen 3.30 en 3.35 bij de registratie en de erkenning ook gevraagd naar de URL van de website van de inrichting indien die beschikbaar is. Daarnaast wordt bij de registratie van een dergelijke inrichting ook gevraagd om de naam van de dierenarts van het centrum te verstrekken. Dit is toegelicht in paragraaf 3.1.6. van het algemeen deel van de toelichting.

Artikel 3.36

Ter uitvoering van artikel 103, eerste lid, van de diergezondheidsverordening wordt de termijn vastgelegd waarbinnen een exploitant gegevens moet bewaren. Krachtens artikel 106 van die verordening regelt artikel 8, eerste lid, verordening (EU) nr. 2020/686 welke gegevens een exploitant van een erkende inrichting waar levende producten van runderen, varkens, schapen, geiten en paardachtigen wordt gewonnen bewaart. De bewaartermijn die ter uitvoering van 103, eerste lid, van de diergezondheidsverordening geldt, geldt daarmee ook voor de gegevens die op grond van 8 eerste lid, verordening (EU) nr. 2020/686 bijgehouden moeten worden.

Artikelen 3.38 tot en met 3.41

De artikelen in paragraaf 6.2 van de Regeling dierlijke producten zijn alleen toepassing op sperma dat op de Nederlandse markt verhandeld wordt. Met het eerste lid van artikel 3.38 wordt voor de winning, verwerking en opslag van sperma van runderen, varkens en paardachtigen in dat verband zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de Europese regels over levende dierlijke producten. De van overeenkomstige toepassing verklaarde artikelen zien op de voorschriften die aan de inrichting worden gesteld, de gegevens die de inrichting moet bijhouden, de traceerbaarheid van het gewonnen sperma, de diergezondheidsvoorschriften die aan de donordieren en aan het sperma

worden gesteld en de voorschriften waaraan het sperma moet voldoen voordat het de inrichting verlaat. In het eerste lid worden de voorschriften genoemd die rusten op de exploitant van de inrichting en in het tweede lid is de dierenarts van het centrum degen op wie de verplichting rust. In artikel 3.38, tweede lid, onderdeel e, bevat de verplichting dat het gewonnen sperma van donorhengsten dat uitsluitend binnen Nederland verhandeld wordt afkomstig moet zijn van donorhengsten die eenmalig voor de start van het dekseizoen zijn onderzocht op de ziekten genoemd in artikel 23, eerste lid, van verordening (EU) nr. 2020/686. De artikelen 3.39 tot en met 3.41 bevatten voorschriften voor het onderzoek en het vervoer van sperma van runderen, varkens en paardachtigen op uitsluitend bestemd voor de Nederlandse markt.

Regeling diervoeders 2012

Artikelen 28a tot en met 28f

De bovengenoemde artikelen betreffen regels over de monitoring op de aanwezigheid van bepaalde serotypen Salmonella in diervoeders voor pluimvee, herkauwende dieren, eenhoevigen en varkens. Deze voorschriften zijn gelijk aan de monitoringsverplichting die hieromtrent was opgenomen in de op de op grond van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren gebaseerde regelgeving. De monitoringsverplichting vloeit voort uit artikel 5 van verordening (EU) nr. 2160/2003. De grondslag voor het opnemen van uitvoerende bepalingen van de Europese verplichting is artikel 6.4 van de Wet dieren.

Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren

Artikelen 1.4, 1.11a en 1.12

Met de wijzigingen van de artikelen 1.4, 1.11a en 1.12 van de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren wordt de databank voor de registratie van uitslagen van onderzoeken naar verschillende serotypen Salmonella bij bepaalde categorieën kippen onder de Wet dieren te brengen. De al bestaande voorschriften over register die krachtens artikel 7.2, tweede lid, Wet dieren zijn vastgesteld in de Regeling handhaving en overige zaken Wet dieren zijn vrijwel gelijk aan de bepalingen omtrent de Salmonella databank die gebaseerd waren op de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren. Uit artikel 7b.49, eerste lid, Regeling houders van dieren volgt welke gegevens een houder van bepaalde categorieën kippen registreert in het register.

Regeling houders van dieren

Artikelen 5a.1 en 5a.10

Dit hoofdstuk bevat ter uitvoering van de diergezondheidsverordening ten aanzien van de daarin gestelde registratie en erkenning van inrichtingen van landdieren en waterdieren de benodigde voorschriften. Daarnaast is in artikel 5a.1, aanvullend op die voorschriften uit de diergezondheidsverordening geregeld dat inrichtingen waarin bepaalde typen vogels worden gehouden nadere informatie moeten verstrekken. De grondslag hiervoor is artikel 7.2, tweede lid, onderdeel g, van de Wet dieren.

Artikelen 5c.8 tot en met 5c.13

De artikelen 5c.8 tot en met 5c.13 regelen aantal verzamelingen die varkens, runderen, schapen en geiten mogen ondergaan voordat zij van hun in Nederland gelegen inrichting van oorsprong naar de in Nederland gelegen inrichting van bestemming zijn verplaatst. Op grond van artikel 1.34 van het Besluit houders van dieren is het mogelijk om de in dat artikel aangewezen dieren te verzamelen op een vervoermiddel. Uit artikel 133, tweede lid, tweede alinea, van verordening (EU) nr. 2016/429 volgt dat alleen een eerste verzameling op een vervoermiddel kan plaatsvinden. Daarop volgend kan, op grond van de artikelen 5c.9, 5c.10, eerste en tweede lid, en 5c.12 van de Regeling houders van dieren, een tweede, en indien van toepassing, een derde verzameling op het verzamelcentrum plaatsvinden.

Artikelen 7c.1 t/m 7c.5

Met deze artikelen wordt uitvoering gegeven aan artikel 6bis van verordening (EU) nr. 999/2001 waarin een lidstaat de bevoegdheid heeft om een fokprogramma, mits het programma voldoet aan de eisen bij of krachtens dat artikel, goed te keuren. De grondslag hiervoor is artikel 6.4 Wet dieren. Artikel 99e (oud) van de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's bevatte overgangsrecht voor op basis van productschapsregelgeving erkende fokprogramma's en houders van schapen die deelnemen aan fokprogramma's en ten tijde van de inwerkingtreding van de regelgeving aanhangige aanvragen. Artikel 11.1, eerste en vierde lid, van de Wet dieren voorzien in de voor die onderwerpen benodigde overgangsrecht.